

BELEVINGSONDERZOEK DUITS 2017

Het rapport 'Belevingsonderzoek Duits 2017' is een publicatie van de Onderwijsafdeling van het Duitsland Instituut Amsterdam.

Het Duitsland Instituut Amsterdam is het kenniscentrum over Duitsland. Het opereert op het raakvlak van onderwijs, wetenschap en maatschappij en initieert en stimuleert Nederlands-Duitse netwerken en uitwisselingen.

COLOFON

Redactie

Britt van Dée
Trixie Hölsgens
Synke Hotje

Aanvullende data-analyse

Robine Pollemans

Redactionele ondersteuning

Martijn Laman

Vormgeving

Marieke Hökberg

Cover

Michelle Hillen

Foto's

Duitsland Instituut Amsterdam

Het Duitsland Instituut Amsterdam (DIA) wordt gefinancierd door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), de Deutscher Akademischer Austauschdienst (DAAD) en de Universiteit van Amsterdam

INHOUD

I.	INLEIDING	5
II.	DE POSITIE VAN HET VAK DUI TS IN NEDERLAND	6
	ONTWIKKELING VAN HET DUITSLANDBEELD	6
	TALENONDERWIJS IN HET VOORTGEZET ONDERWIJS.....	6
III.	BELEVINGSONDERZOEK DUI TS 2010 EN ONDERNOMEN ACTIES	8
	RESULTATEN	8
	ONTWIKKELINGEN SINDS 2010.....	10
IV.	ANDERE ONDERZOEKEN SCHOOLVAK DUI TS 2010 - 2017	12
V.	METHODOLOGIE BELEVINGSONDERZOEK 2017	14
	DE ONDERZOEKSMETHODE.....	14
	TWEE ONDERZOEKSGROEPEN.....	14
	DE VRAGENLIJST VOOR LEERLINGEN.....	17
	DE VRAGENLIJST VOOR DOCENTEN	18
VI.	RESULTATEN LEERLINGENQUÊTE	20
	GRAFIEKEN	20
	SAMENVATTING VAN ALLE MEERKEUZEVRAGEN PER GROEP	22
	OPEN VRAGEN OVER DE IDEALE LERAAR DUI TS	22
	OPEN VRAGEN OVER LITERATUUR EN FILM.....	23
VII.	RESULTATEN DOCENTENENQUÊTE	24
	DOELTAALGEBRUIK	24
	ACTUALITEIT IN DE LES.....	24
	LITERATUUR.....	24
	NIEUWE DOCENTEN	25
VIII.	STATISTISCHE ANALYSES	26
	METHODE	26
	ANALYSE VOOR 'DUI TS SPREKEN IN DE LES'	26
	ANALYSE VOOR 'ACTUALITEITEN BESPREKEN IN DE LES'	29
	ANALYSE VOOR 'ANDERE OPDRACHTEN DAN OPDRACHTEN UIT HET BOEK'	31
	HET BEZOEK VAN DE MACH-MIT-MOBIL	33
	LES PRAKTIJK IN DE GRENSREGIO	34
IX.	VERGELIJKING RESULTATEN ONDERZOEKEN 2010 - 2017	36
	MENING OVER DE DUITSE TAAL.....	36
	MENING OVER DE DUITSE LES.....	37
	INHOUD VAN DE DUITSE LES (ALLEEN BOVENBOUW).....	38
	DUI TS SPREKEN IN DE LES	39
	INTERESSE VOOR DUITSLAND EN DUITSE CULTUUR.....	40

BIJZONDERE ACTIVITEITEN MET BETREKKING TOT DE LESSEN DUIJS	41
WAARDERING VOOR DOCENT DUIJS	41
SAMENVATTING	42
X. CONCLUSIES.....	43
XI. AANBEVELINGEN	47
BELEIDSMATIG	47
IN DE LESPRAKTIJK	48
XII. BIJLAGEN	49

I. INLEIDING

Duitsland neemt voor Nederland een centrale positie als handelspartner¹ en politiek-maatschappelijke partner in. Dat gegeven staat in schril contrast met de aanhoudend lage belangstelling voor het vak Duitse taal en cultuur onder studenten. Mede daarom onderzocht het Duitsland Instituut Amsterdam (DIA) in 2010 de beleving van het vak Duits onder middelbare scholieren. Nu, in 2017, heeft het DIA dit onderzoek herhaald. Deze publicatie geeft een overzicht van de resultaten van het Belevingsonderzoek Duits 2017 en gaat in op de verschillende onderdelen van het onderzoek. Verder worden resultaten van 2017 vergeleken met die van 2010.

De conclusies uit 2010 maakten duidelijk dat het tijd voor actie was. Een meerderheid van de leerlingen vond Duits destijds geen mooie taal en een derde van hen gaf aan 'niets' met Duitsland te hebben. Scholieren gaven ook aan weinig variatie te zien in hun lessen Duits. Zij wilden graag meer over land en cultuur van Duitstalige landen leren. In plaats daarvan waren de lessen sterk gericht op grammatica. Voor het toepassen van de taal zelf leek ook nauwelijks ruimte: in de Duitse lessen werd weinig Duits gesproken.

Sindsdien is veel veranderd in het talenonderwijs. Het Europees Referentiekader² deed zijn intrede en leidde tot een versterkte focus op communicatie.³ Uitgeverijen van lesmethodes zijn overgegaan op meer instructies in de doeltaal, en de Actiegroep Duits⁴ heeft met de Mach-mit-Mobil en de Dag van de Duitse taal een landelijke promotiecampagne opgezet. Toch tellen we de laatste jaren telkens minder dan honderd eerstejaars universitaire studenten voor de studie Duits in Nederland.⁵

Het DIA was dan ook benieuwd hoe het anno 2017 gesteld is met de beleving van het vak Duits. Het onderzoek richt zich dit maal net als in 2010 op de populariteit van het vak en ook op de lespraktijk zoals doeltaalgebruik en 'inhoud' in de taalles. Deze keer is het gelukt het onderzoek af te nemen onder een grotere en bredere groep scholieren. Naast de havo en het vwo was nu ook het vmbo onderdeel van het onderzoek. Ook nieuw is het onderzoek naar het effect van didactische methodes, zoals het gebruik van de doeltaal in de les.

We bedanken alle docenten en leerlingen die de enquête hebben ingevuld en de leden van Onderwijsadviesraad van het DIA voor hun medewerking.

Het rapport is als download verkrijgbaar op www.duitslandinstituut.nl.

¹ Duitsland is voor Nederland de eerste handelspartner, zowel qua uitvoer als qua invoer. Zie www.dnhk.org/nl/advies/marktinformatie/handelspartner-duitsland

² www.erk.nl

³ Ook al ontbreekt nog de koppeling van het ERK aan het eindexamenprogramma.

⁴ www.machmit.nl

⁵ <http://machmit.nl/daarom-duits/het-vak-duits-in-nederland>

II. DE POSITIE VAN HET VAK DUTS IN NEDERLAND

Ontwikkeling van het Duitslandbeeld

Het Duitslandbeeld is in Nederland sinds 2000 zeer ten positieve veranderd. De Bondsrepubliek werd rond de eeuwwisseling nog gezien als de zieke man van Europa, een land dat met de rug naar de toekomst stond. Daar waar de andere – Angelsaksisch georiënteerde – landen van een industriële economie waren overgeschakeld naar een diensteneconomie, was Duitsland blijven inzetten op de industrie, met een geringe economische groei en hoge werkloosheid als gevolg.⁶ Inmiddels is Duitsland een centrale speler in Europa op politiek, economisch en cultureel vlak. Ondanks de intrek van de AfD in de Bondsdag wordt het land vaak gezien als een oase van politieke stabiliteit in tijden van het opkomende (rechts-)populisme, Trump, Brexit en Poetin. Het bewustzijn is

Het bewustzijn is gegroeid dat Nederland en Duitsland veel belangen delen

gegroeid dat Nederland en Duitsland veel belangen delen.

Hierbij speelt ook de persoon van bondskanselier Angela Merkel als prominent Europees leider een rol.

In de laatste jaren zien wij daarnaast een toegenomen belangstelling voor Duitsland. Voor leerlingen zijn de fenomenen toeristisch Berlijn en voetbal interessant.

Daarnaast maken steeds meer leerlingen kennis met Duitsland tijdens vakanties. De vraag is of deze stijgende belangstelling voor Duitsland ook effect heeft op de perceptie en de positie van het schoolvak Duits. Het Belevingsonderzoek Duits 2017 probeert hierop een antwoord te geven.

Talenonderwijs in het voortgezet onderwijs

Maatschappelijke veranderingen van de afgelopen jaren zijn voelbaar in het talenonderwijs. Docenten en scholen proberen op een goede manier digitale middelen in te zetten. Tegelijkertijd zorgen deze middelen voor problemen. Docenten geven aan dat leerlingen zich slechter kunnen concentreren als gevolg van smartphonegebruik en social media. Ook geven zij aan dat zij meer moeite moeten doen om leerlingen aan het lezen te krijgen. Daarnaast zien docenten zich door de Wet Passend Onderwijs⁷ sinds 2014 geconfronteerd met meer leerlingen die een extra zorgbehoefte hebben. Bovendien stijgt in veel gevallen de klassengrootte, wat leidt tot extra werkdruk en praktische problemen voor de docent.

In de tussentijd is de overheid bezig met een herziening van het schoolcurriculum. In januari 2016 bracht Platform Onderwijs2032 zijn visie uit over het onderwijs van de toekomst. In het rapport, gepresenteerd door de voorzitter van het Platform, Paul Schnabel, werd de vraag gesteld wat de leerling die in 2032 aan zijn werkende leven begint, moet kunnen en kennen. Na kritiek op dit rapport, zullen de voorstellen nogmaals door zogenoemde 'ontwikkelteams' worden doorgenomen en verder ingevuld. Deze ontwikkelteams starten begin 2018. Er zijn negen leergebieden

⁶ Ton Nijhuis, www.duitslandinstituut.nl/artikel/18219/20-jaar-dia-duitsland-blijft-niet-zoals-het-nu-is

⁷ www.passendonderwijs.nl/beleid-en-onderzoek/beleidsdocumenten-2

geformuleerd, waarvan ‘Engels/moderne vreemde talen’ er een is.⁸ Het lijkt niet langer gegarandeerd dat leerlingen in het vwo verplicht worden tot het kiezen van een tweede moderne vreemde taal naast het Engels.

Een ander probleem waar het talenonderwijs mee geconfronteerd wordt, is de terugloop in aantal leerlingen met de profielkeuze Cultuur & Maatschappij: in het schooljaar 2010/2011 kozen 13.743 vwo-leerlingen en 18.795 havo-leerlingen voor dit profiel; in 2016/2017 waren dat nog maar 9.811 vwo-leerlingen en 13.707 havo-leerlingen.⁹

Het lijkt niet langer gegarandeerd dat leerlingen in het vwo een tweede moderne vreemde taal moeten kiezen

Leerlingen kiezen liever andere profielen, vanuit het idee daarmee zoveel mogelijk opties open te houden

op weg naar de keuze voor een vervolgstudie. Dit zou met een cultuurprofiel moeilijker zijn. Daarnaast staat een dergelijk profiel (onterecht) bekend als ‘pretpakket’, waardoor het minder aanzien heeft. Ouders, decanen en overheid sturen leerlingen in hun keuze vaker in de richting van Natuur & Techniek en Natuur & Gezondheid. Het ligt dan niet voor de hand om een extra vreemde taal te kiezen. Dit is dus veelal een pragmatische keuze en hoeft daarom niet te betekenen dat er voor een vak als Duits geen interesse bestaat.

Het grootste probleem voor het onderwijs Duits is echter het (groeierende) lerarentekort voor dit vak. Dit onderzoek probeert daarom te analyseren hoe de interesse voor het vak dermate gestimuleerd kan worden opdat de leerling kiest voor de Lerarenopleiding Duits, de studie Duitse Taal en Cultuur of Duitslandstudies.

⁸ www.curriculum.nu/meedoen

⁹ Bron: <http://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLNL&PA=80040NED&D1=0-1,3,6-8,14-15,19-48,55,57-64,69-70,72-79,84&D2=0&D3=0&D4=0&D5=0&D6=0&D7=7-13&HDR=G4,G5,G1,G2,G3&STB=T,G6&VW=T>

III. BELEVINGSONDERZOEK DUIJS 2010 EN ONDERNOMEN ACTIES

Vanwege de precare toestand waarin het schoolvak en de studierichting Duits verkeerden, onderzocht het DIA in 2010 de beleving van het vak Duits onder scholieren uit de derde en vierde klas havo en vwo. Voor het Belevingsonderzoek Duits 2010 beantwoordden 705 derdeklassers en 366 vierdeklassers – allen met Duits in het vakkenpakket – een vragenlijst. Ook werden enkele diepte-interviews afgenomen. Vijf thema's stonden in de vragenlijsten centraal:

- 1 invloeden op de keuze van het vakkenpakket;
- 2 kennisvragen over Duitsland;
- 3 houding met betrekking tot Duitsland in het algemeen;
- 4 het vak Duits op school;
- 5 het belang van Duits voor de toekomst.

Resultaten

Op basis van onderstaande vragen en resultaten formuleerde het DIA in het Belevingsonderzoek Duits 2010 twaalf aanbevelingen.

Welke consequenties heeft het (t.o.v. 1993) verbeterde Duitslandbeeld op de belangstelling voor de Duitse taal bij leerlingen?

Bijna 75% van de ondervraagde leerlingen in de onderbouw geeft aan 'niets' met Duitsland te hebben. In de bovenbouw geldt dat voor ongeveer 67% van de ondervraagde leerlingen. Nederlandse scholieren hebben meer interesse in 'exotischere' talen zoals Spaans en Chinees. Het verbeterde Duitslandbeeld zou dus tot een normalisering kunnen hebben geleid. De woorden desinteresse en onverschilligheid typeren de houding van Nederlandse scholieren tegenover Duitsland en Duitsers het beste.

Welke factoren spelen een rol in het keuzegedrag van jongeren voor vakken in de bovenbouw of in de vervolgopleiding?

Leerlingen baseren hun vakkenkeuze in de bovenbouw vooral op pragmatische gronden: het (mogelijke) belang dat een vak kan hebben voor een toekomstige opleiding en/of werk speelt een grote rol. Ook de vraag of leerlingen een vak makkelijk vinden, speelt een grote rol in het keuzegedrag van leerlingen. Of dat gunstig uitpakt voor het vak Duits is niet eenduidig te zeggen,

aangezien leerlingen sterk van mening verschillen of dit vak makkelijk of juist moeilijk is. Waar ongeveer 40% van de deelnemende leerlingen Duits een makkelijk vak vindt (omdat het lijkt op het Nederlands), beschouwt een kwart van de ondervraagden Duits juist als een moeilijke taal.

Is het belang van de Duitse taal voor bijvoorbeeld de Nederlandse economie wel doorgedrongen tot scholieren in het voortgezet onderwijs?

Uit de resultaten blijkt dat iets minder dan de helft van de deelnemende leerlingen uit de derde en vierde klas zich ervan bewust is, dat kennis van de Duitse taal voordelen kan opleveren op het gebied van werk & opleiding en in het dagelijkse leven. 44% vindt het vak Duits (redelijk) nuttig voor het dagelijks leven, 26% denkt het vak Duits nodig te hebben voor zijn/haar toekomstige opleiding en/of baan en 40% is van mening dat het vak Duits zijn/haar kansen op de arbeidsmarkt vergroot. De ondervraagde leerlingen lijken zich redelijk bewust te zijn van het nut van de Duitse taal voor hun persoonlijke loopbaan.

Wat is het imago van de Duitse taal?

De Duitse taal lijkt voor veel Nederlandse leerlingen een 'zakelijk imago' te hebben: Duits wordt door velen geassocieerd met 'nuttig' voor het dagelijkse leven en voor toekomstig werk en opleiding. Verder valt op dat een duidelijke meerderheid van de ondervraagden Duits geen mooie taal vindt.

Hoe ziet de praktijk van het onderwijs op Nederlandse scholen er uit?

Opvallend is het (gebrek aan) gebruik van de doeltaal Duits in de les: een meerderheid van de docenten Duits (61%) blijkt minder dan een kwart van de lestijd Duits te spreken, meer dan één op tien docenten spreekt de taal, volgens de leerlingen, nooit tijdens de les. De uitkomsten met betrekking tot het spreken door de leerlingen zijn nog opvallender: meer dan 90% van alle ondervraagden spreekt soms of nooit Duits in de les. Tevens geven bijna alle leerlingen in de diepte-interviews aan dat zij het zouden toejuichen als hun docent meer Duits zou spreken in de les. De leerlingen uit dit onderzoek vinden de lessen Duits niet bijzonder interessant (meer dan 40% van de ondervraagden). Uit de diepte-interviews blijkt tevens dat veel lessen Duits een vast stramien vertonen en weinig variatie kennen. Meer dan de helft van alle ondervraagden zou dan ook een groter aanbod van bijzondere activiteiten in de lessen Duits wensen. Leerlingen noemen hier vooral film en muziek.

Welke ideeën en verbeterpunten hebben leerlingen zelf ten aanzien van het onderwijs Duits?

73% van de ondervraagde leerlingen meent dat op zijn minst de helft van de lestijd in de Duitse taal zou moeten zijn. Minder aandacht voor de Duitse grammatica en meer aandacht voor het

ontwikkelen van kennis over Duitsland en de Duitse cultuur, actuele ontwikkelingen in Duitsland en bijzondere activiteiten zoals excursies en uitwisselingen. Uit de diepte-interviews blijkt dat meer afwisseling in de lessen Duits de motivatie van de leerlingen ten goede zou komen.

Ontwikkelingen sinds 2010

Het DIA heeft naar aanleiding van het onderzoek aanbevelingen opgesteld om de positie en het imago van het vak Duits in Nederland te verbeteren.

Sindsdien heeft het veld Duits niet stil gezeten. Op veel van de hiernaast genoemde punten is dan ook in de afgelopen jaren vooruitgang geboekt. Zo is sinds 2015 als eindniveau voor tweedegraads docenten Duits C1 vastgelegd; hbo-studenten moeten een C1-Prüfung van het Goethe-Institut Nederlande afleggen. Ook is een langer verblijf in Duitsland verplicht onderdeel geworden van deze lerarenopleiding. De invoering van de landelijk vastgestelde kennisbasis voor de hbo-lerarenopleidingen heeft eveneens een kwaliteitsslag opgeleverd.

‘Doeltaal = voertaal’ is een speerpunt van veel vakgroepen Duits geworden

Het Europees Referentiekader (ERK) is op scholen ingeburgerd geraakt. Uitgeverijen en andere organisaties hebben op het gebied van *Landeskunde*-materiaal een versterkt aanbod gecreëerd. Het aantal leerlingen dat

AANBEVELINGEN 2010

- Besteed meer aandacht aan het belang van de Duitse taal in de lessen Duits en op de lerarenopleidingen.
- Betrek het bedrijfsleven beter bij de inrichting van het onderwijs Duits.
- Neem het Europees Referentiekader als uitgangspunt in de taalles, om een communicatieve aanpak te bevorderen.
- Geef *Landeskunde* een belangrijkere positie in het onderwijs.
- Maak een langer verblijf in Duitsland een verplicht onderdeel van de lerarenopleiding.
- Stimuleer het gebruik van de doeltaal als voertaal op scholen.
- Stimuleer Nederlandse uitgeverij om de doeltaal in hun lesmethodes als instructietaal te gebruiken.
- Laat kijk- en luistervaardigheid deel uitmaken van het Centraal Schriftelijk Eindexamen.
- Stimuleer scholen om hun leerlingen op te geven voor internationaal erkende taalcertificaten van het Goethe-Institut.
- Geef meer aandacht aan literatuur, film en muziek in de les en aan de lerarenopleidingen.
- Laat elke leerling minimaal één keer in zijn/haar schoolloopbaan kennismaken en in gesprek gaan met een moedertaalspreker van het Duits, bijvoorbeeld in de vorm van een e-mailproject of gastspreker.
- Investeer in moedertaalsprekers van het Duits in het Nederlandse onderwijs.

een Goethe-examen aflegt steeg van 736 in 2010 naar ca. 2.700 in 2017.¹⁰ En 'doeltaal = voertaal' is voor veel vakgroepen Duits een speerpunt geworden.¹¹

Op internationaliseringsgebied heeft het onderwijs de laatste jaren te maken gehad met institutionele koerswijzigingen. De voor Nederland geldende subsidieprogramma's Comenius en BIOS zijn opgevolgd door Erasmus+ en VIOS en inmiddels IPV, die de focus legden op een strategische aanpak. Die houdt onder meer in dat internationalisering duidelijk in het schoolbeleid verankerd moet zijn. Binnen projecten spelen aspecten als duurzaamheid, vernieuwing en disseminatie een grotere rol. Kleinschaligere internationaliseringsinitiatieven kregen echter hierdoor minder kans op subsidiëring. Het subsidieprogramma Erasmus+ zal hopelijk deze tendens weer doorbreken. Er is vanaf 2018 weer meer ruimte voor leerlingenuitwisselingen, en de aanvraagprocedure is vereenvoudigd.

Afgeschaft zijn daarentegen de taalassistenten-programma's van Comenius en van het Europees Platform.¹² Daarmee werden in het verleden jonge moedertaalsprekers uit Duitsland en Oostenrijk ingezet in het Nederlandse onderwijs.

Daarnaast is in 2011 de Actiegroep Duits¹³ opgericht, als reactie op de onderzoeksresultaten. De Duitse Ambassade, de Duits-Nederlandse Handelskamer, het Goethe-Institut, Nuffic en het DIA zetten zich daarin samen actief in om het bewustzijn te vergroten over het belang van (goede kennis van) de Duitse taal voor Nederland. De Actiegroep Duits probeert de positie van de Duitse taal op verschillende manieren te verbeteren. Het meest bekende initiatief is *de Dag van de Duitse taal* die sinds 2012 in heel Nederland activiteiten rondom de Duitse taal stimuleert.

¹⁰ Bron: Goethe-Institut Nederland

¹¹ Zie als voorbeeld het LinQ-programma van Nuffic.

¹² Nu: Nuffic

¹³ www.machmit.nl

IV. ANDERE ONDERZOEKEN SCHOOLVAK DUI TS 2010 - 2017

De publicatie van het Belevingsonderzoek Duits 2010 bracht veel media-aandacht voort in Nederland en Duitsland. Er was versterkte aandacht voor het imago en de positie van het vak Duits. Mede daardoor zijn in de periode 2010 - 2017 aansluitend andere onderzoeken opgezet.

2011

In 2011 publiceert het Centrum voor Arbeidsverhoudingen Overheidspersoneel (CAOP) een onderzoek naar wervingsmogelijkheden in (onder meer) Duitsland voor Nederlandse middelbare scholen. Dit in opdracht van het Studiecentrum voor Bedrijf en Overheid (SBO). Het onderzoek, *Lerarentekort aanpakken via werving in buurlanden?*¹⁴, maakt duidelijk dat de dubbele lesbevoegdheid van docenten uit Duitsland uitkomst kan bieden voor het lerarentekort voor het vak Duits én bijdraagt aan de populariteit van het onderwezen vak.¹⁵

2014

In 2014 verschijnt *Deutschland, Deutschlernen und Deutschunterricht*¹⁶, een empirische studie van het Duitse Goethe-Institut naar de mening van 4.250 leerlingen uit zeventien verschillende landen over Duitsland en het schoolvak Duits. Opvallend resultaat is dat het met de beleving van Duitsland en het vak Duits onder Nederlandse scholieren niet goed gesteld is. Ter illustratie: op de vragen 'Vind je het schoolvak Duits leuk?', 'Vind je het belangrijk om een goed cijfer voor Duits te hebben?' en 'Krijg je door de lessen Duits zin om naar Duitsland te gaan?' antwoordden juist de Nederlandse scholieren het meest negatief. Bij navraag onder docenten brengt deze studie desondanks ook een positief gegeven aan het licht. 70% van de meer dan 500 ondervraagde Nederlandse docenten gaf aan dat de meerderheid van hun leerlingen gemotiveerd is voor het vak Duits.

2015

Ook schoolleiders worden in deze periode bevraagd over het vak Duits. In 2015 houdt DUO Onderwijsonderzoek, in opdracht van de Actiegroep Duits, een enquête onder 321 schoolleiders in Nederland over hun mening en ervaring betreffende het schoolvak Duits. De Actiegroep Duits wil zo meer te weten komen over de actuele positie van het schoolvak Duits in het voortgezet onderwijs. Die wordt niet alleen bepaald door de houding van de leerlingen, maar ook door het aantal scholen dat Duits aanbiedt en de mate waarin schoolleiders in staat zijn gekwalificeerde docenten Duits te vinden. Van de schoolleiders die Duits op hun school aanbieden, geeft bijna driekwart aan de afgelopen vijf jaar op zoek te zijn geweest naar een docent Duits. 37% van hen had veel moeite om een geschikte kandidaat te vinden en 9% is dat zelfs helemaal niet gelukt. Meest gegeven reden hiervoor: een te beperkt aanbod van (gekwalificeerde) kandidaten.

¹⁴ www.voion.nl/downloads/711e2580-71aa-4439-b8b3-f6fcf6cd3ccb

¹⁵ *ibidem*, pag. 31

¹⁶ www.goethe.de/resources/files/pdf31/deutschlernen_18_12_2014_web.pdf

Dit baart de ondervraagde schoolleiders zorgen: 36% geeft aan de Duitse taal 'belangrijk' te vinden en zelfs de helft meent dat Duits voor leerlingen 'zeer belangrijk' is.

2015 In 2015 brengt Stichting Leerplanontwikkeling (SLO) onder docenten Engels, Duits en Frans de lespraktijk in kaart met betrekking tot één deelaspect: de mondelinge taalvaardigheid.¹⁷ Hieruit blijkt dat de mondelinge beheersing van Duits en Frans over het algemeen minder maatschappelijk relevant wordt gevonden dan die van het Engels. De vraag doet zich ook voor, wat voor docenten het belang van het leren van Duits of Frans in het voortgezet onderwijs is, als het nut ervan na het middelbare onderwijs niet zo groot ingeschat wordt. De respondenten geven aan organisatorische en logistieke belemmeringen te ervaren bij het trainen en het toetsen van gespreksvaardigheid. Die hebben te maken met de randvoorwaarden op school: te grote klassen en te weinig tijd. Buiten de les hebben leerlingen bovendien weinig kans om Duits of Frans te spreken.

¹⁷ <http://downloads.slo.nl/Repository/doelstellingen-en-toetsing-gespreksvaardigheid-engels-duits-en-frans.pdf>

V. METHODOLOGIE BELEVINGSONDERZOEK 2017

De onderzoeksmethode

Sinds de publicatie van het Belevingsonderzoek Duits 2010 is het bewustzijn over het belang van Duits toegenomen, is er meer aandacht voor het vak Duits en zijn er verschillende initiatieven ten gunste van het vak ontplooid.

In dit nieuwe onderzoek gebruikten wij vergelijkbare vragenlijsten met die van 2010. Voor het Belevingsonderzoek Duits 2017 is vooral kwantitatief onderzoek uitgevoerd met behulp van digitale vragenlijsten. Hieraan hebben 2.796 leerlingen en 31 docenten deelgenomen. Voor het kwalitatieve deel van het onderzoek heeft een tweede groep van elf andere docenten deelgenomen aan telefonische en geanonimiseerde diepte-interviews. Deze dienden ter verdere interpretatie van de onderzoeksresultaten.

Anders dan in 2010 zijn bij dit onderzoek onderlinge verbanden onderzocht. We hebben bijvoorbeeld bekeken of er een samenhang bestaat tussen het doeltaalgebruik in de klas en de waardering voor het vak. Mede vanuit deze analyses hebben wij onze nieuwe aanbevelingen geformuleerd.

Twee onderzoeksgroepen

Het Belevingsonderzoek Duits 2017 onderscheidt twee onderzoeksgroepen: leerlingen uit het voortgezet onderwijs en docenten Duits.

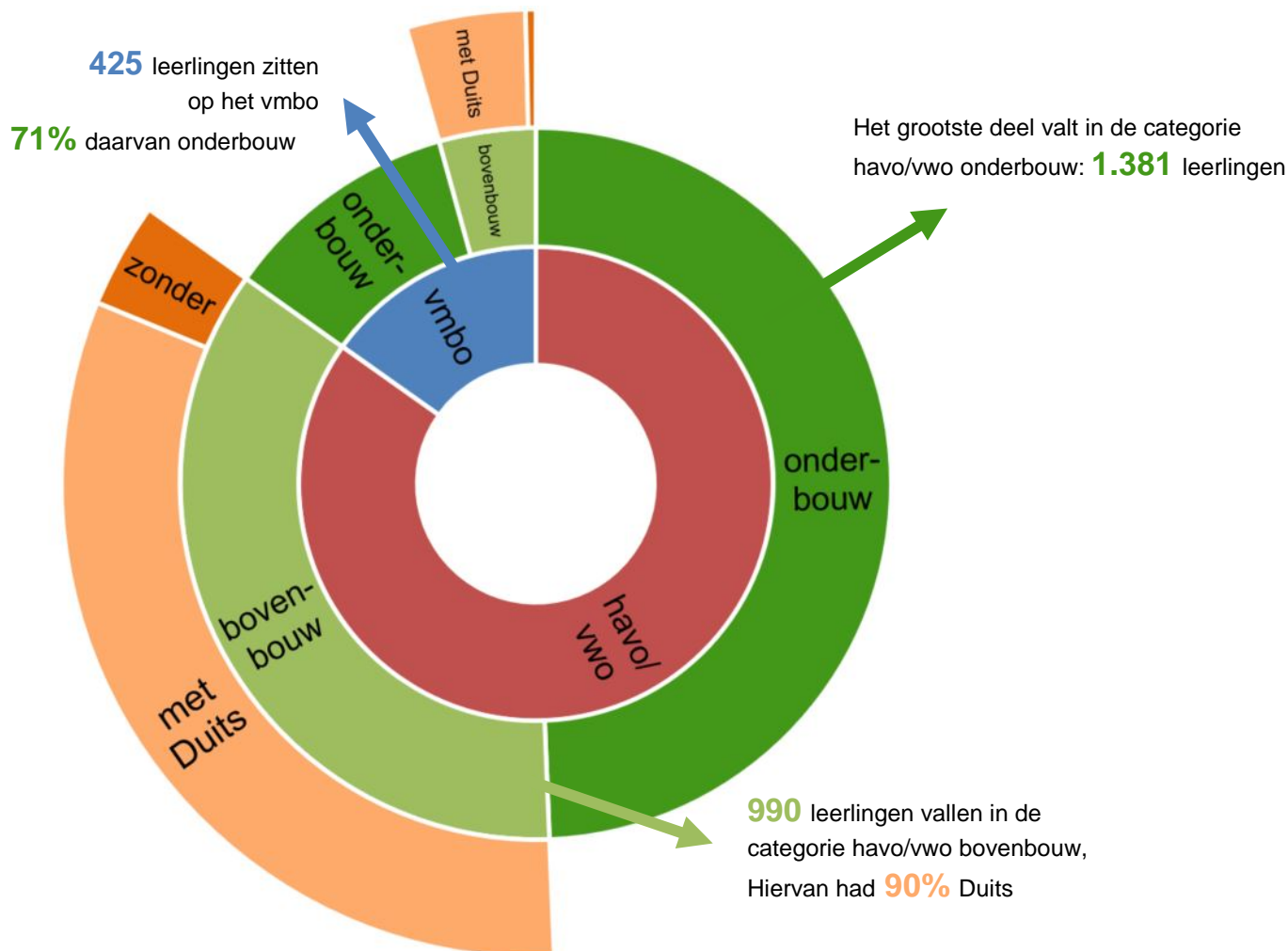

De deelnemende leerlingen kunnen ingedeeld worden op basis van drie criteria:

- 1 niveau (vmbo, havo, havo-/vwo, vwo)
- 2 onderbouw of bovenbouw
- 3 met Duits of zonder Duits in het pakket

¹⁸ Van 46 leerlingen is de exacte leeftijd niet bekend.

Hieronder een grafisch overzicht van de hoeveelheid leerlingen per groep.

In totaal hadden 2.685 leerlingen ten tijde van het onderzoek Duits in het vakkenpakket, 111 leerlingen volgden op dat moment geen Duits (meer).¹⁹

De ondervraagde leerlingen zijn ook te onderscheiden op basis van de geografische ligging van de school. Van de in totaal 2.260 havo-/vwo-leerlingen mét Duits in het pakket woont 39,2% in de grensregio²⁰ met Duitsland. 60,8% woont daarbuiten.

Hieronder vindt u een kaart van de locaties van de 27 scholen die hebben deelgenomen aan het onderzoek.

¹⁹ Voor dit rapport is besloten de resultaten van de leerlingen zonder Duits niet verder statistisch te analyseren, omdat deze groep slechts een klein deel uitmaakte van de totale hoeveelheid ondervraagden.

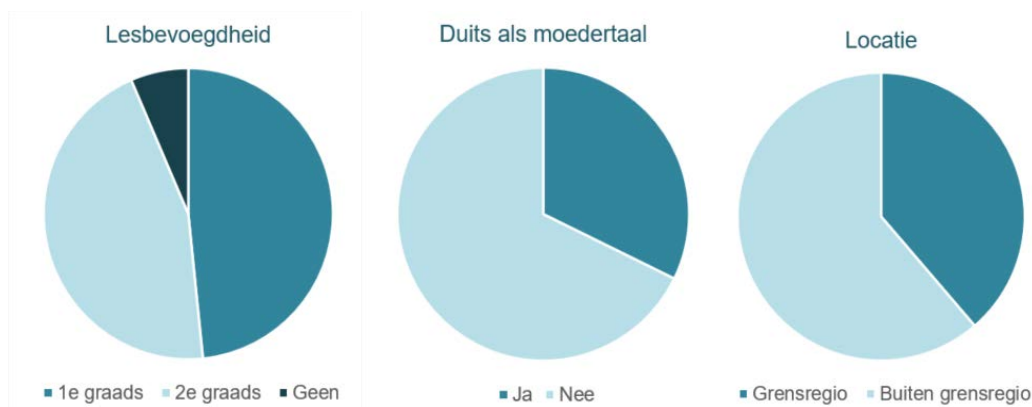
²⁰ Onder de grensregio's vallen de Euregio's langs de Nederlands-Duitse grens, te weten *Maas-Rijn*, *Eems-Dollard*, *Gronau-Enschede*, *Rijn-Maas Noord* en *Rijn-Waal*. Dit betreft in ons onderzoek scholen in de volgende plaatsen: Groningen, Enschede, Denekamp, Nijmegen, Hardenberg, Ulft en Landgraaf.

De onderzoeksgroep 'Docenten Duits' is als volgt opgebouwd:

De onderstaande figuur geeft een aantal eigenschappen van deze docenten weer.

Daarnaast geeft meer dan 30% van de ondervraagde docenten langer dan vijftien jaar les in het vak Duits.

De vragenlijst voor leerlingen

De vragenlijst voor leerlingen kende vooral meerkeuzevragen. Op deze manier kunnen de antwoorden van alle respondenten eenduidig met elkaar vergeleken en weergegeven worden. Daarnaast waren de vragenlijsten voor leerlingen op alle niveaus, zowel mét als zonder Duits in het vakkenpakket, op dezelfde wijze gestructureerd. Sommige vragen verschilden wel per leerlingengroep, bijvoorbeeld als deze verband hielden met de profielkeuze. De deelnemers konden ook enkele open antwoorden invullen. De vragen waren verdeeld over de volgende onderwerpen:

► Praktische, algemene gegevens

Bij de praktische gegevens is er rekening gehouden met factoren die mogelijk van invloed konden zijn op de antwoorden van de deelnemers. Denk aan geslacht, leeftijd, moedertaal, geografische ligging van de school en het schoolniveau. Bovenbouwleerlingen kregen ook vragen over het gekozen profiel.

► Invloeden op de keuze van het vakkenpakket

Met betrekking tot dit onderwerp kregen de leerlingen het verzoek een schaalverdeling te maken aan de hand van de vraag hoe leuk én belangrijk zij elk vak vonden. Hierbij hadden zij keuze uit alle vakken of vakgroepen die in Nederland op het voortgezet onderwijs worden aangeboden. Op deze manier kon de positie van het vak Duits ten opzichte van de andere vakken worden bepaald.

► Taalvakken algemeen

Onder dit thema zijn de meest voorkomende moderne vreemde talen (Duits, Engels, Frans en Spaans) met elkaar vergeleken. Leerlingen is gevraagd of zij het desbetreffende vak interessant, nuttig voor het dagelijks leven, belangrijk voor de toekomst of makkelijk vonden. Ook konden zij

aangeven in hoeverre zij 'leuke' lessen bij dit vak volgen. Hierdoor konden deze vier moderne vreemde talen met elkaar worden vergeleken.

► Duitse taal in het algemeen

De leerlingen kregen hier vragen over de mate waarin zij de Duitse taal, dus niet het schoolvak Duits, interessant, mooi en makkelijk vonden. Zo kon geschetst worden hoe de ondervraagde leerlingen tegen de Duitse taal aankijken.

► Het belang van de Duitse taal voor de eigen toekomst

Bij dit onderwerp stond de vraag centraal welk belang de ondervraagde leerlingen aan de Duitse taal toekennen voor het dagelijks leven en de (toekomstige) positie op de arbeidsmarkt.

► Het vak Duits op school

In welke mate vinden de leerlingen dat actualiteiten, literatuur en kennis van land & cultuur in de les aanwezig zijn? Hoe vaak spreken zijzelf en hun docent Duits in de les en hoe vaak zou dit idealiter moeten gebeuren? Binnen dit thema kregen onder- en bovenbouwleerlingen ook eigen vragen. Zo kregen onderbouwleerlingen de vraag of zij het vak Duits in de bovenbouw willen kiezen en stond bij bovenbouwleerlingen de vraag centraal of zij tevreden zijn met de keuze voor het vak Duits en waarom. Aan de bovenbouwleerlingen zonder Duits in het vakkenpakket werd gevraagd waarom zij het vak Duits niet kozen en of zij nog steeds tevreden waren met die keuze. Tevens is de bekendheid met de zogenaamde Mach-mit-Mobil²¹ en de Dag van de Duitse taal in kaart gebracht.

► Duitsland in het algemeen

De vragenlijst is afgesloten met een elftal vragen waaruit niet alleen de mening van de leerlingen over Duitsland en de Duitse cultuur, maar ook de kennis van de leerlingen over Duitsland en de Duitse cultuur naar voren moest komen. Ook de frequentie van bezoeken aan Duitsland en de redenen hiervoor zijn in kaart gebracht.

De vragenlijst voor docenten

De vragenlijst voor docenten heeft een eigen structuur. De focus lag ook hier op meerkeuzevragen, maar daarnaast zijn er meer open vragen gesteld. Doel hiervan was de beweegredenen voor bepaalde keuzes van docenten te kunnen achterhalen. De vragen aan docenten hadden betrekking op de volgende onderwerpen:

²¹ Initiatief van Actiegroep Duits. Native speakers bezoeken met deze auto voor één dag een school om hier een les te verzorgen. Zie www.machmit.nl

► Praktische, algemene gegevens

Bij de praktische gegevens is rekening gehouden met factoren die mogelijk van invloed konden zijn op de antwoorden van de deelnemers, zoals geslacht, leeftijd, moedertaal, lesbevoegdheid, geografische ligging van de school en het aantal jaren leservaring. De vragen brachten ook in kaart welke docenten *native speakers* zijn en wie langere tijd in een Duitstalig land heeft gewoond.

► De eigen lespraktijk

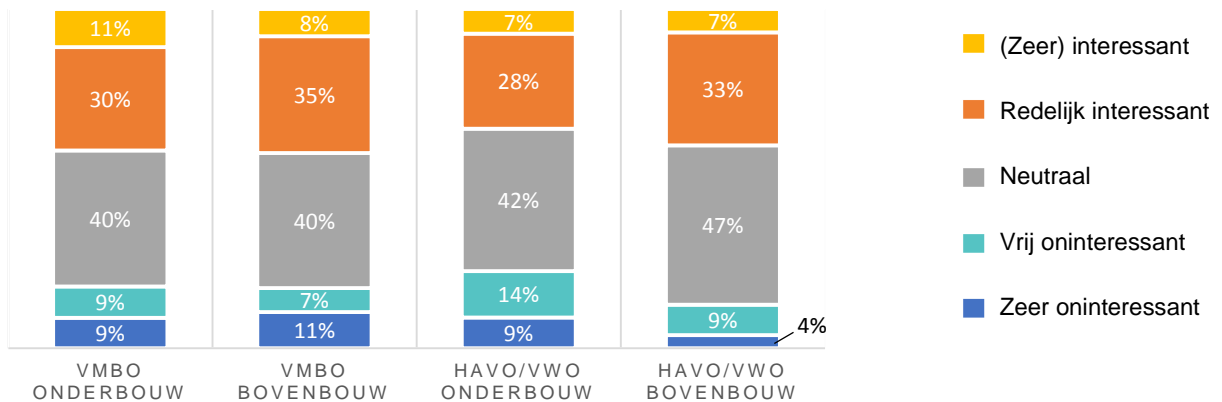
Gevraagd is naar het gebruik van de doeltaal als voertaal, het behandelen van actualiteiten in de les, het inzetten van eigen opdrachten naast de lesmethode, het voorbereiden van de leerlingen op het behalen van Goethe-Zertifikate, een bezoek door de Mach-mit-Mobil en het organiseren van internationaliseringsactiviteiten. Verder is gevraagd naar het behandelen van Duitstalige literatuur, films en algemene *Landeskunde*.

VI. RESULTATEN LEERLINGENQUÊTE

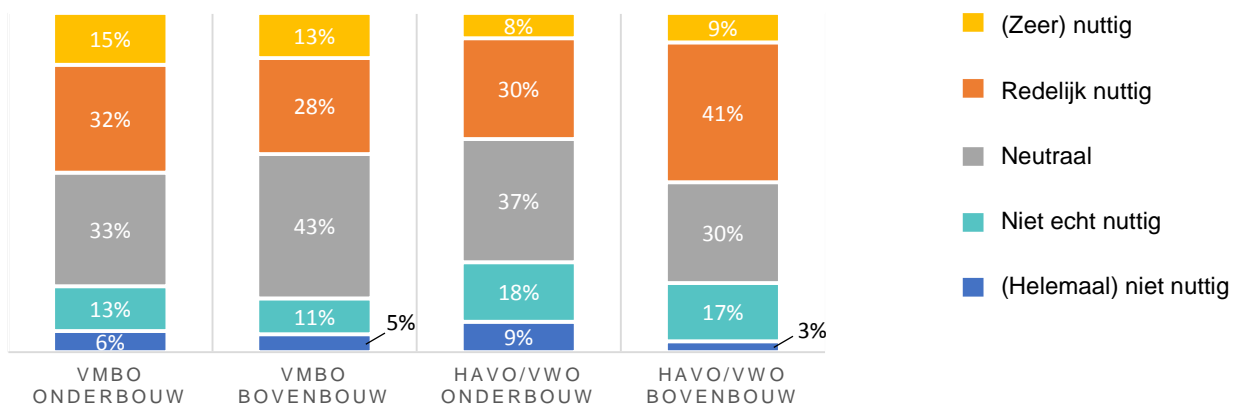
Grafieken

Hieronder vindt u enkele grafieken van relevante resultaten uit het onderzoek. Alle onderzoeksresultaten vindt u in tabellen in de bijlage van dit rapport.

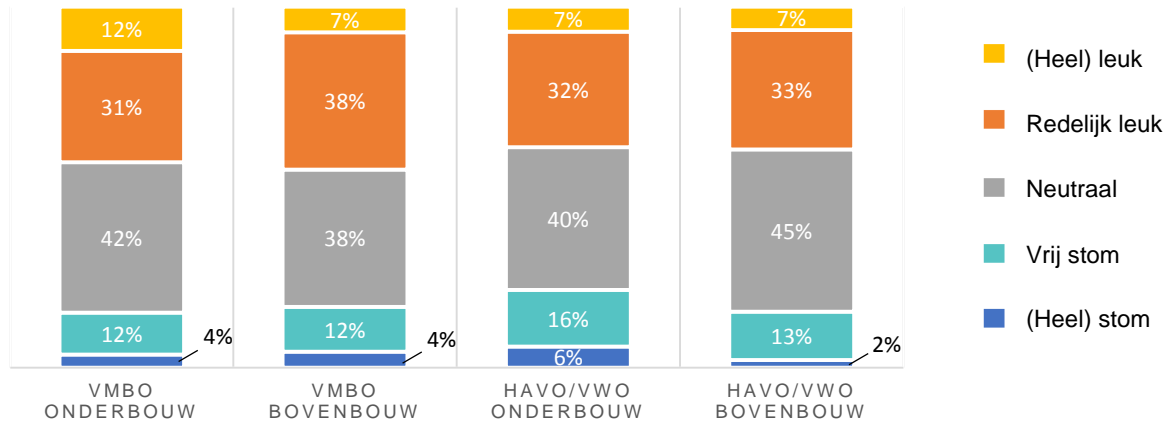
HOE INTERESSANT VIND JE DE DUITSE TAAL?

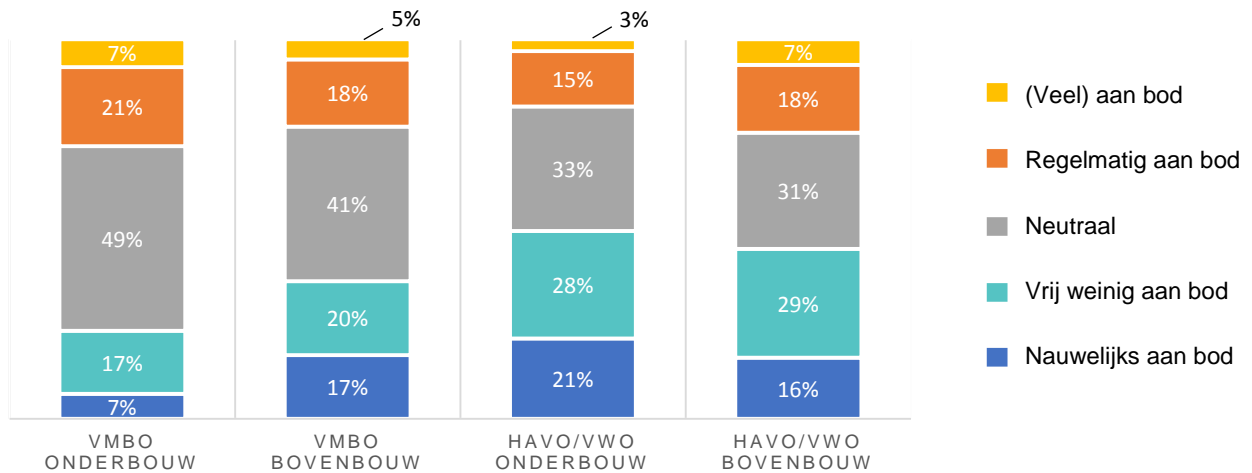
HOE NUTTIG VIND JE DE DUITSE TAAL?

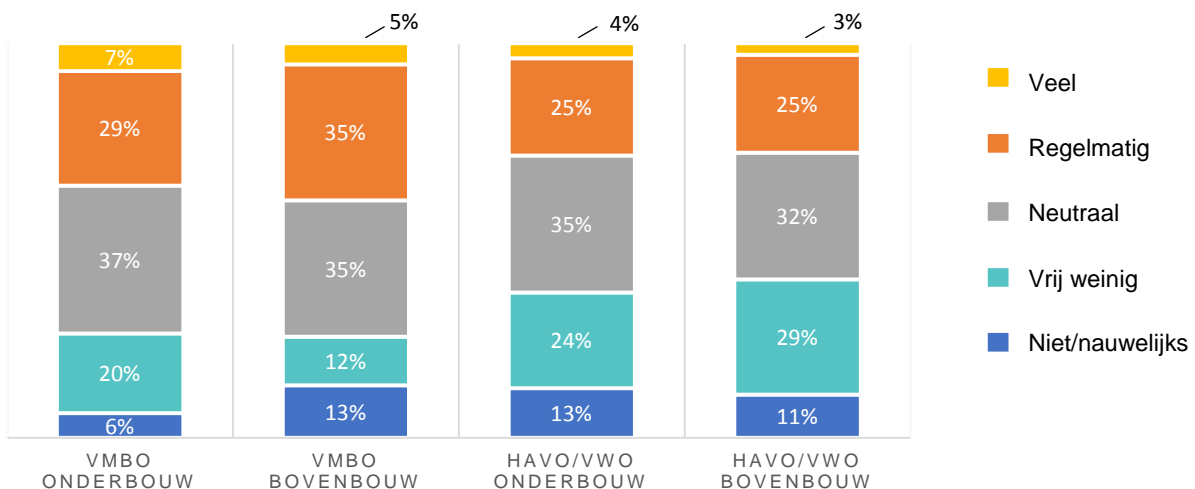
HOE LEUK VIND JE DE DUITSE LES?

KOMT ACTUALITEIT AAN BOD IN DE LES?

HOE VAAK SPREKEN DE LEERLINGEN DUIJS?

Samenvatting van alle meerkeuzevragen per groep

De vmbo-leerling in de onderbouw heeft een neutrale houding ten opzichte van de Duitse taal; de taal is voor deze groep redelijk interessant, maar niet werkelijk mooi. De taal en de lessen zijn redelijk nuttig en makkelijk. Ook vindt deze leerling de lessen redelijk afwisselend. Verder valt op dat de leerling aangeeft het land wel interessant te vinden, maar de cultuur in mindere mate.

De vmbo-leerling in de bovenbouw heeft ten opzichte van de Duitse taal een neutrale tot licht negatieve houding; de taal is redelijk nuttig en makkelijk, maar volgens de meeste leerlingen niet mooi. De lessen zijn neutraal tot interessant en redelijk afwisselend. Verder valt op dat er ook in de bovenbouw weinig aandacht lijkt te zijn voor actualiteiten. Ook deze leerling geeft aan het land wel interessant te vinden, maar de cultuur minder. Opvallend is tot slot de uitgesproken positieve mening over de eigen docent.

De leerling havo/vwo in de onderbouw vindt de taal niet mooi, maar wel makkelijk. Meer dan bij de vmbo-leerling ziet deze het nut voor de kansen op de arbeidsmarkt. Opvallend bij de lessen Duits is dat deze als redelijk leuk en afwisselend beschouwd worden, maar dat literatuur en actualiteit nog vrij weinig aan bod komen. De afwisseling in de lessen bestaat wellicht vooral uit verschillende werkvormen, zoals digitale opdrachten.

Ook de bovenbouwleerling in havo/vwo vindt de Duitse taal redelijk makkelijk en interessant, maar niet mooi. Nut en belang voor de kansen op de arbeidsmarkt schat deze groep wel hoger in. Een relatief hoog percentage van deze leerlingen geeft aan de lessen saai of 'stom' te vinden. Opvallend is ook dat actualiteiten weinig aan bod komen, terwijl Duitsland door de meerderheid van de leerlingen toch als interessant wordt bestempeld.

Open vragen over de ideale leraar Duits

De leerlingen kregen de vraag om in trefwoorden hun ideale leraar Duits te beschrijven. Leerlingen van havo/vwo-niveau zien graag een leraar met plezier in het vak, die de les afwisselend vormgeeft en goed kan uitleggen. Voor bovenbouwleerlingen die het vak Duits volgen, staan competentie in de taal en in kennis over Duitsland vooraan. De leerlingen willen graag veel Duits spreken, al geeft maar 5% van de leerlingen expliciet de voorkeur aan een moedertaalspreker – mits zij of hij ook goed Nederlands spreekt.

In de onderbouw van havo/vwo hechten leerlingen vooral waarde aan het uitlegtalent van de docent, naast enthousiasme, vriendelijkheid en een duidelijke lesstructuur. In het vmbo is de ideale leraar Duits eveneens 'aardig' en 'vrolijk', 'behulpzaam', 'grappig' en 'leuk' en beheerst deze zowel het Duits als het Nederlands goed. Tussen de bovenbouw en onderbouw vmbo zit een minder groot verschil in de antwoorden dan op havo/vwo-niveau. Opvallend: ongeveer 33% van alle leerlingen wijst de eigen docent aan als de ideale leraar (de vragenlijst is anoniem ingevuld).

Open vragen over literatuur en film

In alle ondervraagde groepen is *Mein Kampf* het bekendste Duitstalige boek. *Der Vorleser* is een goede tweede in de bovenbouw. In de onderbouw en op het vmbo weten echter veel leerlingen (tot zo'n 60%) geen enkel Duitstalig boek te noemen of ze noemen hun eigen lesmethode. Duitse Filmtitels zijn bekender onder de leerlingen. 'Geen' scoort hier met 48% een duidelijk lager percentage. *Die Welle*, *Fack ju Göthe*, *Das Leben der Anderen* en *Der Untergang* worden vaak genoemd.

Gevraagd naar namen van Duitse schrijvers, weet meer dan 58% van de bovenbouwleerlingen havo/vwo geen antwoord te geven. De top drie die daarop volgt, bestaat uit Goethe, Kafka en Hitler. Onderbouwleerlingen weten nog vaker geen antwoord op deze vraag te geven. De bekendste Duitstalige muziek is van de band Rammstein, daarna volgt zangeres Nena.

De meest bekende Duitser is voor de grote meerderheid van de leerlingen bondskanselier Angela Merkel. Adolf Hitler wordt na haar het meest genoemd als bekend Duits persoon. Voor de vmbo-bovenbouwleerlingen is Angela Merkel eveneens het beroemdste, maar nog iets vaker weet de leerling helemaal geen naam te noemen. In de onderbouw van het vmbo wordt Hitler vaker genoemd dan Merkel. Daarnaast noemt ongeveer 20% van de leerlingen de naam van een voetballer (*die Mannschaft* of *Bundesliga*).

VII. RESULTATEN DOCENTENENQUÊTE

Aan de docentenenquête namen 31 docenten deel. Dit kwalitatief onderzoek behandelt vooral de lespraktijk. Alle resultaten vindt u in de tabellen in de bijlage van dit rapport.

Doeltaalgebruik

Bijna de helft van de respondenten geeft aan meer dan 50% van de les de doeltaal te spreken; in de diepte-interviews geven docenten zelfs een nog hoger percentage aan; tussen 50% en 90%. Uit de interviews blijkt dat in de vakgroep vaak afspraken zijn gemaakt over het doeltaalgebruik. Vakgroepen streven daarbij naar 100% doeltaalgebruik, al zegt geen van de individuele docenten dat in de praktijk te realiseren; docenten in de bovenbouw van havo en vwo naderen een gemiddeld percentage van 70%. De hypothese dat *native speaker*-docenten de doeltaal meer gebruiken, wordt opvallend genoeg niet bevestigd. Gemiddeld scoren deze docenten binnen de steekproef juist iets lager. Ook deze uitkomst wordt bekrachtigd in de diepte-interviews. Docenten met buitenlandervaring spreken in de les wél vaker Duits.

Actualiteit in de les

Van de 31 respondenten bespreekt bijna 65% regelmatig tot vaak actualiteiten. Alle ondervraagde docenten uit de controlegroep geven aan actualiteit in de les zeer zinvol te achten.

De manier waarop de actualiteit wordt behandeld, verschilt hierbij. Uit de diepte-interviews ontstaat het beeld dat er geen bewuste strategie aan voorafgaat; er wordt tijd voor gemaakt 'als het even uitkomt'. In de meeste gevallen toont de docent een nieuwsitem van de Duitse televisie²². Didactische opdrachten verbinden de bevraagde docenten hieraan meestal niet, al vragen zij in een klassikale setting wel naar tekstbegrip. Actualiteit wordt dus voornamelijk ingezet als luisteroefening. Daar waar docenten er wél opdrachten aan koppelen, gebruiken zij daarvoor het 'Frühstücksei'²³.

Alle ondervraagde docenten zijn van mening dat actualiteit een sterke impact heeft op de motivatie van leerlingen. *Native speaker*-docenten en docenten met buitenlandervaring scoren iets hoger op de vraag hoe vaak ze actualiteiten behandelen.

Literatuur

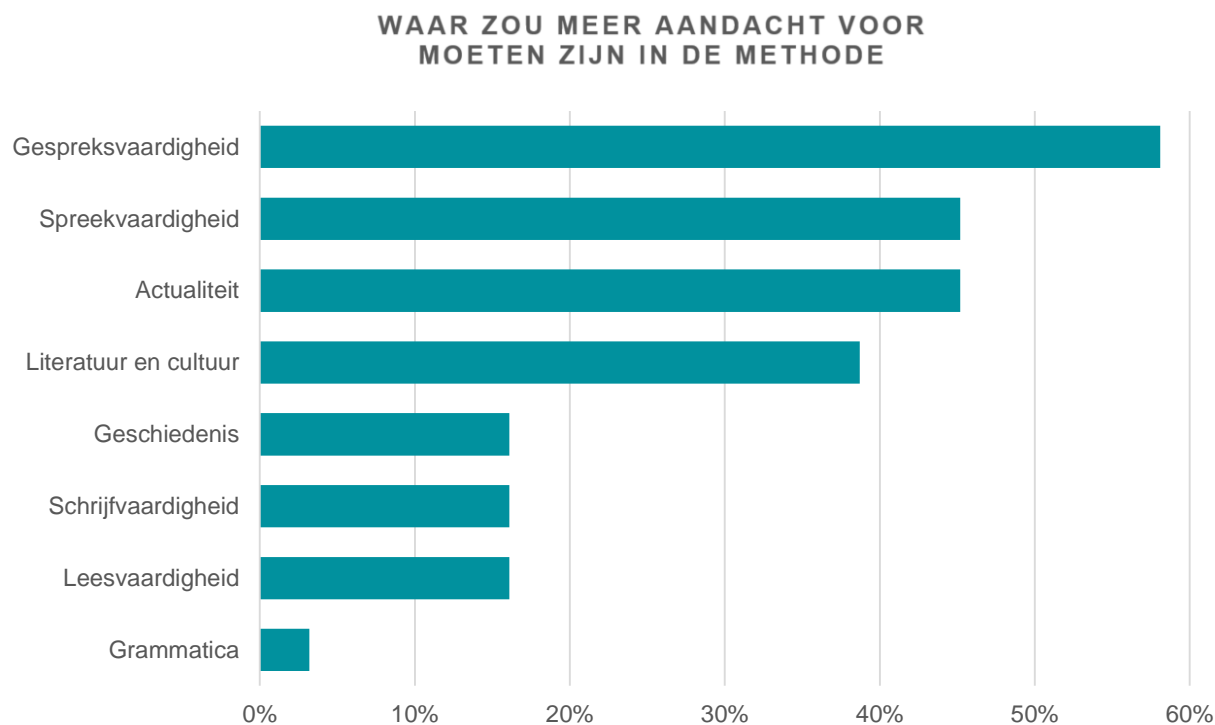
In de diepte-interviews ontstaat het beeld dat op de betrokken scholen in de onderbouw geen boeken worden gelezen, maar wel korte verhalen. Films²⁴ die in de bovenbouw worden gekeken, voldoen aan twee criteria: er is een boek bij de film (of een film bij het boek), en de film behandelt een interessant thema uit de Duitse geschiedenis.

²² Genoemd wordt in de meeste gevallen 'Tagesschau in 100 Sekunden', daarnaast 'LogoTV'.

²³ Het *Frühstücksei* verschijnt wekelijks op www.duitslandinstituut.nl en behandelt steeds een actueel thema uit Duitsland.

²⁴ Genoemd zijn 'Good bye, Lenin', 'Das Leben der Anderen', 'Der Vorleser' en 'Die Welle'.

Over het algemeen wensen de docenten meer aandacht voor Duitse literatuur in de lesmethode, en voor volgende aspecten:

Nieuwe docenten

Als tips voor beginnende docenten die uit Duitsland komen, noemen twee geïnterviewden de bewustwording van het afwijkende schoolsysteem en –klimaat ten opzichte van Duitsland. Dat raakt aan een specifieke problematiek die speelt bij deze beginnende docenten: zij zijn aanvankelijk (vaak) onvoldoende in staat om de leefwereld van hun Nederlandse leerlingen aan te voelen en daarop in te spelen. Ook twee keer genoemd, is ‘Durf het boek los te laten’. Een andere aanbeveling door twee docenten betreft de eigenheid van het talenonderwijs: “Es muss im Fremdsprachenunterricht nicht ruhig sein. Sprache lernen ohne Sprechen geht nicht.”²⁵

²⁵ “Het moet in het MVT-onderwijs niet stil zijn. Taal leren zonder spreken kan niet.”

VIII. STATISTISCHE ANALYSES

Methode

De statistische analyses werden uitgevoerd met behulp van de digitale vragenlijsten van de 2.685 leerlingen die Duits volgen. Met behulp van deze data hebben we geanalyseerd welke kenmerken van didactiek samenhangen met een positievere waardering voor het vak Duits.

De waardering van de leerlingen voor het vak Duits werd gemeten aan de hand van enkele stellingen over het vak ('De lessen Duits vind ik interessant' en 'De lessen Duits vind ik leuk') en de taal ('Ik vind Duits een interessante taal' en 'Ik vind Duits een mooie taal'). De samenhang voor deze vier stellingen was zeer sterk, derhalve konden zij samengevoegd worden tot één score voor *waardering*. Daarnaast werd gevraagd in hoeverre zij het vak Duits nuttig vinden, zowel in het (toekomstige) dagelijks leven, als voor hun perspectieven op de arbeidsmarkt.

Voor verschillende didactische kenmerken werd onderzocht of er sprake was van samenhang met de scores voor waardering en nut, namelijk het spreken van Duits in de les (zowel door de leraar als door de leerlingen), het bespreken van actualiteiten in de les en het gebruik van andere opdrachten dan de opdrachten uit de standaard lesmethode. Daarnaast werd ook getoetst of het bezoek van de Mach-Mit-Mobil samenhangt met hogere scores voor waardering en nut. Tot slot is gekeken of de gehanteerde didactiek verschilt tussen scholen binnen en buiten de grensregio.

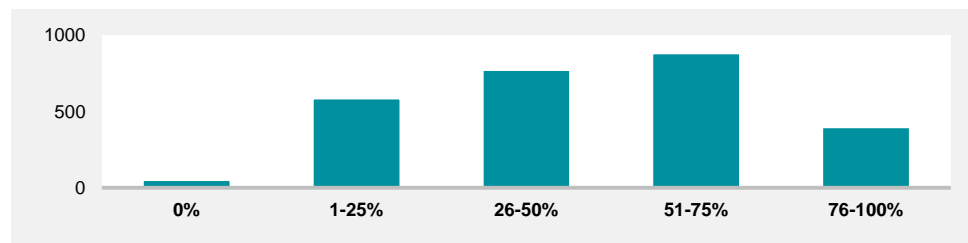
In de nu volgende rapportage van de resultaten worden enkel de significant bevonden verbanden vermeld. Voor een uitgebreide toelichting op de analyses kunt u contact opnemen met het DIA.

Analyse voor 'Duits spreken in de les'

Onderstaande resultaten hebben betrekking op het gebruik van de doeltaal (Duits) in de les. Eerst worden de resultaten besproken voor het spreken van Duits door de docent, vervolgens komen de resultaten voor het spreken van Duits door de leerlingen aan bod. Voor het toetsen van de hypothesen zijn lineaire regressieanalyses uitgevoerd, waarbij leerjaar, geslacht en schoolniveau meegenomen zijn als controlevariabelen.

Duits spreken in de les door de docent

Voor de vraag 'Hoeveel procent van de les spreekt jouw leraar Duits?' is de verdeling van de antwoorden van de leerlingen als volgt:

Uit onderstaande tabel²⁶ is op te maken dat het percentage van de les dat de leraar Duits spreekt, samen lijkt te hangen met een iets hogere gemiddelde waardering van het vak Duits. Uit een lineaire regressieanalyse blijkt dat de mate waarin de leraar Duits spreekt inderdaad significant samenhangt met de waardering voor het vak Duits ($p < .001$)²⁷. De gestandaardiseerde regressiecoëfficiënt²⁸ ($\beta = 0.064$) laat een relatief zwakke samenhang zien:

		Waardering vak Duits
		1=(zeer) negatief, 2=vrij negatief, 3=neutraal, 4=vrij positief, 5=(zeer) positief
Hoeveel procent van de les spreekt jouw leraar Duits?	0% (N=50)	M=2.82 SD=1.00
	1-25% (N=586)	M=2.96 SD=.81
	26-50% (N=773)	M=3.06 SD=.81
	51-75% (N=880)	M=3.05 SD=.83
	76-100% (N=396)	M=3.12 SD=.89

Uit de volgende tabel is op te maken dat het percentage van de les dat de leraar Duits spreekt, samen lijkt te hangen met een iets hogere beleving van het nut van het vak voor het dagelijks leven. Uit een lineaire regressieanalyse blijkt dat de mate waarin de leraar Duits spreekt inderdaad significant samenhangt met het ervaren nut van het vak Duits voor het dagelijks leven ($p < .01$). De gestandaardiseerde regressiecoëfficiënt ($\beta = 0.058$) laat een relatief zwakke samenhang zien:

		Nut dagelijks leven
		1=(helemaal) niet nuttig, 2=niet echt nuttig, 3=neutraal, 4=redelijk nuttig, 5=(heel) nuttig
Hoeveel procent van de les spreekt jouw leraar Duits?	0% (N=50)	M=3.02 SD=1.29
	1-25% (N=586)	M=3.19 SD=1.08
	26-50% (N=773)	M=3.17 SD=1.05
	51-75% (N=880)	M=3.28 SD=1.01
	76-100% (N=396)	M=3.33 SD=1.05

In dit onderzoek is geen significante samenhang gevonden tussen het percentage dat de leraar Duits spreekt in de les en het door de leerlingen ervaren nut van het vak Duits voor hun perspectieven op de arbeidsmarkt.

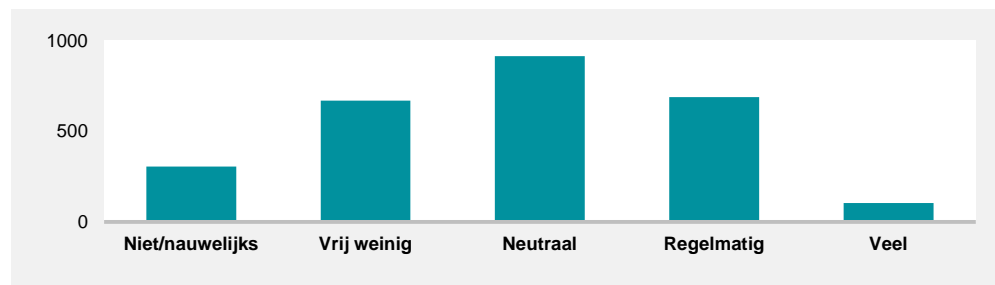
²⁶ In de volgende tabellen staat N voor het aantal leerlingen, M voor 'gemiddelde' en SD voor 'standaarddeviatie'.

²⁷ De p-waarde geeft aan hoe groot de kans is dat de gevonden samenhang in de steekproef op toeval berust en er dus geen daadwerkelijk verband bestaat in de populatie.

²⁸ De gestandaardiseerde regressiecoëfficiënt (β) geeft aan hoeveel standaarddeviaties de afhankelijke variabele verandert als de onafhankelijke variabele met één standaarddeviatie stijgt. De waarde (tussen -1 en 1) geeft de grootte van de samenhang tussen beide variabelen aan, waarbij 1 staat voor een perfecte positieve samenhang, -1 voor een perfecte negatieve samenhang en 0 voor geen samenhang.

Duits spreken in de les door leerlingen

Voor de stelling 'Wij, de leerlingen, spreken (voldoende) Duits in de les' is de verdeling van de antwoorden van de leerlingen als volgt:

Uit de volgende tabel is op te maken dat een hogere frequentie van Duits spreken in de les door de leerlingen zelf, samen lijkt te hangen met een hogere gemiddelde waardering van het vak Duits. Uit een lineaire regressieanalyse blijkt dat de mate waarin de leerlingen Duits spreken inderdaad significant samenhangt met de waardering voor het vak Duits ($p < .001$). De gestandaardiseerde regressiecoëfficiënt ($\beta = 0.257$) laat een redelijke samenhang zien:

		Waardering vak Duits 1=(zeer) negatief, 2=vrij negatief, 3=neutraal, 4=vrij positief, 5=(zeer) positief
Wij, de leerlingen, spreken (voldoende) Duits in de les.	Niet/nauwelijks (N=306)	M=2.65 SD=.86
	Vrij weinig (N=670)	M=2.88 SD=.79
	Neutraal (N=915)	M=3.06 SD=.78
	Regelmatig (N=689)	M=3.26 SD=.80
	Veel (N=105)	M=3.55 SD=.94

Uit onderstaande tabel is op te maken dat een hogere frequentie van Duits spreken in de les door de leerlingen zelf, samen lijkt te hangen met een hogere gemiddelde beleving van het nut van Duits voor het dagelijks leven. Uit een lineaire regressieanalyse blijkt dat de mate waarin de leerlingen Duits spreken inderdaad significant samenhangt met het ervaren nut voor het dagelijks leven ($p < .001$). De gestandaardiseerde regressiecoëfficiënt ($\beta = 0.127$) laat een relatief zwakke samenhang zien:

		Nut dagelijks leven
		1=(helemaal) niet nuttig, 2=niet echt nuttig, 3=neutraal, 4=redelijk nuttig, 5=(heel) nuttig
Wij, de leerlingen, spreken (voldoende) Duits in de les.	Niet/nauwelijks (N=306)	M=3.04 SD=1.16
	Vrij weinig (N=670)	M=3.16 SD=1.04
	Neutraal (N=915)	M=3.21 SD=1.04
	Regelmatig (N=689)	M=3.38 SD=0.97
	Veel (N=105)	M=3.59 SD=1.15

Uit onderstaande tabel is op te maken dat een hogere frequentie van Duits spreken in de les door de leerlingen zelf, samen lijkt te hangen met een hogere score op de vraag in hoeverre Duits hun kansen op de arbeidsmarkt vergroot. Uit een lineaire regressieanalyse blijkt dat de mate waarin de leerlingen Duits spreken inderdaad significant samenhangt met het ervaren nut voor de kansen op de arbeidsmarkt ($p < .01$). De gestandaardiseerde regressiecoëfficiënt ($\beta = 0.074$) laat een relatief zwakke samenhang zien:

		Vergroot kansen op de arbeidsmarkt
		1=niet, 2=niet echt, 3=neutraal, 4=redelijk, 5=aanzienlijk
Wij, de leerlingen, spreken (voldoende) Duits in de les.	Niet/nauwelijks (N=306)	M=2.48 SD=1.08
	Vrij weinig (N=670)	M=2.57 SD=0.92
	Neutraal (N=915)	M=2.62 SD=1.00
	Regelmatig (N=689)	M=2.66 SD=1.05
	Veel (N=105)	M=2.90 SD=1.22

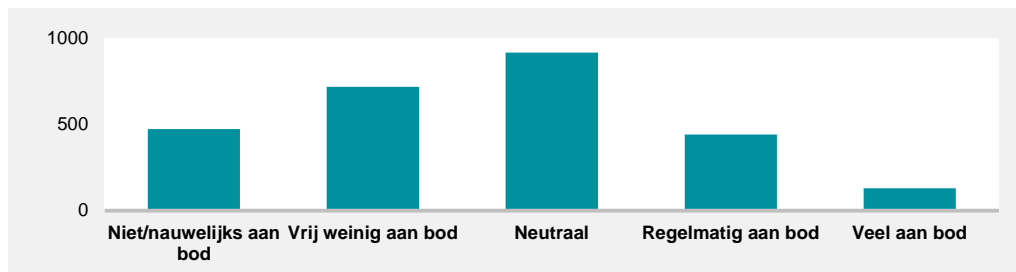
SAMENVATTING

Het gebruik van de doeltaal in de Duitse les hangt samen met een hogere waardering voor het vak. Ook het nut van het leren van die taal wordt bij meer doeltaalgebruik sterker ingezien. Met name het spreken van Duits in de les door de leerlingen zélf hangt samen met een positievere attitude ten opzichte van het vak.

Analyse voor 'Actualiteiten bespreken in de les'

Onderstaande resultaten hebben betrekking op de mate waarin actuele ontwikkelingen in Duitsland aan bod komen in de lessen en de samenhang met de waardering voor het vak. Voor het toetsen van de hypothesen zijn lineaire regressieanalyses uitgevoerd, waarbij leerjaar, geslacht en schoolniveau meegenomen zijn als controlevariabelen. Voor de stelling 'Ik vind dat de actuele

ontwikkelingen in Duitsland (voldoende) aan bod komen in de lessen Duits' is de verdeling van de antwoorden van de leerlingen als volgt:

Uit de volgende tabel is op te maken dat een hogere frequentie van het bespreken van de actualiteit samen lijkt te hangen met een hogere waardering voor het vak Duits. Uit een lineaire regressieanalyse blijkt dat de mate waarin actuele ontwikkelingen in Duitsland aan bod komen inderdaad significant samenhangt met een hogere waardering voor het vak Duits ($p < .001$). De gestandaardiseerde regressiecoëfficiënt ($\beta = 0.287$) laat een redelijke samenhang zien:

		Waardering vak Duits
		1=(zeer) negatief, 2=vrij negatief, 3=neutraal, 4=vrij positief, 5=(zeer) positief
Ik vind dat de actuele ontwikkelingen in Duitsland (voldoende) aan bod komen in de lessen Duits.	Niet/nauwelijks aan bod (N=474)	M=2.64 SD=.87
	Vrij weinig aan bod (N=719)	M=2.94 SD=.73
	Neutraal (N=918)	M=3.08 SD=.80
	Regelmatig aan bod (N=443)	M=3.36 SD=.76
	Veel aan bod (N=131)	M=3.54 SD=.89

Uit onderstaande tabel is op te maken dat een hogere frequentie van het bespreken van de actualiteit samen lijkt te hangen met een hogere ervaring van het nut van het vak Duits voor het dagelijks leven. Uit een lineaire regressieanalyse blijkt dat de mate waarin actuele ontwikkelingen in Duitsland aan bod komen inderdaad significant samenhangt met de ervaring van nut van het vak Duits voor het dagelijks leven ($p < .01$). De gestandaardiseerde regressiecoëfficiënt ($\beta = 0.170$) laat een relatief zwakke samenhang zien:

		Nut dagelijks leven
		1=(helemaal) niet nuttig, 2=niet echt nuttig, 3=neutraal, 4=redelijk nuttig, 5=(heel) nuttig
Ik vind dat de actuele ontwikkelingen in Duitsland (voldoende) aan bod komen in de lessen Duits.	Niet/nauwelijks aan bod (N=474)	M=2.93 SD=1.18
	Vrij weinig aan bod (N=719)	M=3.19 SD=1.01
	Neutraal (N=918)	M=3.27 SD=0.99
	Regelmatig aan bod (N=443)	M=3.42 SD=0.97
	Veel aan bod (N=131)	M=3.73 SD=1.09

Uit de volgende tabel is op te maken dat een hogere frequentie van het bespreken van de actualiteit samen lijkt te hangen met een hogere ervaring van nut m.b.t. de toekomstige positie op de arbeidsmarkt. Uit een lineaire regressieanalyse blijkt dat de mate waarin actuele ontwikkelingen in Duitsland aan bod komen inderdaad significant samenhangt met de ervaring van nut van het vak Duits voor de kansen op de arbeidsmarkt ($p < .01$). De gestandaardiseerde regressiecoëfficiënt ($\beta = 0.068$) laat een relatief zwakke samenhang zien:

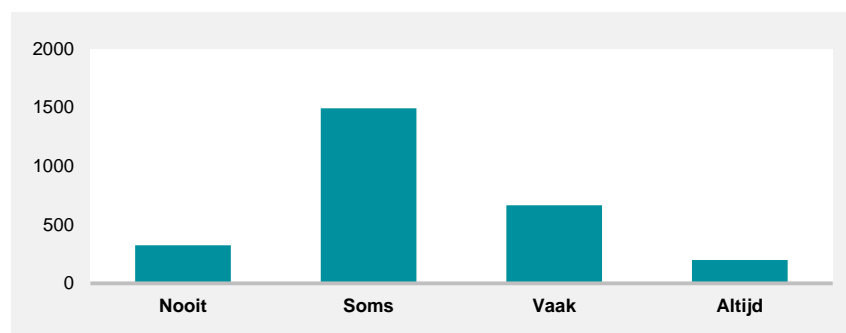
		Vergroot kansen op de arbeidsmarkt 1=niet, 2=niet echt, 3=neutraal, 4=redelijk, 5=aanzienlijk
Ik vind dat de actuele ontwikkelingen in Duitsland (voldoende) aan bod komen in de lessen Duits.	Niet/nauwelijks aan bod (N=474)	M=2.50 SD=1.06
	Vrij weinig aan bod (N=719)	M=2.60 SD=1.00
	Neutraal (N=918)	M=2.62 SD=0.96
	Regelmatig aan bod (N=443)	M=2.65 SD=1.01
	Veel aan bod (N=131)	M=2.88 SD=1.30

SAMENVATTING

Het behandelen van actuele ontwikkelingen in de Duitse les blijkt samen te hangen met een hogere waardering voor het vak. Ook het nut van het leren van die taal wordt meer ervaren.

Analyse voor 'Andere opdrachten dan opdrachten uit het boek'

Onderstaande resultaten hebben betrekking op de mate waarin leerlingen andere opdrachten dan opdrachten uit het boek doen en de samenhang hiervan met de waardering voor het vak. Voor het toetsen van de hypothesen zijn univariate variantieanalyses uitgevoerd, waarbij leerjaar, geslacht en schoolniveau meegenomen zijn als controlevariabelen. Voor de vraag 'Doen jullie weleens andere opdrachten dan opdrachten uit het boek?' is de verdeling van de antwoorden van de leerlingen als volgt:

Uit onderstaande tabel is op te maken dat een hogere frequentie van het doen van andere opdrachten dan opdrachten uit de standaard methode, samen lijkt te hangen met een hogere waardering van het vak Duits. Uit een univariate variantieanalyse blijkt dat er inderdaad een significant effect is van het doen van andere opdrachten ($p < .001$). De partiële eta-squared (η^2) geeft aan dat 1,3 % van de totale variantie van waardering verklaard kan worden door de factor 'andere opdrachten'. Uit post-hoc (Bonferroni) vergelijkingen blijkt dat de leerlingen die vaak andere opdrachten doen dan de opdrachten uit het boek een significant hogere waardering voor het vak Duits hebben dan de leerlingen die nooit, soms of juist altijd andere opdrachten doen:

		Waardering vak Duits 1=(zeer) negatief, 2=vrij negatief, 3=neutraal, 4=vrij positief, 5=(zeer) positief
Doen jullie weleens andere opdrachten dan opdrachten uit het boek?	Nooit N=326	M=2.80 SD=.80
	Soms N=1492	M=3.04 SD=.84
	Vaak N=666	M=3.19 SD=.78
	Altijd N=201	M=2.90 SD=.86

Uit onderstaande tabel is op te maken dat een hogere frequentie van het doen van andere opdrachten dan opdrachten uit de methode, samen lijkt te hangen met een hogere ervaring van het nut van het vak Duits voor het dagelijks leven. Uit een univariate variantieanalyse blijkt dat er inderdaad een significant effect is van het doen van andere opdrachten ($p < .01$). De partiële eta-squared (η^2) geeft aan dat 0,6 % van de totale variantie van nut voor het dagelijks leven verklaard kan worden door de factor 'andere opdrachten'. Hoewel uit post-hoc (Bonferroni) vergelijkingen blijkt dat het verschil tussen 'soms' en 'vaak' niet significant is ($p = .216$), scoren de leerlingen die vaak andere opdrachten doen hoger op ervaring van het nut van Duits voor het dagelijks leven dan de leerlingen die nooit of juist altijd andere opdrachten doen (de leerlingen die soms andere opdrachten doen scoren alleen significant hoger dan de leerlingen die nooit andere opdrachten doen):

		Nut dagelijks leven 1=(helemaal) niet nuttig, 2=niet echt nuttig, 3=neutraal, 4=redelijk nuttig, 5=(heel) nuttig
Doen jullie weleens andere opdrachten dan opdrachten uit het boek?	Nooit N=326	M=3.04 SD=1.10
	Soms N=1492	M=3.25 SD=1.05
	Vaak N=666	M=3.35 SD=1.00
	Altijd N=201	M=3.08 SD=1.10

Uit onderstaande tabel is op te maken dat een hogere frequentie van het doen van andere opdrachten dan opdrachten uit de methode ook samen lijkt te hangen met een hogere ervaring van nut m.b.t. de arbeidsmarkt. Uit een univariate variantieanalyse blijkt dat er inderdaad een significant effect is van het doen van andere opdrachten ($p < .01$). De partiële eta-squared (η^2) geeft aan dat

0,6 % van de totale variantie van ervaren nut m.b.t. de arbeidsmarkt verklaard kan worden door de factor 'andere opdrachten'. Post-hoc vergelijkingen (Bonferroni) laten zien welke categorieën significant van elkaar verschillen m.b.t. de gemiddelde scores voor 'nut m.b.t. de arbeidsmarkt'. Alleen leerlingen die vaak andere opdrachten doen scoren gemiddeld hoger op het ervaren nut m.b.t. de arbeidsmarkt dan leerlingen die nooit andere opdrachten doen ($p < .05$). Alle andere categorieën verschillen niet significant van elkaar:

		Vergroot kansen op de arbeidsmarkt 1=niet, 2=niet echt, 3=neutraal, 4=redelijk, 5=aanzienlijk
Doen jullie weleens andere opdrachten dan opdrachten uit het boek?	Nooit N=326	M=2.50 SD=1.00
	Soms N=1492	M=2.59 SD=0.99
	Vaak N=666	M=2.69 SD=1.07
	Altijd N=201	M=2.70 SD=1.06

SAMENVATTING

Het aanbieden van opdrachten naast de lesmethode hangt samen met een positieve waardering van het vak Duits en de beleving van het nut.

Het bezoek van de Mach-mit-Mobil

Onderstaande resultaten hebben betrekking op de Mach-mit-Mobil. De analyse is uitgevoerd op basis van de antwoorden van 415 vmbo-leerlingen die op het moment van invullen het vak Duits volgden (voor de groep leerlingen op havo of vwo-niveau werden geen significante verschillen gevonden, derhalve zijn deze analyses niet opgenomen in deze samenvatting). 75 van deze leerlingen geven aan dat de Mach-mit-Mobil (MmM) langs is geweest in de klas en 340 leerlingen geven aan dat dat niet zo is. De waardering van de leerlingen voor de taal Duits werd voor deze analyse berekend aan de hand van twee stellingen over de Duitse taal. Voor het toetsen van de hypothesen zijn univariate variantieanalyses uitgevoerd, waarbij leerjaar en geslacht meegenomen zijn als controlevariabelen.

Uit onderstaande tabel blijkt dat de groep die door de Mach-mit-Mobil is bezocht de Duitse taal gemiddeld hoger waardeert ($M = 3.73$) dan de groep die niet door de Mach-mit-Mobil is bezocht ($M = 3.20$). Uit een univariate variantieanalyse blijkt dat het verschil tussen beide groepen significant is ($p < .001$). De partiële eta-squared ($\eta^2 = .055$) geeft aan dat 5,5% van de totale variantie van

waardering voor de Duitse taal verklaard kan worden door het feit of de Mach-mit-Mobil langs is geweest of niet.

Uit de tabel blijkt bovendien dat de groep die door de Mach-mit-Mobil is bezocht, het vak Duits als nuttiger ervaart voor het dagelijks leven ($M = 3.73$) dan de groep die niet door de Mach-mit-Mobil is bezocht ($M = 3.27$). Uit een univariate variantieanalyse blijkt dat ook dat verschil significant is ($p < .01$). De partiële eta-squared ($\eta^2 = .028$) geeft aan dat 2,8% van de totale variantie van het ervaren nut voor het dagelijks leven verklaard kan worden door het feit of de Mach-mit-Mobil langs is geweest of niet.

Of de Mach-Mit-Mobil wel of niet langs is geweest hangt niet significant samen met het ervaren nut van Duits m.b.t. de toekomstige positie op de arbeidsmarkt:

VMBO	Waardering Duitse taal	Nut dagelijks leven
	1=(zeer) negatief, 2=vrij negatief, 3=neutraal, 4=vrij positief, 5=(zeer) positief	1=(helemaal) niet nuttig, 2=niet echt nuttig, 3=neutraal, 4=redelijk nuttig, 5=(heel) nuttig
Wel MmM (N=75)	M=3.73 SD=0.76	M=3.73 SD=0.98
Geen MmM (N=340)	M=3.20 SD=0.89	M=3.27 SD=1.07

SAMENVATTING

Vmbo-leerlingen die kennis hebben gemaakt met de Mach-mit-Mobil staan positiever tegenover de Duitse taal dan vmbo-leerlingen die geen kennis hebben gemaakt met de Mach-mit-Mobil. Vmbo-leerlingen die kennis hebben gemaakt met de Mach-mit-Mobil ervaren het vak Duits ook als nuttiger voor het (toekomstig) dagelijks leven. Bij havo en vwo is geen verschil te zien.

Lespraktijk in de grensregio

Voor de volgende analyses worden verschillende didactische kenmerken vergeleken voor de scholen die zich binnen de Duits-Nederlandse Euregio bevinden en de scholen buiten de grensregio. Omdat de geënqueteerde groep vmbo'ers die buiten de grensregio les heeft geen representatieve groep vormde, zijn de analyses beperkt tot de groep havo/vwo-leerlingen die op dit moment het vak Duits volgen (2.260 leerlingen), waarvan 885 leerlingen een school bezoeken in de grensregio en 1.375 buiten de grensregio. Voor het toetsen van de hypothesen zijn univariate variantieanalyses uitgevoerd waarbij leerjaar meegenomen is als controlevariabele.

Uit onderstaande tabel blijkt dat havo/vwo-leerlingen die in de grensregio les krijgen gemiddeld iets hoger scoren op de vraag of zij als leerlingen (voldoende) Duits spreken ($M = 2.91$) dan havo/vwo-leerlingen die les krijgen buiten de grensregio ($M = 2.75$). Uit een univariate variantieanalyse blijkt dat het verschil tussen beide groepen significant is ($p < .01$). De partiële eta-squared ($\eta^2 = .005$)

geeft aan dat 0,5 % van de variantie in de mate waarin leerlingen Duits spreken in de les verklaard kan worden door de factor grensregio. Voor het Duits spreken van de leraar zelf werden geen significante verschillen gevonden.

Uit de tabel blijkt bovendien dat de leerlingen die in de grensregio les krijgen gemiddeld hoger scoren op de stelling dat actuele ontwikkelingen in Duitsland aan bod komen in de lessen ($M = 2.70$), dan de leerlingen die les krijgen buiten de grensregio ($M = 2.50$). Uit een univariate variantieanalyse blijkt dat dit verschil significant is ($p < .001$). De partiële eta-squared ($\eta^2 = .010$) geeft aan dat 1 % van de variantie in de mate van het bespreken van actualiteiten in de les verklaard kan worden door de factor grensregio.

Tot slot blijkt uit de tabel dat de leerlingen uit de grensregio gemiddeld iets vaker andere opdrachten dan opdrachten uit de lesmethode doen ($M = 1.38$) dan de leerlingen buiten de grensregio ($M = 1.23$). Uit een univariate variantieanalyse blijkt dat dit verschil significant is ($p < .001$). De partiële eta-squared geeft aan dat 1,7 % van de variantie van de gerapporteerde frequentie van het doen van andere opdrachten verklaard kan worden door de factor grensregio.

HAVO/VWO	Wij, de leerlingen, spreken (voldoende) Duits in de les.	Ik vind dat de actuele ontwikkelingen in Duitsland (voldoende) aan bod komen in de lessen Duits.	Doen jullie wel eens andere opdrachten dan opdrachten uit het boek?
	1=niet/nauwelijks, 2=weinig, 3=neutraal, 4=regelmatig, 5=veel	1=niet/nauwelijks, 2=vrij weinig, 3=neutraal, 4=regelmatig, 5=veel	1=nooit, 2=soms, 3=vaak, 4=altijd
Grensregio (N=885)	M=2.91 SD=1.03	M=2.70 SD=1.15	M=1.38 SD=0.69
Buiten grensregio (N=1375)	M=2.75 SD=1.04	M=2.50 SD=1.06	M=1.23 SD=0.80

SAMENVATTING

Havo/vwo-leerlingen in de grensregio spreken vaker Duits in de les dan havo/vwo-leerlingen buiten de grensregio. Ook rapporteren de leerlingen in de grensregio dat de docenten vaker actualiteiten behandelen en vaker andere opdrachten gebruiken in de les. Het gaat hier echter om erg geringe effecten.

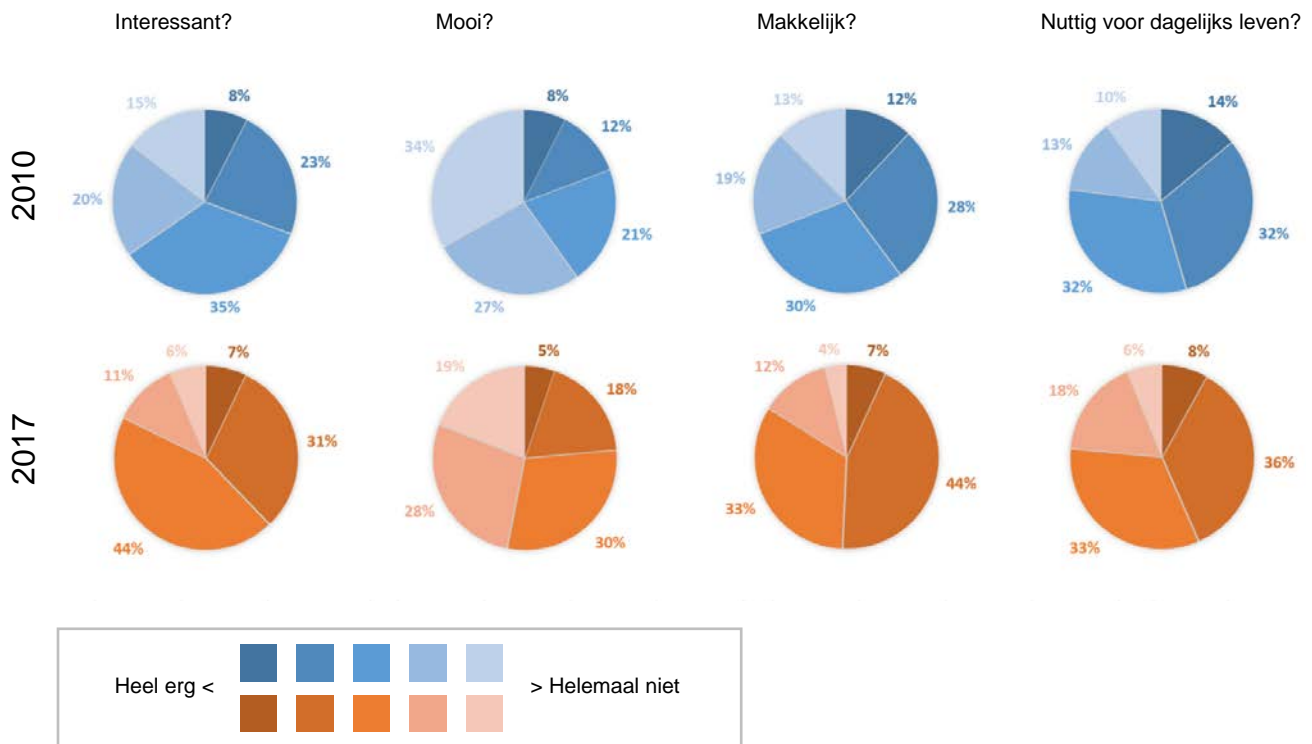
IX. VERGELIJKING RESULTATEN ONDERZOEKEN 2010 - 2017

Om te onderzoeken of en hoe de perceptie van het vak Duits zich merkbaar heeft ontwikkeld, zijn de resultaten uit 2010 en 2017 vergeleken.

Bij de vergelijking is er rekening mee gehouden dat er een verschil is tussen de groepen respondenten van 2010 en die van 2017. [In 2010 zijn namelijk geen vmbo-leerlingen ondervraagd.] Wel gaat het zowel in 2010 als in 2017 om een representatieve groep scholieren. Daarnaast komen de vragen die in de beide onderzoeksjaren in de vragenlijsten gesteld zijn niet geheel overeen. De uitkomsten van de vragen die wel overeenkomen zijn hieronder weergegeven.

Mening over de Duitse taal

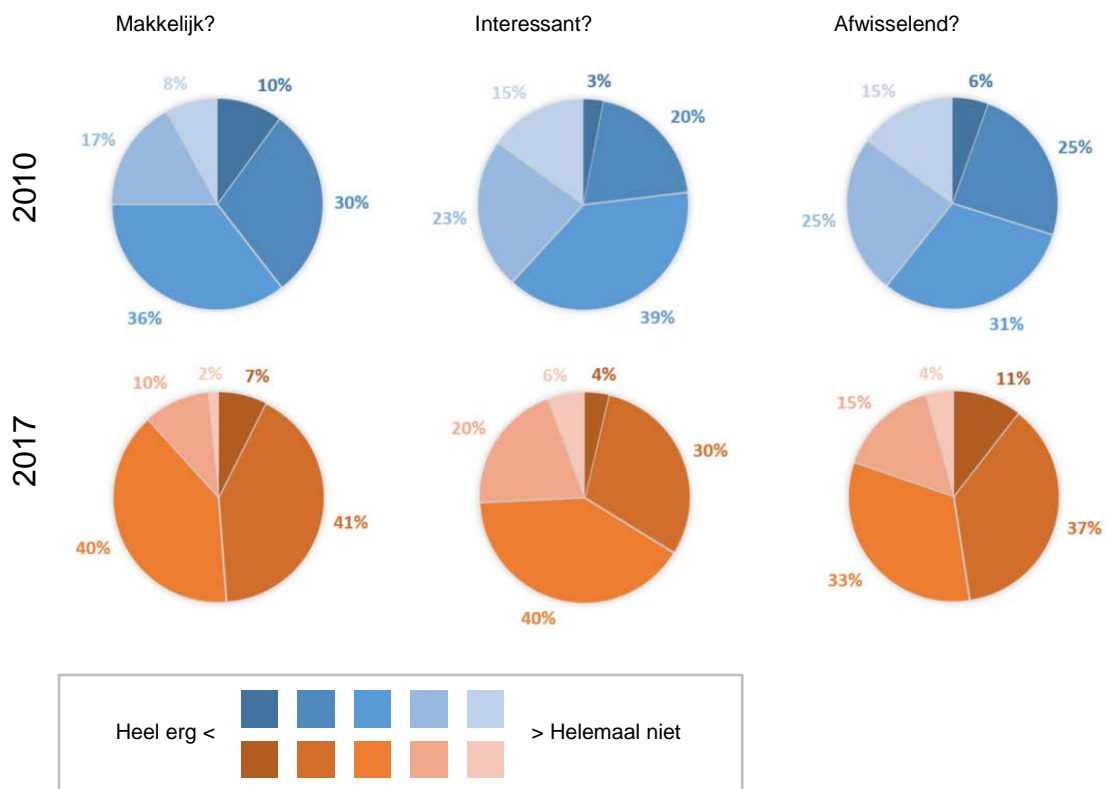
Vind je de Duitse taal...

- Leerlingen vinden de taal interessanter, iets minder lelijk en een stuk makkelijker. De beleving dat de taal nuttig is voor het dagelijks leven is niet toegenomen. Onderzoek in onderbouw en bovenbouw geven ongeveer dezelfde resultaten.

Mening over de Duitse les

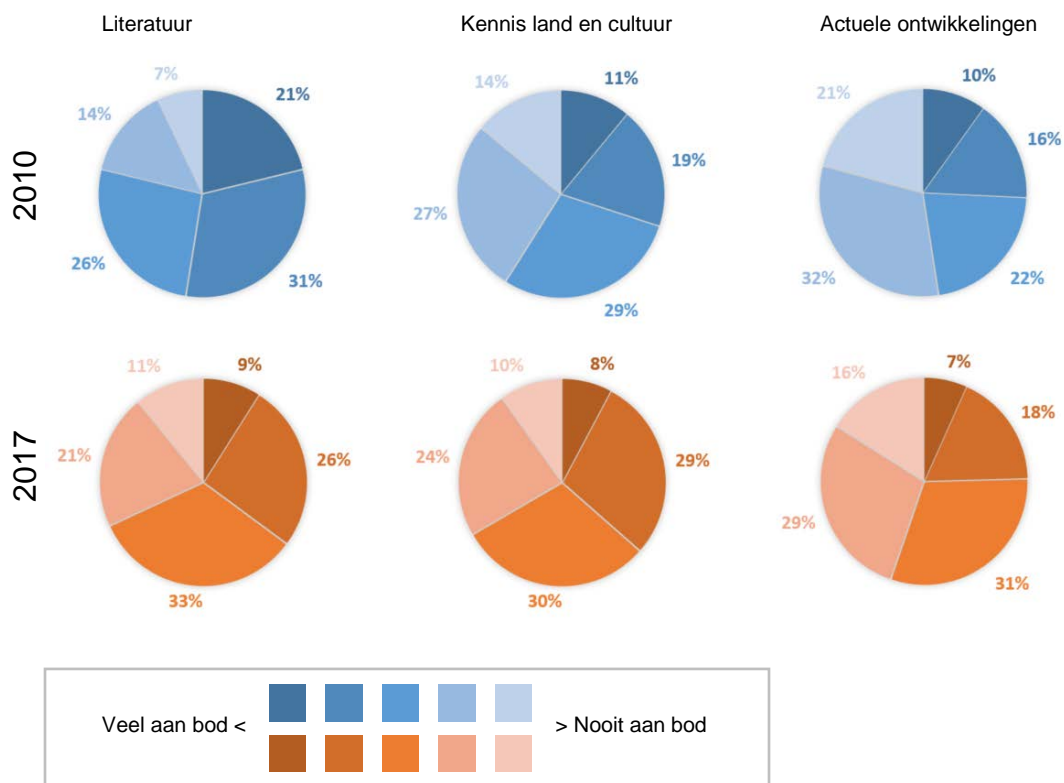
Vind je de lessen Duits...

- Er zijn grote verschillen zichtbaar tussen de twee onderzoeken: leerlingen vinden in 2017 de Duitse les makkelijker, interessanter en afwisselender. Onderzoek in onderbouw en bovenbouw geven ongeveer dezelfde resultaten.

Inhoud van de Duitse les (alleen bovenbouw)

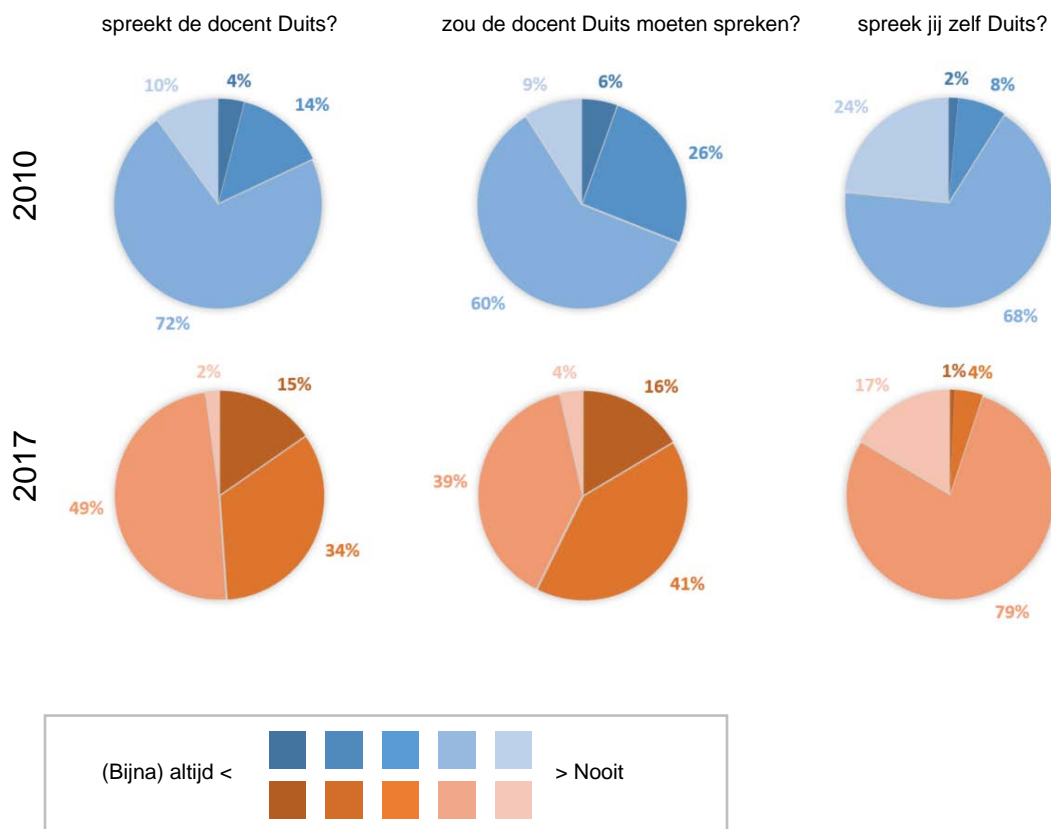
Wat komt aan bod in de Duitse les?

- ▶ Er is volgens de leerling tegenwoordig minder aandacht voor literatuur, maar wel meer aandacht voor land & cultuur. De hoeveelheid aandacht voor de actualiteit is relatief onveranderd. De afwisseling die leerlingen benoemen, lijkt meer op de werkvorm dan op deze thema's betrekking te hebben.

Duits spreken in de les

Hoeveel...²⁹

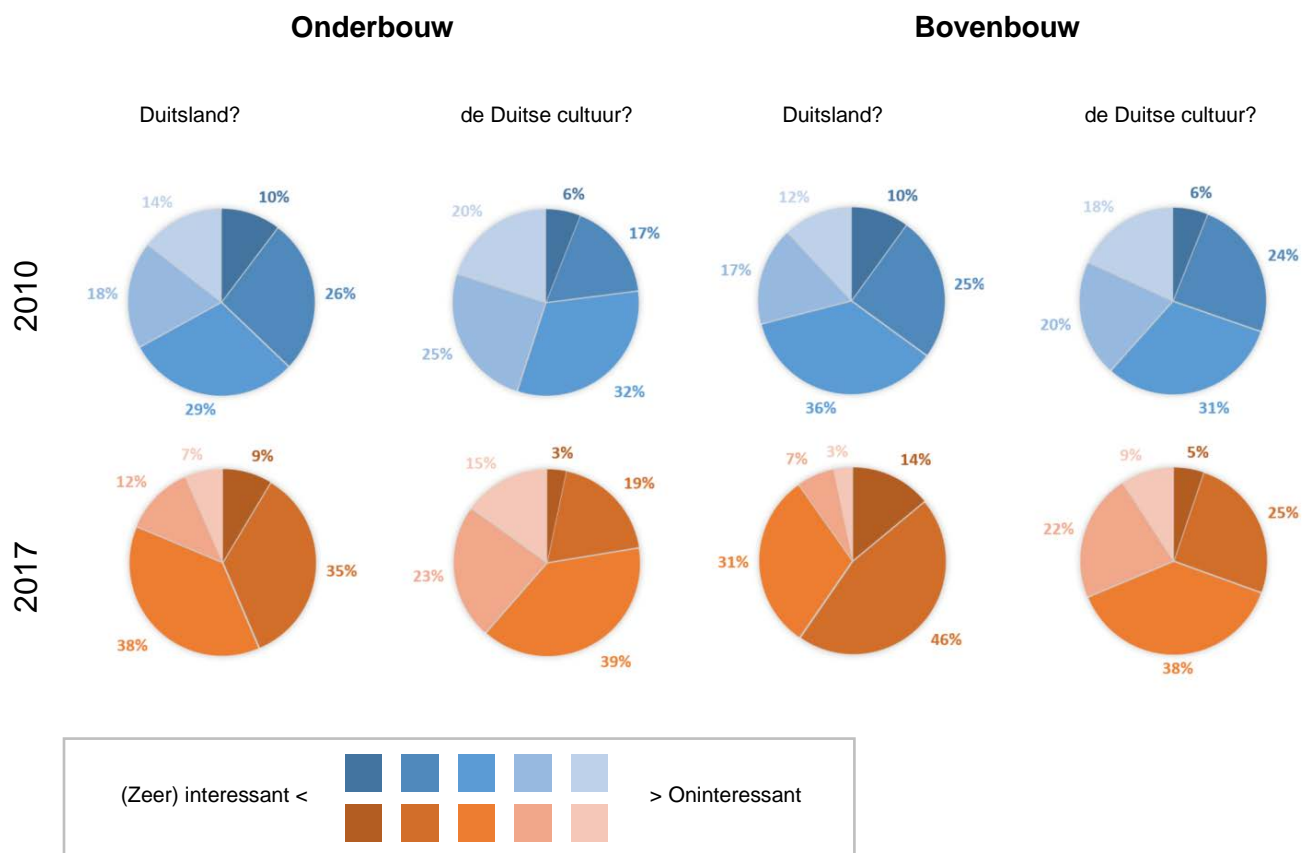
- Hier is een positieve verschuiving zichtbaar: de docent Duits is duidelijk meer Duits gaan spreken en meer leerlingen geven aan dat ze het belangrijk vinden dat de docent bijna altijd Duits spreekt. Als het gaat om zelf Duits spreken, blijft de leerling achter.

²⁹ De resultaten van 2017 zijn omgerekend van percentages naar een vierpuntschaal zodat de twee jaren eenduidiger vergeleken kunnen worden.

Interesse voor Duitsland en Duitse cultuur

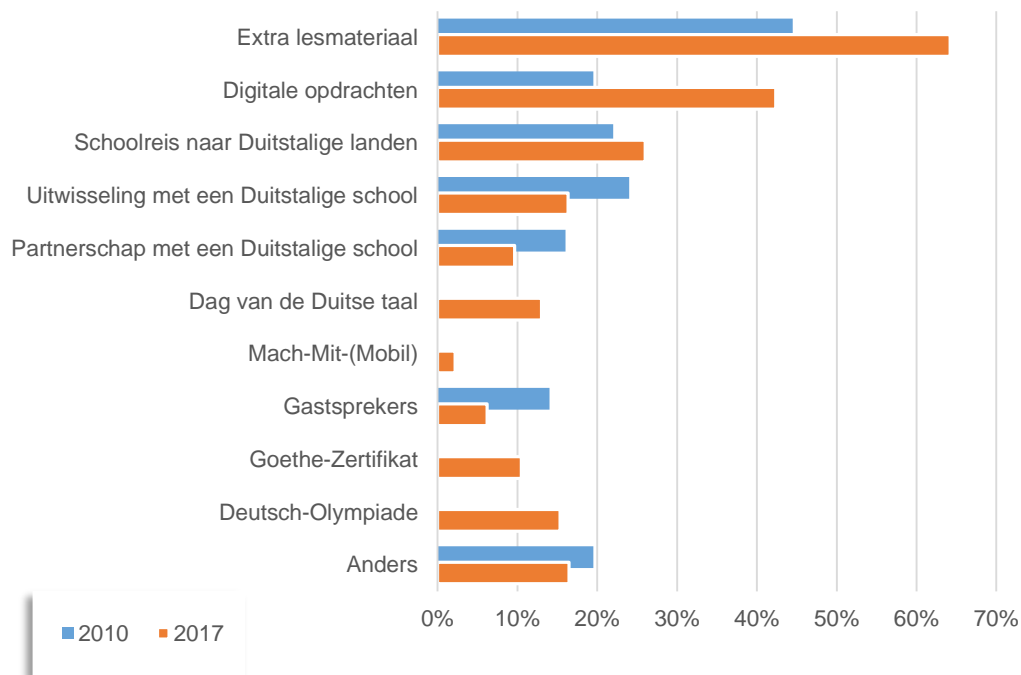
In onderstaande resultaten wordt onderscheid gemaakt tussen onder- en bovenbouw.

Wat vind je van...

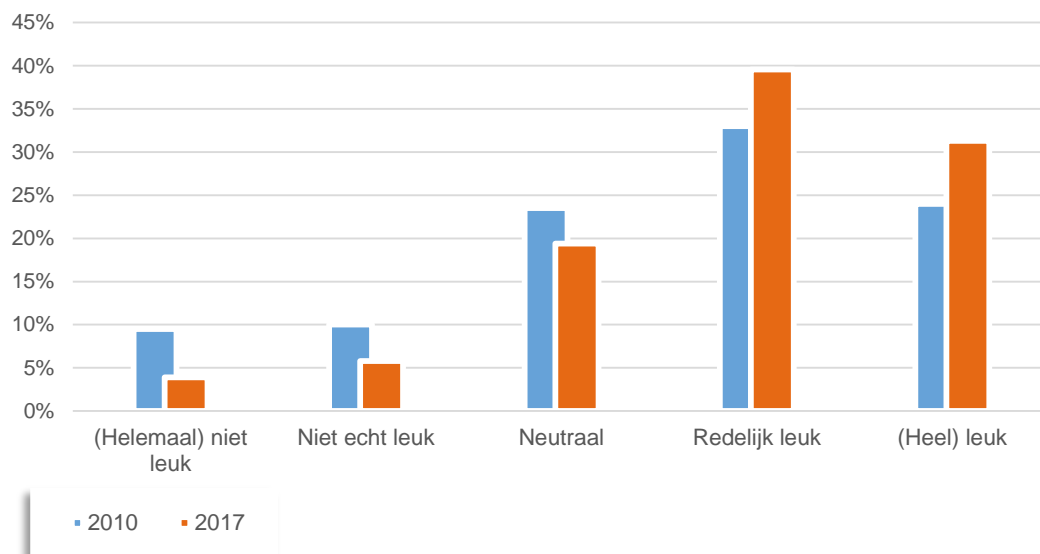
- Vooral in de bovenbouw zijn leerlingen Duitsland veel interessanter gaan vinden. Als het de Duitse cultuur betreft zien we dat effect nauwelijks. Wel zijn deze leerlingen minder uitgesproken negatief hierover. In de onderbouw zijn de effecten vergelijkbaar, maar iets minder sterk.

Bijzondere activiteiten met betrekking tot de lessen Duits

- Er wordt aanzienlijk meer extra lesmateriaal ingezet en het gebruik van digitale opdrachten is verdubbeld. Uitwisselingen en partnerschappen komen minder voor. De Dag van de Duitse taal en de Mach-mit-Mobil zijn pas na 2010 in het leven geroepen en nieuw in het overzicht.

Waardering voor docent Duits

- De tevredenheid met de eigen docent Duits is toegenomen. 71% van de ondervraagden waardeert de docent als (redelijk) leuk; dit was in 2010 nog 57%. Vooral in de bovenbouw zien we een stijging van de waardering.

Samenvatting

Uit de vergelijking met het Belevingsonderzoek 2010 blijkt duidelijk dat de huidige Nederlandse scholieren een positievere houding innemen ten opzichte van het vak Duits en de Duitse taal. Duits is uit het perspectief van de leerling interessanter, mooier en ook makkelijker geworden. De mening over het nut van het leren van de Duitse taal is over het algemeen onveranderd gebleven.

Voor de lespraktijk valt af te leiden dat er in de Duitse lessen meer afwisseling wordt geboden sinds 2010. Tegelijkertijd komt er minder Duitstalige literatuur aan bod; zo geven vooral in de bovenbouw minder leerlingen aan dat literatuur 'veel aan bod' komt. De leerlingen weten ook maar zeer weinig Duitse boektitels en auteurs te noemen. Er is wel enigszins meer aandacht voor kennis van land en cultuur, evenals voor actuele ontwikkelingen.

Het percentage van de les waarin de docent de doeltaal spreekt, is sterk gestegen. Evenredig is de wens van de leerlingen gestegen dat de docent de doeltaal in de les gebruikt. Hiertegenover staat het nog steeds zeer geringe percentage doeltaalgebruik door de leerlingen. Dit is in de afgelopen zeven jaar nauwelijks veranderd. Op de vraag 'Zou je meer Duits willen spreken?' antwoordt nog steeds de helft van de leerlingen negatief.

De docent Duits is voor de bovenbouw veel 'leuker' geworden. Hij of zij biedt meer digitale opdrachten aan. Schoolreizen naar Duitstalige landen worden drie keer zo vaak georganiseerd.³⁰ Uitwisselingen en partnerschappen met Duitstalige scholen zijn in de onderbouw echter sterk teruggelopen.³¹ In de bovenbouw zien wij daarentegen een stijging van uitwisselingen en partnerschappen met buitenlandse scholen. In totaal zijn leerlingen tegenwoordig wel iets minder vaak in Duitsland geweest.

De Goethe-Zertifikate kent 29,3% van de ondervraagde onderbouwleerlingen. De Dag van de Duitse taal, die sinds 2012 bestaat, wordt bij 11,2% van de klassen 'gevierd'. Gastsprekers verrijken de Duitse les nauwelijks nog in de onderbouw³², in tegenstelling tot 18% in 2010.

Duitsland en de Duitse cultuur vinden de leerlingen nog steeds niet bijzonder interessant; zij laten gemiddeld een neutrale houding zien. Over het schoolvak Duits zeggen nu meer leerlingen tevreden te zijn.³³

³⁰ 31,6% van de leerlingen in de onderbouw is al op een schoolreis naar een Duitstalig land geweest.

³¹ 15,8 % van de onderbouw leerlingen tegen 39% in 2010.

³² 6,2% in de onderbouw had een gastspreker in de Duitse les.

³³ 89,9% bovenbouw leerlingen in tegenstelling tot 66% in 2010.

X. CONCLUSIES

De positie van het vak

De positie van het schoolvak en de studie Duits is nog steeds precair. Het imago van land én taal is licht verbeterd ten opzichte van 2010, maar nog steeds raken te weinig leerlingen op een duurzame manier geprikkeld door de lesstof. De vraag is hoe het Duitse taalonderwijs effectiever vormgegeven kan worden in het voortgezet onderwijs.

Kijkend naar de talige output van leerlingen ontstaat in eerste instantie een weinig hoopgevend beeld. Waar docenten zelf ten opzichte van 2010 de doeltaal vaker in de les zijn gaan gebruiken, blijven de leerlingen passief. Dit is te betreuren, omdat het actief doeltaalgebruik juist kan bijdragen tot hogere waardering van het vak en het inzien van het nut ervan.

Het imago van land én taal is licht verbeterd ten opzichte van 2010

De vergelijking met het Belevingsonderzoek Duits uit 2010 laat ook zien dat leerlingen niet meer zozeer het nut van Duits voor het bedrijfsleven inzien. In 2007 publiceerden de Duits-Nederlandse Handelskamer (DNHK) en exportorganisatie Fenedex een onderzoek naar het grote belang van de Duitse taal in het bedrijfsleven. Hierna was er veel media-aandacht voor dit belang. Dit lijkt destijds doorgewerkt te hebben op het onderwijs. Dit effect is inmiddels minder zichtbaar.

Een afwisselend vak

De Duitse taal is volgens ongeveer een kwart van de ondervraagde leerlingen redelijk interessant. Een grote groep – 40% van de leerlingen – staat echter neutraal tegenover de taal. De Duitse les is volgens de overgrote meerderheid van de leerlingen redelijk makkelijk (50%) tot gemiddeld makkelijk te volgen. Daarnaast wordt de Duitse les over het algemeen als leuk (ca. 40%) en redelijk interessant (ca. 35%) ervaren. Dit is vermoedelijk verklaarbaar door het grote aantal bijzondere activiteiten tijdens de les, waarover leerlingen alsook ondervraagde docenten vertellen. Niet alleen digitale opdrachten zijn in aantal toegenomen, ook de toepassing van extra lesmateriaal naast de

reguliere lesmethode is, volgens de leerlingen, vaker wel dan niet onderdeel van de taalles. Meer aandacht voor land, cultuur en met name de actualiteit hebben een positief effect op de perceptie van het vak Duits. De conclusie is dat anno 2017 Duits op school een 'prima vak' is met veel afwisseling voor leerlingen.

Digitale opdrachten en toepassing van extra lesmateriaal zijn toegenomen

De leerlingenenquête toont verder aan dat extra inspanningen die een vakgroep neemt, zoals het uitnodigen van de Mach-mit-Mobil op school of het aanbieden van het behalen van Goethe-Zertifikate, leiden tot een grotere interesse bij leerlingen. In het vmbo is er zelfs sprake van een significant verband tussen een bezoek van het Mach-mit-Mobil en de waardering van het vak Duits.

De belangrijkste bevindingen van de leerlingenenquête zijn:

1

Er is een significante samenhang tussen de hoeveelheid Duits spreken in de les door leraar én leerling en de waardering voor het vak.

2

Het besef van het nut van de Duitse taal voor het dagelijks leven hangt significant samen met actief taalgebruik tijdens de les.

3

Waar in de les aandacht is voor actuele ontwikkelingen in Duitstalige landen, is er bij leerlingen een sterkere waardering voor het vak.

4

Waar in de les aandacht is voor actuele ontwikkelingen in Duitstalige landen, is er bij leerlingen een sterker besef van het nut van het vak.

Kennis over Duitsland

Substantiële kennis over Duitsland is nog vaak afwezig bij de leerlingen. Ze weten weinig over het buurland te melden, terwijl er in de Duitse lessen regelmatig tijd wordt gemaakt voor de actualiteit door inzet van met name Duitse, op kinderen gerichte nieuwsuitzendingen zoals *LogoTV*, *Tagesschau in 100 Sekunden* en *neuneinhalb*. Docenten geven zelf aan de actualiteit puur als luistervaardigheid in te zetten, maar hiervoor geen didactiseringen te gebruiken, behalve daar waar het 'Frühstücksei' wordt ingezet.

De persoon van bondskanselier Angela Merkel is bekend, bij met name havo- en vwo-leerlingen, waar in 2010 Hitler nog als meest bekende Duitser naar voren kwam. Hedendaagse Duitse muziek is over het algemeen niet bekend, met oudere artiesten als Rammstein en Nena als meest genoemde artiesten.

In het oog springt verder de beperkte kennis op alle niveaus met betrekking tot Duitstalige literatuur. Op de vraag naar Duitse schrijvers, weet meer dan 58% procent van de bovenbouwleerlingen uit havo en vwo helemaal geen antwoord te geven. De top drie die daarop volgt bestaat uit Goethe, Kafka en Hitler. Dit is opvallend, gezien het feit dat literatuur bij Duits een verplicht onderdeel is in de bovenbouw van havo en vwo. In de praktijk ontbreekt het echter vaak aan een systematische aanpak van het literatuuronderwijs. Er is dus wel aandacht voor literatuur, maar bij de leerling beklijft deze kennis slechts zeer beperkt. Ook voor het literatuuronderwijs is in het curriculum dus meer sturing, materiaal en ruimte wenselijk.

In het oog springt de beperkte kennis met betrekking tot Duitstalige literatuur

Er wordt veelvuldig gebruik gemaakt van speelfilms bij Duits. De keuze voor een bepaalde film is meestal ingegeven door het thema, veelal een historisch onderwerp uit de Duitse geschiedenis zoals de Tweede Wereldoorlog en de DDR. Leerlingen weten zich titels te herinneren als *Die Welle* (2008), *Good bye, Lenin!* (2003) en *Das Leben der Anderen* (2006). Actuelere films worden alleen in de onderbouw vertoond, hier vooral *Fack ju Göhte* (2013 en 2015).

Mogelijkheden van de leraar Duits

Docenten Duits zijn zich anno 2017 bewust van het positieve effect van onderdompeling in de doeltaal en proberen in de Duitse les dan ook zo veel mogelijk Duits te spreken. Op veel scholen is het doeltaalgebruik tot een speerpunt van de vakgroep geworden.

Een voordeel van het Nederlandse onderwijs is dat er binnen het curriculum ruimte bestaat om het vak zelf vorm te geven. Vaak ontbreekt echter lestijd om dit ook daadwerkelijk te doen, doordat vooral leesvaardigheid moet worden geoefend. De docenten benoemen verschillende structurele belemmeringen voor goed talenonderwijs op school: grote klassen, werkdruk en de sterke nadruk op het onderdeel leesvaardigheid in het eindexamen. De bevraagde docenten adviseren hun beginnende collega's om ondanks de werkdruk toch te investeren in het maken van aantrekkelijke, vernieuwende lessen.

Het eigen materiaal is het beste materiaal. "Volg niet de methode, maar je leerlingen", vat een enthousiaste docent Duits dit samen.

De belangrijkste conclusie is dat docenten handvatten en tijd missen om hun leerlingen de doeltaal zo te laten gebruiken dat zij voldoende geprikkeld worden om na het doorlopen van het voortgezet onderwijs 'iets met Duits te doen'. Het schijnt dat doeltaal didactiek enkel voorkomt in de vorm van het zelf gebruiken van de doeltaal door de docent. De omstandigheden op school bemoeilijken het

om het spreken van de doeltaal te stimuleren en uit te lokken bij leerlingen. Als knelpunten komen

Docenten missen handvatten en tijd om hun leerlingen de doeltaal te laten gebruiken

naar voren de gemaakte afspraken over toetsonderdelen in de sectie of angst voor te veel lawaai in de klas. Het nut van activerende werkvormen, meer doeltaalgebruik en meer actualiteit in de les is dus wel degelijk in de praktijk zichtbaar geworden. Er is echter meer structuur en meer materiaal voor nodig. Docenten geven aan het uitwisselen over deze kwesties met collega's, bijvoorbeeld tijdens studiedagen, zeer waardevol te vinden.

XI. AANBEVELINGEN

Naar aanleiding van de resultaten van het Belevingsonderzoek 2017 heeft het Duitsland Instituut aanbevelingen opgesteld voor het schoolvak Duits.

Beleidsmatig

- 1 Maak het leerlingen makkelijker om spreekvaardigheid te oefenen door ervoor te zorgen dat er in de les ook echt ‘spreektijd’ is. Een nieuwe ‘doeltaaldidactiek’ is noodzakelijk om leerlingen tot talige output te verleiden.
- 2 Zorg voor assistentie of ondersteuning door moedertaalsprekers voor het oefenen van spreekvaardigheid in de klas. Faciliteer de vakgroep Duits met extra ruimte en tijd om een taalassistent in te zetten.
- 3 Faciliteer meer ruimte voor literatuuronderwijs in de Duitse les. Binnen lerarenopleidingen en in docentennascholingen kan een versterkt professionaliseringsaanbod voor Duitstalige literatuur ondersteuning bieden, vooral ook gericht op teksten en methoden voor de onderbouw.
- 4 Versterk het bewustzijn van de socioculturele, economische en maatschappelijke waarde van het beheersen van de Duitse taal voor Nederland en Nederlandse burgers.
- 5 Kom tegemoet aan de gesignaleerde behoefte bij docenten aan *good practice* van relevante opdrachten verbonden aan actualiteit, bijvoorbeeld door nascholingen en meer aandacht voor dit thema binnen lerarenopleidingen.
- 6 Bied op school excellentieprogramma's aan voor de betere leerlingen bij Duits zoals die ook bestaan voor het vak Engels.
- 7 Neem naast leesvaardigheid ook kijk- en luistervaardigheid op in het Centraal Examen. Dit zorgt voor een evenredige verdeling van de vaardigheden lezen, luisteren, spreken en schrijven.
- 8 Maak specifiek voor het vak Duits, dat een lerarentekort heeft, beleid dat erop is gericht om het aantal studenten aan lerarenopleidingen te vergroten.
- 9 Behoud in het nieuwe curriculum een tweede moderne vreemde taal als verplicht vak in havo en vwo.

In de lespraktijk

- 1** Laat de lesmethode zo veel mogelijk los, door zelf overzicht over het curriculum te houden, door eigen materiaal te ontwikkelen en door binnen de sectie Duits, met andere secties en met andere scholen uit te wisselen.
- 2** Praat Duits in de les en houd dat zo veel mogelijk vol. Maak gebruik van taken waarmee de leerlingen zo veel mogelijk – op een natuurlijke manier – de doeltaal gebruiken.
- 3** Spreek met de sectie goed af welke vaardigheden getoetst worden. Geef ook literatuur, actualiteit en cultuur een plek in het PTA (programma van toetsing en afsluiting).
- 4** Maak ruimte voor je eigen professionele ontwikkeling. Stem je leerdoelen af met je sectie en met de schoolleiding. Werk aan je eigen taalvaardigheid, bijvoorbeeld door middel van een taalcursus in Duitsland.
- 5** Wijs leerlingen op het belang van de Duitse taal voor hun beroepsperspectieven.
- 6** Draag je eigen passie voor de Duitse taal en cultuur uit door thema's te behandelen die je zelf interessant vindt en door te vertellen over je eigen ervaringen.
- 7** Geef internationalisering een plek in de vorm van ontmoetingen met leeftijdsgenoten – live of digitaal – of door middel van een taalassistent of gastspreker in de les.
- 8** Werk actief samen in de sectie door afspraken te maken over doeltaalgebruik in de les en door zelfontwikkeld (actueel) lesmateriaal met collega's te delen.
- 9** Pas de didactiek aan op het ERK (Europees Referentiekader). Neem leerlingen mee in het opstellen van doelstellingen en richt het onderwijs werkelijk communicatief in. Pas toetsing aan op het ERK.

XII. BIJLAGEN

Inhoud

OVERZICHT DEELNEMENDE SCHOLEN	50
ALGEMENE GEGEVENS.....	51
RESULTATEN LEERLINGEN.....	52
MENING OVER DUIJS EN DUITSLAND	52
MENING OVER DE LESSEN DUIJS	53
AAN BOD IN DE DUITSE LES	55
DUIJS SPREKEN IN DE LES	56
KEUZE VOOR HET VAK DUIJS	57
DE IDEALE LERAAR DUIJS.....	59
BIJZONDERE ACTIVITEITEN RONDON DE DUITSE LES	60
KENNIS DUITSE CULTUUR EN MAATSCHAPPIJ	61
RESULTATEN DOCENTEN.....	63
MENING OVER DE LESSEN DUIJS	63
AAN BOD IN DE DUITSE LES	64
DUIJS SPREKEN IN DE LES	64
BIJZONDERE ACTIVITEITEN RONDON DE DUITSE LES	65
VERGELIJKING 2010 - 2017	66
MENING OVER DUIJS EN DUITSLAND	66
MENING OVER DE LESSEN DUIJS	68
AAN BOD IN DE DUITSE LES	69
DUIJS SPREKEN IN DE LES	70
BIJZONDERE ACTIVITEITEN RONDON DE DUITSE LES	71
OVERIGE VRAGEN	71
VRAGENLIJSTEN	72
VMBO ONDERBOUW	72
VMBO BOVENBOUW MET DUIJS.....	78
VMBO BOVENBOUW ZONDER DUIJS.....	84
HAVO/VWO ONDERBOUW	90
HAVO/VWO BOVENBOUW MET DUIJS	97
HAVO/VWO BOVENBOUW ZONDER DUIJS	103
DOCENTEN	109

Overzicht deelnemende scholen

	VMBO OB	VMBO BO + Duits	VMBO BO - Duits	HAVO/ VWO OB	HAVO/ VWO BB + Duits	HAVO/ VWO BB - Duits	Docent	Totaal
's Gravendreef Den Haag en Leidschenveen				45				45
Almende College Ulft	87	34					1	122
Baken Trinitas Gymnasium Almere				24	8			32
Berlage Lyceum Amsterdam		17		29	23		1	70
Beroepscollege Parkstad Limburg Landgraaf	19	1						20
Bonhoeffer College Enschede				16	79	1		96
Cals College Nieuwegein				88	30	33	2	153
Celeenum Gymnasium Zwolle				26			1	27
Coornhert Gymnasium Gouda				101	40		3	144
CSG Augustinus Groningen	48	17		167	82		2	316
De Zwengel Vught				42			1	43
Driestar College Leiden				10			1	11
Emmauscollege Rotterdam/Capelle aan den IJssel				26	69	37	1	133
Greijdanus College Hardenberg				25	72		1	98
Het Stedelijk Lyceum Innova Enschede	60	19	8	194	68	1	1	351
Jac. P. Thijssen College Castricum				186	35		5	226
Kaj Munk College Hoofddorp		10	2	20	49		1	82
Scheldemond College Vlissingen					34		1	35
Stanislascollege Delft				36	77		1	114
Stedelijk College Eindhoven		15					1	16
Stedelijk Gymnasium Nijmegen				88			1	89
Stedelijk Gymnasium Piter Jelles Leeuwarden				161	125	28		314
Stedelijk Lyceum loc. Kottenpark Enschede							2	2
Teylingen College Leeuwenhorst Noordwijkerhout					64		1	65
Titus Brandsmalyceum Oss					29			29
Twents Carmel College Denekamp	85			94			2	181
Varendonck College Asten							1	1

Algemene gegevens

Vmbo onderbouw

(302 leerlingen)

Geslacht	
Man	45,7%
Vrouw	54,3%

Leeftijd	
12 jaar	13,6%
13 jaar	41,4%
14 jaar	32,1%
15 jaar	10,9%

Klas	
1	39,4%
2	60,6%

Niveau	
BB	3%
KB	4,6%
GL	32,8%
TL	59,6%

Vmbo bovenbouw met Duits¹

(113 leerlingen)

Geslacht	
Man	50,4%
Vrouw	49,6%

Leeftijd	
14 jaar	28,3%
15 jaar	45,1%
16 jaar	23,0%

Klas	
3	76,1%
4	23,9%

Niveau	
BB	8,8%
KB	1,8%
GL	3,5%
TL	85,8%

Havo/vwo onderbouw

(1.381 leerlingen)

Geslacht	
Man	53%
Vrouw	47%

Leeftijd	
13 t/m 15 jaar	93,1%

Klas	
1	5,3%
2	33%
3	61,7%

Niveau	
Havo	38,5%
Vwo	61,5%

Havo/vwo bovenbouw met Duits

(890 leerlingen)

Geslacht	
Man	48,9%
Vrouw	51,1%

Leeftijd	
15 t/m 18 jaar	97,6%

Klas	
4	43,7%
5	43,9%
6	12,4%

Niveau	
Havo	26,3%
Vwo	73,7%

Profiel	
CM	10,9%
EM	33,1%
NG	15,8%
NT	11,8%

¹ De resultaten van de 10 leerlingen uit de bovenbouw zonder Duits zijn niet in het onderzoek opgenomen. De gegevens hiervan kunt u opvragen bij het DIA.

CM + EM	4%
NG + NT	24,3%

Resultaten Leerlingen

De onderstaande data zijn van toepassing op alle groepen leerlingen met Duits in het pakket.

OB = Onderbouw BB = Bovenbouw

Mening over Duits en Duitsland

Interessante taal

	VMBO OB	VMBO BB	HAVO/WVO OB	HAVO/WVO BB
(Zeer) interessant	11,3%	8,0%	7,3%	6,9%
Redelijk interessant	30,5%	34,5%	28,1%	33,4%
Neutraal	40,1%	39,8%	41,9%	47,0%
Vrij oninteressant	9,3%	7,1%	13,7%	9,0%
Zeer oninteressant	8,9%	10,6%	9,1%	3,8%

Mooie taal

	VMBO OB	VMBO BB	HAVO/WVO OB	HAVO/WVO BB
(Zeer) mooi	5,6%	2,7%	4,1%	6,3%
Redelijk mooi	19,9%	22,1%	17,4%	19,3%
Neutraal	38,4%	28,3%	28,6%	30,4%
Niet echt mooi	19,2%	27,4%	27,4%	28,3%
Niet mooi	16,9%	19,5%	22,5%	15,6%

Makkelijke taal

	VMBO OB	VMBO BB	HAVO/WVO OB	HAVO/WVO BB
(Zeer) makkelijk	10,3%	8,8%	8,6%	5,1%
Redelijk makkelijk	29,5%	44,2%	43%	44,8%
Neutraal	36,1%	31,9%	32%	34,4%
Vrij moeilijk	17,2%	12,4%	12,1%	12,4%
(Zeer) moeilijk	7,0%	2,7%	4,3%	3,4%

Nuttige taal voor dagelijks leven

	VMBO OB	VMBO BB	HAVO/WVO OB	HAVO/WVO BB
(Heel) nuttig	15,2%	13,3%	7,6%	8,7%
Redelijk nuttig	31,8%	28,3%	30,4%	41,2%
Neutraal	33,4%	42,5%	37,1%	29,8%
Niet echt nuttig	13,2%	10,6%	18%	17,1%
(Helemaal) niet nuttig	6,3%	5,3%	9,2%	3,3%

Kansen op de arbeidsmarkt

	VMBO OB	VMBO BB	HAVO/VWO OB	HAVO/VWO BB
Vergroot mijn kansen aanzienlijk	12,6%	13,3%	10,1%	10,8%
Vergroot mijn kansen redelijk	24,5%	27,4%	30,4%	34,7%
Neutraal	36,4%	41,6%	37,1%	35,1%
Vergroot mijn kansen niet echt	16,6%	11,5%	13,6%	14,5%
Vergroot mijn kansen niet	9,9%	6,2%	8,8%	4,9%

Mening over Duitsland

	VMBO OB	VMBO BB	HAVO/VWO OB	HAVO/VWO BB
(Zeer) interessant	9,9%	11,5%	8,6%	14,0%
Redelijk interessant	26,8%	31,9%	35%	45,6%
Neutraal	40,7%	37,2%	37,8%	30,6%
Redelijk oninteressant	13,2%	9,7%	12,1%	6,5%
Oninteressant	9,3%	9,7%	6,6%	3,3%

Mening over Duitse cultuur

	VMBO OB	VMBO BB	HAVO/VWO OB	HAVO/VWO BB
(Zeer) interessant	5%	3,5%	3,3%	5,2%
Redelijk interessant	21,9%	17,7%	19,1%	25,3%
Neutraal	40,1%	42,5%	39,0%	38,2%
Redelijk oninteressant	15,2%	21,2%	23,4%	22,1%
Oninteressant	17,9%	15,0%	15,1%	9,2%

Mening over de lessen Duits

Interessant

	VMBO OB	VMBO BB	HAVO/VWO OB	HAVO/VWO BB
(Heel) interessant	7,6%	6,2%	4,1%	3,3%
Redelijk interessant	34,1%	36,6%	30,3%	29,9%
Neutraal	38,7%	40,7%	39,1%	41,8%
Vrij saai	15,2%	8,8%	19,1%	21,0%
(Heel) saai	4,3%	8,0%	7,4%	4,0%

Makkelijk

	VMBO OB	VMBO BB	HAVO/WVO OB	HAVO/WVO BB
(Heel) makkelijk	7,3%	8,0%	7,8%	7,0%
Redelijk makkelijk	31,8%	48,7%	40%	42,8%
Neutraal	45,4%	34,5%	39,1%	39,9%
Vrij moeilijk	13,2%	6,2%	11,1%	9,1%
(Heel) moeilijk	2,3%	2,7%	2%	1,2%

Leuk

	VMBO OB	VMBO BB	HAVO/WVO OB	HAVO/WVO BB
(Heel) leuk	12,3%	7,1%	7%	6,5%
Redelijk leuk	30,8%	38,1%	32%	33,0%
Neutraal	41,7%	38,1%	39,6%	44,9%
Vrij stom	11,6%	12,4%	15,7%	13,4%
(Heel) stom	3,6%	4,4%	5,8%	2,1%

Afwisselend

	VMBO OB	VMBO BB	HAVO/WVO OB	HAVO/WVO BB
(Heel) afwisselend	10,3%	10,6%	8,6%	12,4%
Redelijk afwisselend	37,7%	31,9%	33,1%	41,0%
Neutraal	35,1%	38,1%	35,1%	30,3%
Vrij eentonig	11,9%	13,3%	17,2%	13,7%
(Heel) eentonig	5%	6,2%	6%	2,6%

Leuke docent Duits

	VMBO OB	VMBO BB	HAVO/WVO OB	HAVO/WVO BB
Leuke docent Duits	44,0%	25,7%	29,6%	33,0%
Redelijk leuk	36,8%	40,7%	36,5%	42,6%
Neutraal	15,6%	18,6%	20,7%	18,1%
Niet echt leuk	1,7%	6,3%	7,6%	4,0%
(Helemaal) niet leuk	2,0%	8,8%	5,6%	2,2%

Aan bod in de Duitse les

Duitse literatuur

	VMBO OB	VMBO BB	HAVO/WVO OB	HAVO/WVO BB
(Veel) aan bod	10,6%	6,2%	3,3%	9%
Regelmatig aan bod	22,8%	23,9%	20,1%	26,1%
Neutraal	45%	38,1%	34,4%	33%
Vrij weinig aan bod	14,6%	20,4%	23,3%	21%
Nauwelijks aan bod	7%	11,5%	18,8%	10,9%

Kennis land en cultuur

	VMBO OB	VMBO BB	HAVO/WVO OB	HAVO/WVO BB
(Veel) aan bod	7,0%	9,7%	12,1%	7,8%
Regelmatig aan bod	20,9%	22,1%	22%	28,7%
Neutraal	47%	34,5%	35%	30,2%
Vrij weinig aan bod	19,5%	23,0%	26,5%	23,5%
Nauwelijks aan bod	5,6%	10,6%	12,1%	9,9%

Actuele ontwikkelingen in Duitsland

	VMBO OB	VMBO BB	HAVO/WVO OB	HAVO/WVO BB
(Veel) aan bod	7,3%	5,3%	3,1%	6,7%
Regelmatig aan bod	20,9%	17,7%	14,6%	17,9%
Neutraal	48,7%	40,7%	32,8%	30,7%
Vrij weinig aan bod	16,6%	19,5%	28,3%	28,7%
Nauwelijks aan bod	6,6%	16,8%	21,2%	16,1%

Andere opdrachten

Hoe vaak worden er andere opdrachten dan opdrachten uit het boek behandeld in de les?

	VMBO OB	VMBO BB	HAVO/WVO OB	HAVO/WVO BB
Nooit	13,9%	15,9%	13,3%	9,1%
Soms	63,6%	54,9%	62,2%	42,6%
Vaak	12,6%	13,3%	19,1%	39,3%
Altijd	9,9%	15,9%	5,4%	9,0%

Bezoek gehad van Mach-mit-Mobil

	VMBO OB	VMBO BB	HAVO/WVO OB	HAVO/WVO BB
Ja	21,2%	9,7%	3%	9,2%
Nee	78,8%	90,3%	97%	90,8%

Duits spreken in de les

Het percentage dat de docent Duits spreekt in de les

	VMBO OB	VMBO BB	HAVO/WVO OB	HAVO/WVO BB
0%	1%	1,8%	1,5%	2,7%
1% - 25%	22,5%	19,5%	23,1%	19,8%
26% - 50%	32,5%	39,8%	28,8%	26,3%
51% - 75%	32,8%	26,5%	31,4%	35,7%
76% - 100%	11,3%	12,4%	15,2%	15,5%

Het gewenste percentage dat de docent Duits spreekt in de les

	VMBO OB	VMBO BB	HAVO/WVO OB	HAVO/WVO BB
0%	5%	2,7%	4,9%	2,2%
1% - 25%	13,9%	12,4%	11,7%	9,3%
26% - 50%	31,8%	31,9%	30,7%	26,5%
51% - 75%	39,1%	32,7%	37,8%	43,9%
76% - 100%	10,3%	20,4%	14,9%	18,0%

Duits spreken door leerlingen (algemeen)

Hoeveel wordt er door de leerlingen Duits gesproken in de les?

	VMBO OB	VMBO BB	HAVO/WVO OB	HAVO/WVO BB
Veel	7%	5,3%	3,8%	2,9%
Regelmatig	29,1%	34,5%	24,7%	24,8%
Neutraal	37,4%	34,5%	34,7%	32,1%
Vrij weinig	20,2%	12,4%	24,3%	29,1%
Niet/nauwelijks	6,3%	13,3%	12,6%	11,0%

Duits spreken door leerlingen (individueel)

Hoeveel procent van de les spreek jij zelf Duits?

	VMBO OB	VMBO BB	HAVO/WVO OB	HAVO/WVO BB
0%	10,3%	17,7%	17%	16,0%
1% - 25%	62,3%	53,1%	60,6%	62,7%
26% - 50%	18,9%	18,6%	16,4%	17,3%
51% - 75%	7,0%	9,7%	5,4%	3,3%
76% - 100%	1,7%	0,9%	0,7%	0,8%

Behoeftte om meer Duits te spreken

Zou je meer Duits willen spreken?

	VMBO OB	VMBO BB	HAVO/VWO OB	HAVO/VWO BB
Ja	31,5%	34,5%	39,4%	45,3%
Nee	68,5%	65,5%	60,6%	54,7%

Keuze voor het vak Duits

Onderbouw: ga je kiezen voor Duits?

	VMBO OB	HAVO/VWO OB
Ja	37,7%	45,4%
Nee	28,1%	33,6%
Weet ik niet	34,1%	21%

Redenen voor "Ja"

	VMBO OB	HAVO/VWO OB
Nuttig vak	37,7%	37,1%
Interessant vak	19,1%	17,1%
Nodig voor werk of opleiding	17,9%	12,5%
Makkelijke taal	15,6%	26,7%
Vergroot kansen op de arbeidsmarkt	13,2%	21,0%
Ik heb er 'iets' mee	12,8%	14,8%
Leuke leraar Duits	10,1%	14,5%
Mooie taal	8,9%	7,9%
Leuke lessen	7,8%	11,5%
Excursies naar Duitstalig landen	7,0%	7,8%
Past het beste in mijn rooster	5,4%	6,4%

Redenen voor "Nee"

	VMBO OB	HAVO/VWO OB
Ik heb er 'niets' mee	22,1%	29,4%
Niet nodig voor werk of opleiding	18,2%	24,3%
Oninteressant vak	17,3%	18,4%
Moeilijke taal	16,0%	16,6%
Geen mooie taal	12,6%	21,7%
Vergroot kansen op de arbeidsmarkt niet	9,1%	15,7%
Nutteloos vak	6,9%	12,6%
Past niet goed in mijn rooster	5,2%	6,6%
Geen leuke lessen	3,9%	9,9%
Geen leuke leraren	3,0%	8,5%

Redenen voor "Weet ik niet"

	VMBO OB	HAVO/VWO OB
Twijfel over nut van het vak Duits	7,8%	18,3%
Twijfel aan kunnen (bijv. dyslexie)	4,9%	6,5%
Moeilijk/niet leuk vak, maar nuttig	3,9%	7,9%
Twijfel tussen Duits en Frans	2,9%	23,4%
Andere vakken sluiten beter aan bij pakket	0%	7,6%
Twijfel tussen Duits en wiskunde	2,9%	0%
Zich afvragen of Duits leuk/interessant blijft	2,9%	0%
Kan Duits niet kiezen	2,9%	0%
Nog niet mee bezig	0%	3,1%
Duits wordt dan een extra vak	1,9%	0%
Leuk/makkelijk vak, maar niet zo nuttig	0%	0,7%

Bovenbouw: redenen keuze voor Duits

	VMBO BB	HAVO/VWO BB
Nuttig vak/Heb ik iets aan	45,1%	47,8%
Makkelijke taal	31%	39,6%
Nodig voor werk of opleiding	26,5%	17,2%
Vergroot mijn kansen op de arbeidsmarkt	24,8%	32,6%
Interessant vak	22,1%	22,7%
Ik heb er 'iets' mee	15,9%	20,3%
Duits past het best in mijn rooster	13,3%	22,0%
Vanwege excursies naar Duitstalig landen	12,4%	5,4%
Leuke lessen	10,6%	11,8%
Leuke leraar Duits	9,7%	17,5%
Mooie taal	4,4%	8,8%

Tevreden met keuze voor Duits

	VMBO BB	HAVO/WVO BB
Ja	80,5%	89,9%
Nee	19,5%	10,1%

Meest voorkomende reden voor "Nee"

	VMBO BB	HAVO/WVO BB
Geen leuke lessen	18,2%	5,6%
Niet nodig voor vervolgopleiding/werk	13,6%	0%
Moeilijke taal	13,6%	25,6%
Liever een ander vak	0%	21,1%
Ik had geen keuze	0%	18,9%

De ideale leraar Duits

	VMBO OB	VMBO BB	HAVO/WVO OB	HAVO/WVO BB
Aardig	19,5%	8,8%	23,6%	8,6%
Kan goed uitleggen	17,2%	23,0%	31,6%	21,1%
Mijn eigen leraar	15,6%	9,7%	9,0%	9,0%
Spreekt goed en veel Duits	11,3%	13,2%	14,1%	20,6%
Creatief /Afwisselend	4,6%	6,2%	13,7%	20,6%
Legt zowel in het Nederlands als in het Duits uit	7,3%	-	-	7,1%
Enthousiast	-	2,7%	-	10,8%
Grappig	4,6%	3,5%	7,8%	5,1%
Niet (te) streng	4,6%	-	3,4%	1,7%
Leuk	-	5,3%	-	-
Mooi	3,0%	2,7%	2,2%	1,3%
Vrolijk	2,3%	-	-	-
Serius	1,7%	-	-	-
Geduldig/Begripvol	1,3%	5,3%	-	1,8%
Weinig huiswerk / weinig toetsen	1,3%	-	-	-
Is Duits	-	2,7%	1,6%	3,0%
Kan orde houden	-	-	3,3%	2,1%
Geeft niet te veel en te moeilijke toetsen	-	-	1,1%	-
Behulpzaam	-	-	-	8,4%
Streng	-	-	-	1,2%
De leraar van Rundfunk	-	-	-	0,6%

Bijzondere activiteiten rondom de Duitse les

Soort activiteiten

	VMBO OB	VMBO BB	HAVO/VWO OB	HAVO/VWO BB
Extra lesmateriaal	37,1%	43,4%	55,8%	72,6%
Digitale opdrachten	35,8%	22,1%	38,1%	46,6%
Schoolreis naar Duitstalige landen	15,2%	18,6%	20,4%	31,6%
Dag van de Duitse taal	12,3%	9,7%	11,2%	14,8%
Uitwisseling met een Duitstalige school	6,6%	5,3%	15,8%	16,9%
Partnerschap met een Duitstalige school	5,3%	11,6%	7,1%	12,2%
Gast sprekers	8,3%	7,1%	6,2%	7,6%
Mach-Mit-(Mobil)	13,9%	2,7%	2,2%	7,1%
Deutsch-Olympiade	0,7%	0%	1,4%	3,7%
Goethe-Zertifikat	0,3%	0,9%	13,4%	29,3%
Anders	35,4%	35,4%	20,7%	12,2%

Meegedaan met Dag van de Duitse taal

	VMBO OB	VMBO BB	HAVO/VWO OB	HAVO/VWO BB
Ja	7%	12,4%	9,4%	18,6%
Nee	93%	87,6%	90,6%	81,4%

Bekend met Dag van de Duitse taal

	VMBO OB	VMBO BB	HAVO/VWO OB	HAVO/VWO BB
Ja	16,6%	12,4%	17,7%	29,3%
Nee	83,4%	87,6%	82,3%	70,7%

Kennis Duitse cultuur en maatschappij

Welke Duitse boeken ken je?

	VMBO OB	VMBO BB	HAVO/VWO OB	HAVO/VWO BB
Geen	69,5%	61,1%	60,0%	30,2%
Mein Kampf	5,0%	8,8%	15,6%	21,3%
Lesboek	2,6%	5,3%	2,6%	-
Der Vorleser	-	-	-	13,1%
Tschick	-	-	-	7,6%
Im Chat war er noch so süß	-	7,1%	-	-
Er ist wieder da	-	-	-	5,3%

Welke Duitse schrijvers/dichters ken je?

	VMBO BB	HAVO/VWO BB
Geen	83,2%	58,1%
Anette Weber	8,0%	-
Goethe	1,8%	13,6%
Hitler	1,8%	6,5%
Kafka	-	8,1%
Schlink	-	3,8%
Overig	7,9%	24,8%

Welke Duitse films ken je?

Resultaten van meer dan 5%

	VMBO OB	VMBO BB	HAVO/VWO OB	HAVO/VWO BB
Geen	47,7%	35,4%	41,6%	28,2%
Die Welle	6,6%	17,7%	4,6%	11,2%
Fack ju Göthe	3,0%	11,5%	6,9%	17,8%
Der Untergang	1,3%	7,1%	-	7,4%
Krokodillenbende/ Vorstadtkrokodile	10,3%	-	15%	-
Emil und die Detektive	8,9%	-	-	-
Er ist wieder da	-	-	3%	9,9%
Das Leben der Anderen	-	8,8%	-	-
Overig	20,2%	23,9%	10,8%	44%

Welke Duitse muziek ken je?

	VMBO OB	VMBO BB	HAVO/WVO OB	HAVO/WVO BB
Geen	61,3%	53,9%	52,9%	37,9%
Nena / 99 Luftballons	7,6%	11,5%	11,4%	18,7%
Rammstein	7,3%	8,8%	11%	23,1%
Die, die immer lacht	7,3%	-	1,2%	-
Helene Fischer	4,6%	2,7%	0,5%	-
CRO	-	4,4%	1,8%	3,9%
Peter Fox	-	3,5%	1,2%	2,8%
Apres Ski / Carnaval	-	2,7%	1,5%	-
Sido	-	-	-	2,7%

Welke bekende Duitsers ken je?

	VMBO OB	VMBO BB	HAVO/WVO OB	HAVO/WVO BB
Geen	42,7%	32,7%	29,7%	26,2%
Angela Merkel	12,6%	20,4%	31,7%	42,4%
Adolf Hitler	15,2%	11,5%	13,7%	15,2%
Voetballers/sporters	17,5%	20,4%	17,2%	23,0%
Overig	7,1%	19,5%	3,8%	14,7%

Wie is bondskanselier?

	VMBO OB	VMBO BB	HAVO/WVO OB	HAVO/WVO BB
Angela Merkel	35,1%	52,2%	63,6%	84,1%
Anders	64,9%	47,8%	36,4%	15,9%

Hoeveel mensen wonen in Duitsland?

	VMBO OB	VMBO BB	HAVO/WVO OB	HAVO/WVO BB
+/-80 miljoen	30,1%	47,8%	32,4%	43,5%
Anders	69,9%	52,2%	67,6%	56,5%

Resultaten Docenten

Mening over de lessen Duits

Wat vindt u het belangrijkste bij het vak Duits?

Gespreksvaardigheid	80,6%
Leesvaardigheid	74,2%
Spreekvaardigheid	71,0%
Actualiteit	58,1%
Literatuur en cultuur	48,4%
Geschiedenis	38,7%
Schrijfvaardigheid	35,5%
Grammatica	22,6%
Anders	6,5%

Waarvoor zou in de methode meer aandacht moeten zijn?

Gespreksvaardigheid	58,1%
Spreekvaardigheid	45,2%
Actualiteit	45,2%
Literatuur en cultuur	38,7%
Geschiedenis	16,1%
Schrijfvaardigheid	16,1%
Leesvaardigheid	16,1%
Grammatica	3,2%

Gaat er te veel tijd en aandacht naar voorbereiding van het eindexamen?

Ja	41,9%
Nee	38,7%
N.v.t.	16,1%

Redenen voor "Ja"

De voorbereidingen op het eindexamen gaan ten kosten van de andere vaardigheden	46,2%
Het centraal examen (leesvaardigheid) telt te veel mee in het eindexamen (50%)	30,7%
Docenten worden afgerekend op eindexamencijfers	23,1%

Redenen voor "Nee"

Naast het oefenen voor het eindexamen is er nog genoeg tijd voor andere vaardigheden	33,3%
Het oefenen van andere vaardigheden is ook examentraining	16,7%
Het oefenen van leesvaardigheid is noodzakelijk	16,7%
Het is belangrijk om te kijken naar wat de leerlingen nodig hebben	8,3%
Geen toelichting	25,0%

Op welke manier kan het onderwijs algemeen verbeterd worden?

Kleinere klassen	22,6%
Minder werkdruk	19,4%
Minder nadruk op teksten lezen/ Verandering CSE	19,4%
Onderwijs op maat	16,1%
Lessen minder gericht op methode	12,9%
Geen	6,5%
Overig	16,1%

Aan bod in de Duitse les

Hoe vaak behandelt u actualiteiten in uw lessen?

Vaak	16,1%
Regelmatig	48,4%
Soms	35,5%
Nooit	0,0%

Hoe vaak laat u Duitse muziek aan bod komen?

Vaak	9,7%
Regelmatig	22,6%
Soms	64,5%
Nooit	3,2%

Duits spreken in de les

Hoeveel procent van de les spreekt u Duits?

0%	0,0%
1% - 25%	19,4%
26% - 50%	23,3%
51% - 75%	38,7%
76% - 100%	9,7%

Bij welke klassen spreekt u Duits?

Niet bij het vmbo	9,7%
Vanaf 2e leerjaar	6,5%
Vanaf de bovenbouw	29,0%
Meer in de onderbouw	6,3%
Moeilijke dingen/uitleg in het Nederlands	15,6%
In alle klassen	51,6%

Hoe veel procent zou u Duits willen spreken tijdens de les?

0%	0,0%
1% - 25%	1,0%
26% - 50%	12,9%
51% - 75%	29,0%
76% - 100%	54,8%

Welke problemen ervaart u bij het hanteren van doeltaal = voertaal?

Leerlingen begrijpen het niet	51,6%
Kost veel tijd	12,9%
Concentratie van leerlingen	12,9%
Gemak om in het Nederlands verder te gaan	9,6%
Geen	6,3%
Leerlingen antwoorden in het Nederlands	6,3%
Nederlandse methodes	3,2%
Leerlingen durven niet	3,2%

Welke afspraken zijn er binnen uw sectie over doeltaal = voertaal?

Zo veel mogelijk	45,2%
Geen	32,3%
100% doeltaal = voertaal	16,1%
Grammatica in het NL uitleggen	6,3%

Hoeveel spreekt u buiten schoolcontext Duits?

0%	6,5%
1% - 25%	61,3%
26% - 50%	19,%
51% - 75%	6,5%
76% - 100%	6,5%

Bijzondere activiteiten rondom de Duitse les

Heeft u te weinig tijd hebben voor interessante projecten voor leerlingen?

Ja	71,0%
Nee	22,6%
Onderbouw wel, bovenbouw niet	3,2%
Onderbouw niet, bovenbouw wel	3,2%

Redenen voor "Ja"

Het programma is te vol	68,2%
Te veel uren voor de klas	22,7%
Alles buiten de les is niet mogelijk	4,5%
Ik zou graag meer willen doen	4,5%

Redenen voor "Nee"

Zelf het initiatief nemen	42,9%
Zolang de kerndoelen behaald worden is veel mogelijk	28,6%
Overig	28,6%

Vergelijking 2010 - 2017

Hieronder volgen vergelijkende tabellen met betrekking tot de resultaten in 2010 en 2017.

OB = Onderbouw BB = Bovenbouw

Mening over Duits en Duitsland

Interessante taal

	2010	2017	OB 2010	OB 2017	BB 2010	BB 2017
(Zeer) interessant	7.5%	7.1%	9.0%	7.3%	6.0%	6.9%
Redelijk interessant	23.0%	30.8%	21.0%	28.1%	25.0%	33.4%
Neutraal	34.5%	44.5%	32.0%	41.9%	37.0%	47.0%
Vrij oninteressant	20.0%	11.4%	22.0%	13.7%	18.0%	9.0%
Zeer oninteressant	14.5%	6.5%	16.0%	9.1%	13.0%	3.8%

Mooie taal

	2010	2017	OB 2010	OB 2017	BB 2010	BB 2017
(Zeer) mooie taal	7.5%	5.2%	7.0%	4.1%	8.0%	6.3%
Redelijk mooie taal	12.0%	18.4%	11.0%	17.4%	13.0%	19.3%
Neutraal	21.0%	29.5%	21.0%	28.6%	21.0%	30.4%
Niet echt een mooie taal	27.0%	27.9%	25.0%	27.4%	29.0%	28.3%
Geen mooie taal	33.5%	19.1%	37.0%	22.5%	30.0%	15.6%

Makkelijke taal

	2010	2017	OB 2010	OB 2017	BB 2010	BB 2017
(Zeer) makkelijke taal	12.0%	6.9%	12.0%	8.6%	12.0%	5.1%
Redelijk makkelijke taal	28.0%	43.9%	28.0%	43.0%	28.0%	44.8%
Neutraal	29.5%	33.2%	29.0%	32.0%	30.0%	34.4%
Vrij moeilijke taal	18.5%	12.3%	18.0%	12.1%	19.0%	12.4%
(Zeer) moeilijke taal	12.5%	3.9%	14.0%	4.3%	11.0%	3.4%

Nuttige taal voor dagelijks leven

	2010	2017	OB 2010	OB 2017	BB 2010	BB 2017
(Heel) nuttig	14.0%	8.2%	11.0%	7.6%	17.0%	8.7%
Redelijk nuttig	31.5%	35.8%	29.0%	30.4%	34.0%	41.2%
Neutraal	31.5%	33.5%	33.0%	37.1%	30.0%	29.8%
Niet echt nuttig	13.0%	17.6%	15.0%	18.0%	11.0%	17.1%
(Helemaal) niet nuttig	10.0%	6.3%	12.0%	9.2%	8.0%	3.3%

Nodig voor de toekomst

Deze vraag is alleen gesteld in de bovenbouw.

	BB 2010	BB 2017
(Heel) nodig voor toekomst	8.0%	6.0%
Redelijk nodig voor toekomst	21.0%	15.5%
Neutraal	31.0%	32.8%
Niet echt nodig voor toekomst	19.0%	32.0%
(helemaal) niet nodig voor toekomst	20.0%	13.7%

Kansen op de arbeidsmarkt

	2010	2017	OB 2010	OB 2017	BB 2010	BB 2017
Vergroot mijn kansen aanzienlijk	14.0%	10.5%	11.0%	10.1%	17.0%	10.8%
Vergroot mijn kansen redelijk	28.5%	32.6%	26.0%	30.4%	31.0%	34.7%
Neutraal	31.0%	36.1%	30.0%	37.1%	32.0%	35.1%
Vergroot mijn kansen niet echt	14.5%	14.1%	18.0%	13.6%	11.0%	14.5%
Vergroot mijn kansen niet	12.0%	6.9%	15.0%	8.8%	9.0%	4.9%

Mening over Duitsland

	2010	2017	OB 2010	OB 2017	BB 2010	BB 2017
(Zeer) interessant	10.0%	11.3%	10.0%	8.6%	10.0%	14.0%
Redelijk interessant	25.5%	40.3%	26.0%	35.0%	25.0%	45.6%
Neutraal	32.5%	34.2%	29.0%	37.8%	36.0%	30.6%
Redelijk oninteressant	17.5%	9.3%	18.0%	12.1%	17.0%	6.5%
Oninteressant	13.0%	5.0%	14.0%	6.6%	12.0%	3.3%

Mening over Duitse cultuur

	2010	2017	OB 2010	OB 2017	BB 2010	BB 2017
(Zeer) interessant	6.0%	4.3%	6.0%	3.3%	6.0%	5.2%
Redelijk interessant	20.5%	22.2%	17.0%	19.1%	24.0%	25.3%
Neutraal	31.5%	38.6%	32.0%	39.0%	31.0%	38.2%
Redelijk oninteressant	22.5%	22.8%	25.0%	23.4%	20.0%	22.1%
Oninteressant	19.0%	12.2%	20.0%	15.1%	18.0%	9.2%

Mening over de lessen Duits

Interessant

	2010	2017	OB 2010	OB 2017	BB 2010	BB 2017
(Heel) interessant	3.0%	3.7%	4.0%	4.1%	2.0%	3.3%
Redelijk interessant	20.0%	30.1%	18.0%	30.3%	22.0%	29.9%
Neutraal	38.5%	40.5%	38.0%	39.1%	39.0%	41.8%
Vrij saai	23.0%	20.1%	23.0%	19.1%	23.0%	21.0%
(Heel) saai	15.0%	5.7%	16.0%	7.4%	14.0%	4.0%

Makkelijk

	2010	2017	OB 2010	OB 2017	BB 2010	BB 2017
(Heel) makkelijk	10.0%	7.4%	10.0%	7.8%	10.0%	7.0%
Redelijk makkelijk	29.5%	41.4%	28.0%	40.0%	31.0%	42.8%
Neutraal	35.5%	39.5%	36.0%	39.1%	35.0%	39.9%
Vrij moeilijk	17.0%	10.1%	18.0%	11.1%	16.0%	9.1%
(Heel) moeilijk	8.0%	1.6%	8.0%	2.0%	8.0%	1.2%

Afwisselend

	2010	2017	OB 2010	OB 2017	BB 2010	BB 2017
(Heel) afwisselend	5.5%	10.5%	6.0%	8.6%	5.0%	12.4%
Redelijk afwisselend	24.5%	37.1%	23.0%	33.1%	26.0%	41.0%
Neutraal	31.0%	32.7%	32.0%	35.1%	30.0%	30.3%
Vrij eentonig	24.5%	15.5%	24.0%	17.2%	25.0%	13.7%
(Heel) eentonig	15.0%	4.3%	16.0%	6.0%	14.0%	2.6%

Leuke docent Duits

	2010	2017	OB 2010	OB 2017	BB 2010	BB 2017
Leuke docent Duits	24.0%	31.3%	31.0%	29.6%	17.0%	33.0%
Redelijk leuke	33.0%	39.6%	32.0%	36.5%	34.0%	42.6%
Neutraal	23.5%	19.4%	20.0%	20.7%	27.0%	18.1%
Niet echt leuke	10.0%	5.8%	9.0%	7.6%	11.0%	4.0%
(Helemaal) niet leuk	9.5%	3.9%	8.0%	5.6%	11.0%	2.2%

Waarom heb je voor het vak Duits gekozen?

	BB 2010	BB 2017
Nuttig vak	46.0%	47.8%
Makkelijke taal	37.0%	39.6%
Vergroot mijn kansen op de arbeidsmarkt	26.0%	32.6%
Nodig voor werk of opleiding	24.0%	17.2%
Duits past het best in mijn rooster	21.0%	22.0%
Interessant vak	20.0%	22.7%
Ik heb er 'iets' mee	10.0%	20.3%
Leuke leraar Duits	8.0%	17.5%
Mooie taal	6.0%	8.8%
Leuke lessen Duits	5.0%	11.8%
Vanwege excursies naar Duitstalig landen	1.0%	5.4%

Ben je tevreden met het vak Duits?

	BB 2010	BB 2017
Ja	66.0%	89.9%
Nee	10.0%	10.1%
Weet ik nog niet	24.0%	-

Aan bod in de Duitse les

Duitse literatuur

	2010	2017	OB 2010	OB 2017	BB 2010	BB 2017
(Veel) aan bod	15.5%	6.2%	10.0%	3.3%	21.0%	9.0%
Regelmatig aan bod	23.5%	23.1%	16.0%	20.1%	31.0%	26.1%
Neutraal	28.0%	33.7%	30.0%	34.4%	26.0%	33.0%
Vrij weinig aan bod	20.0%	22.2%	26.0%	23.3%	14.0%	21.0%
Nauwelijks aan bod	13.0%	14.9%	19.0%	18.8%	7.0%	10.9%

Kennis land en cultuur

	2010	2017	OB 2010	OB 2017	BB 2010	BB 2017
(Veel) aan bod	10.0%	10.0%	9.0%	12.1%	11.0%	7.8%
Regelmatig aan bod	19.5%	25.4%	20.0%	22.0%	19.0%	28.7%
Neutraal	32.5%	32.6%	36.0%	35.0%	29.0%	30.2%
Vrij weinig aan bod	25.5%	25.0%	24.0%	26.5%	27.0%	23.5%
Nauwelijks aan bod	12.5%	11.0%	11.0%	12.1%	14.0%	9.9%

Actuele ontwikkelingen in Duitsland

	2010	2017	OB 2010	OB 2017	BB 2010	BB 2017
(Veel) aan bod	8.0%	4.9%	6.0%	3.1%	10.0%	6.7%
Regelmatig aan bod	14.0%	16.3%	12.0%	14.6%	16.0%	17.9%
Neutraal	26.5%	31.8%	31.0%	32.8%	22.0%	30.7%
Vrij weinig	30.0%	28.5%	28.0%	28.3%	32.0%	28.7%
Nauwelijks aan bod	22.0%	18.7%	23.0%	21.2%	21.0%	16.1%

Duits spreken in de les

Het percentage dat de docent Duits spreekt in de les

	2010	2017	OB 2010	OB 2017	BB 2010	BB 2017
0%	10.0%	2.1%	10.0%	1.5%	10.0%	2.7%
1% - 25%	51.0%	21.5%	51.0%	23.1%	51.0%	19.8%
26% - 50%	21.0%	27.6%	21.0%	28.8%	21.0%	26.3%
51% - 75%	14.0%	33.6%	15.0%	31.4%	13.0%	35.7%
76% - 100%	4.0%	15.4%	3.0%	15.2%	5.0%	15.5%

Het gewenste percentage dat de docent Duits spreekt in de les

	2010	2017	OB 2010	OB 2017	BB 2010	BB 2017
0%	9.0%	3.6%	10.0%	4.9%	8.0%	2.2%
1% - 25%	17.5%	10.5%	20.0%	11.7%	15.0%	9.3%
26% - 50%	42.5%	28.6%	42.0%	30.7%	43.0%	26.5%
51% - 75%	25.5%	40.9%	25.0%	37.8%	26.0%	43.9%
76% - 100%	5.5%	16.5%	3.0%	14.9%	8.0%	18.0%

Duits spreken door leerlingen

De categorieën van voor 2017 zijn omgezet van percentages naar een vierpuntschaal.

	2010	2017	OB 2010	OB 2017	BB 2010	BB 2017
Nooit	23.5%	16.5%	21.0%	17.0%	26.0%	16.0%
Soms	68.0%	78.5%	70.0%	77.0%	66.0%	80.0%
Vaak	7.5%	4.4%	8.0%	5.4%	7.0%	3.3%
Altijd	1.5%	0.8%	1.0%	0.7%	2.0%	0.8%

Behoeft om meer Duits te spreken

Zou je meer Duits willen spreken?

	2010	2017	OB 2010	OB 2017	BB 2010	BB 2017
Ja	39.0%	42.4%	32.0%	39.4%	46.0%	45.3%
Nee	61.0%	57.7%	68.0%	60.6%	54.0%	54.7%

Bijzondere activiteiten rondom de Duitse les

	2010	2017	OB 2010	OB 2017	BB 2010	BB 2017
Extra lesmateriaal	44.5%	64.2%	15.0%	55.8%	74.0%	72.6%
Digitale opdrachten	19.5%	42.4%	17.0%	38.1%	22.0%	46.6%
Schoolreis naar Duitstalige landen	22.0%	26.0%	34.0%	20.4%	10.0%	31.6%
Uitwisseling met een Duitstalige school	24.0%	16.4%	39.0%	15.8%	9.0%	16.9%
Partnerschap met een Duitstalige school	16.0%	9.7%	22.0%	7.1%	10.0%	12.2%
Dag van de Duitse taal	0.0%	13.0%	-	11.2%	-	14.8%
Mach-Mit-(Mobil)	0.0%	2.2%	-	2.2%	0.0%	0.0%
Gast sprekers	14.0%	6.2%	18.0%	6.2%	10.0%	0.0%
Goethe-Zertifikat	0.0%	10.5%	-	13.4%	-	7.6%
Deutsch-Olympiade	0.0%	15.4%	-	1.4%	-	29.3%
Anders	19.5%	16.5%	24.0%	20.7%	15.0%	12.2%

Overige vragen

Interesse voor opleiding/werk in Duitsland

	BB 2010	BB 2017
(Zeer) interessant	7.0%	4.8%
Redelijk interessant	24.0%	22.4%
Neutraal	35.0%	41.0%
Redelijk oninteressant	16.0%	21.0%
Oninteressant	17.0%	10.8%

Aantal keren in Duitsland geweest

	BB 2010	BB 2017
0 keer	4.0%	2.8%
1 keer	13.0%	8.0%
2 – 5 keer	36.0%	36.1%
Meer dan 5 keer	47.0%	53.2%

Vragenlijsten

Vmbo onderbouw

Welkom bij het Belevingsonderzoek Duits 2017. Dit onderzoek wordt uitgevoerd door het Duitsland Instituut Amsterdam (UvA). Hieronder volgen vragen voor leerlingen van de onderbouw VMBO. Het invullen van de vragenlijst neemt ongeveer 20 minuten in beslag. De vragenlijst is geheel anoniem en jouw docent Duits heeft GEEN inzage in jouw antwoorden. Wij hopen dat je de vragenlijst eerlijk en zo uitgebreid mogelijk beantwoordt. Heel veel succes en alvast hartelijk dank voor jouw bijdrage aan ons landelijk onderzoek.

Algemene gegevens

- ▶ Geslacht
 - Man
 - Vrouw
- ▶ Leeftijd
 - 10 jaar of jonger
 - 11 jaar
 - 12 jaar
 - 13 jaar
 - 14 jaar
 - 15 jaar
 - 16 jaar of ouder
- ▶ Naam school
- ▶ Plaats school
- ▶ Niveau
 - VMBO-basis
 - VMBO-kader
 - VMBO-gemengd
 - VMBO-theoretisch
- ▶ Ik zit in klas ...
 - 1
 - 2
- ▶ Ik heb Duits sinds ...
 - de eerste klas
 - de tweede klas
- ▶ Profiel
 - Ik heb nog geen profiel hoeven kiezen
 - Economie en ondernemen
 - Horeca, bakkerij en recreatie
 - Zorg en welzijn
 - Groen
 - Bouwen, wonen en interieur
 - Produceren, installeren en energie
 - Mobiliteit en transport
 - Media, vormgeving en ICT
 - Maritiem en techniek
 - Dienstverlening en producten
 - Ik kies nog een profiel
 - uit het oude systeem (Economie, Zorg & Welzijn, Landbouw, Techniek)
- ▶ Mijn moedertaal is Nederlands
 - Ja
 - Nee
- ▶ Ik heb (naast het Nederlands) (nog) een andere moedertaal
 - Ja

- Nee
- ▶ Indien ja, welke taal?

Invloeden op de keuze van jouw vakkenpakket

De volgende vragen gaan over het kiezen van vakken, het samenstellen van vakkenpakketten en de beweegredenen voor deze keuzes. Deze vragen kan je ook beantwoorden als je nog geen vakkenpakket hebt gekozen / hoeft te kiezen. Geef hieronder aan welke vakken voor jou het leukst zijn op een schaal van 1 tot 6, waarbij het cijfer 1 de leukste vakken weergeeft en het cijfer 6 de minst leuke. Je mag elk cijfer maar één keer gebruiken.

- ▶ Moderne vreemde talen (Duits, Engels, Frans, Spaans)
- ▶ Gamma-vakken (geschiedenis, aardrijkskunde, economie)
- ▶ Bèta-vakken (natuur-/scheikunde, wiskunde)
- ▶ Kunstvakken (beeldende vorming, tekenen)
- ▶ Nederlands
- ▶ Lichamelijke opvoeding

Geef hieronder aan welke vakken voor jouw toekomst het belangrijkste zijn op een schaal van 1 tot 6, waarbij het cijfer 1 de leukste vakken weergeeft en het cijfer 6 de minst leuke. Je mag elk cijfer maar één keer gebruiken.

- ▶ Moderne vreemde talen (Duits, Engels, Frans, Spaans)
- ▶ Gamma-vakken (geschiedenis, aardrijkskunde, economie)
- ▶ Bèta-vakken (natuur-/scheikunde, wiskunde)
- ▶ Kunstvakken (beeldende vorming, tekenen)
- ▶ Nederlands
- ▶ Lichamelijke opvoeding

Taalvakken

Geef hieronder aan wat volgens jou van toepassing is op de taalvakken (moderne vreemde talen) Duits, Engels, Frans en Spaans (er zijn meerdere antwoorden mogelijk).

- ▶ Duits
 - Interessant vak
 - Nuttig voor het dagelijks leven
 - Makkelijk vak
 - Leuke lessen
 - Belangrijk voor toekomstig werk/opleiding
- ▶ Engels
 - Interessant vak
 - Nuttig voor het dagelijks leven
 - Makkelijk vak
 - Leuke lessen
 - Belangrijk voor toekomstig werk/opleiding
- ▶ Frans
 - Interessant vak
 - Nuttig voor het dagelijks leven
 - Makkelijk vak
 - Leuke lessen
 - Belangrijk voor toekomstig werk/opleiding
 - Ik volg dit vak niet
- ▶ Spaans
 - Interessant vak
 - Nuttig voor het dagelijks leven
 - Makkelijk vak
 - Leuke lessen
 - Belangrijk voor toekomstig werk/opleiding

- Ik volg dit vak niet

De Duitse taal in het algemeen

Geef bij onderstaande stellingen aan hoe jij tegen de Duitse taal aankijkt. Het gaat hierbij om de taal zelf, niet over het vak Duits of over hoe Duits op jouw school gegeven wordt.

- ▶ Ik vind Duits een interessante taal
 - Duits vind ik een (zeer) interessante taal
 - Duits vind ik een redelijk interessante taal
 - Neutraal - Duits vind ik geen interessante taal, maar ook niet oninteressant
 - Duits vind ik een vrij oninteressante taal
 - Duits vind ik een (zeer) oninteressante taal
- ▶ Ik vind Duits een mooie taal
 - Duits vind ik een (zeer) mooie taal
 - Duits vind ik een redelijk mooie taal
 - Neutraal - Duits vind ik geen mooie, maar ook geen lelijke taal
 - Duits vind ik niet echt een mooie taal
 - Duits vind ik geen mooie taal
- ▶ Ik vind Duits een makkelijke taal
 - Duits vind ik een (zeer) makkelijke taal
 - Duits vind ik een redelijk makkelijk taal
 - Neutraal - Duits vind ik geen makkelijke, maar ook geen moeilijke taal
 - Duits vind ik een vrij moeilijke taal
 - Duits vind ik een (zeer) moeilijke taal

Het belang van het vak Duits voor de toekomst

Geef bij onderstaande stellingen aan hoe jij het vak Duits (in de toekomst) zou kunnen gebruiken.

- ▶ Ik vind het vak Duits nuttig voor het dagelijks leven
 - Duits vind ik (heel) nuttig voor het dagelijks leven
 - Duits vind ik redelijk nuttig voor het dagelijks leven
 - Neutraal – Duits vind ik niet nuttig, maar ook niet zinloos voor het dagelijks leven
 - Duits vind ik niet echt nuttig voor het dagelijks leven
 - Duits vind ik (helemaal) niet nuttig voor het dagelijks leven
- ▶ Het vak Duits vergroot mijn kansen op de arbeidsmarkt
 - Duits vergroot mijn kansen op de arbeidsmarkt aanzienlijk
 - Duits vergroot mijn kansen op de arbeidsmarkt redelijk
 - Neutraal – Duits vergroot niet mijn kansen, maar verkleint deze ook niet
 - Duits vergroot mijn kansen niet echt op de arbeidsmarkt
 - Duits vergroot mijn kansen op de arbeidsmarkt niet

Het vak Duits op jouw school

Onderstaande vragen gaan over het vak Duits en de lessen Duits bij jou op school.

- ▶ Ga jij in de bovenbouw Duits kiezen?
 - Ja
 - Nee
 - Weet niet
- ▶ Indien ja, waarom kies je voor het vak Duits? (meerdere antwoorden mogelijk)
 - Interessant vak (taal, cultuur, land, inwoners)
 - Nuttig vak (heb ik iets aan in het dagelijks leven)
 - Heb ik nodig voor opleiding/werk
 - Vergoot mijn kansen op de arbeidsmarkt
 - Makkelijke taal
 - Mooie taal
 - Ik heb er “iets” mee

- Leuke leraar Duits
- Leuke lessen
- Vanwege excursies naar Duitsland (of Oostenrijk, Zwitserland)
- Duits past het beste in mijn rooster
- Niet van toepassing; ik ga Duits niet kiezen in de bovenbouw
- ▶ Indien nee, waarom kies je niet voor het vak Duits? (meerdere antwoorden mogelijk)
 - Oninteressant vak (taal, cultuur, land, inwoners)
 - Nutteloos vak (heb ik niets aan in het dagelijks leven)
 - Heb ik niet nodig voor opleiding/werk
 - Vergoot mijn kansen niet per se op de arbeidsmarkt
 - Moeilijke taal
 - Geen mooie taal
 - Ik heb er "niets" mee
 - Geen leuke leraar Duits
 - Geen leuke lessen
 - Duits past niet goed in mijn rooster
 - Niet van toepassing; ik ga Duits wél kiezen in de bovenbouw
- ▶ Indien "weet ik niet: Waar twijfel je over?"
- ▶ De lessen Duits vind ik makkelijk
 - De lessen vind ik (heel) makkelijk
 - De lessen vind ik redelijk makkelijk
 - Neutraal – ik vind de lessen Duits niet makkelijk, niet moeilijk
 - De lessen vind ik vrij moeilijk
 - De lessen vind ik (heel) moeilijk
- ▶ De lessen Duits vind ik interessant
 - De lessen vind ik (heel) interessant
 - De lessen vind ik redelijk interessant
 - Neutraal – de lessen vind ik niet interessant, niet saai
 - De lessen vind ik vrij saai
 - De lessen vind ik (heel) saai
- ▶ De lessen Duits vind ik leuk
 - De lessen vind ik (heel) leuk
 - De lessen vind ik redelijk leuk
 - Neutraal – de lessen vind ik niet leuk, niet stom
 - De lessen vind ik vrij stom
 - De lessen vind ik (heel) stom
- ▶ De lessen Duits vind ik afwisselend
 - De lessen Duits vind ik afwisselend
 - De lessen Duits vind ik redelijk afwisselend
 - Neutraal – de lessen Duits vind ik niet afwisselend, niet eentonig
 - De lessen Duits vind ik vrij eentonig
 - De lessen Duits vind ik (heel) eentonig
- ▶ Ik vind dat de Duitse literatuur (voldoende) aan bod komt in de lessen
 - Duitse literatuur komt veel aan bod in de lessen
 - Duitse literatuur komt regelmatig voor in de lessen
 - Neutraal – Duitse literatuur komt niet veel, niet weinig aan bod in de lessen
 - Duitse literatuur komt vrij weinig aan bod in de lessen
 - Duitse literatuur komt niet/nauwelijks aan bod in de lessen
- ▶ Ik vind dat de kennis van land en cultuur (voldoende) aan bod komt in de lessen Duits
 - Kennis van land en cultuur komt veel aan bod in de lessen
 - Kennis van land en cultuur komt regelmatig voor in de lessen
 - Neutraal – kennis van land en cultuur komt niet veel, niet weinig aan bod in de lessen
 - Kennis van land in cultuur komt vrij weinig aan bod in de lessen
 - Kennis van land en cultuur komt niet/nauwelijks aan bod in de lessen
- ▶ Ik vind dat de actuele ontwikkeling in Duitsland (voldoende) aan bod komen in de lessen Duits

- Actuele ontwikkelingen in Duitsland komen veel aan bod in de lessen
- Actuele ontwikkelingen in Duitsland komen regelmatig voor in de lessen
- Neutraal – actuele ontwikkelingen in Duitsland komen niet veel, niet weinig aan bod in de lessen
- Actuele ontwikkelingen in Duitsland komen vrij weinig aan bod in de lessen
- Actuele ontwikkelingen in Duitsland komen niet/nauwelijks aan bod in de lessen
- ▶ Ik heb een leuke docent Duits
 - Ik heb een (heel) leuke docent Duits
 - Ik heb een redelijk leuke docent Duits
 - Neutraal – geen leuke, geen stomme docent Duits
 - Ik heb niet echt een leuke docent Duits
 - Ik heb (helemaal) geen leuke docent Duits
- ▶ Hoe veel procent van de les spreekt jouw leraar Duits?
 - 0%
 - 1% - 25%
 - 26% - 50%
 - 51% - 75%
 - 76% - 100%
- ▶ Hoe veel procent van de les zou jouw leraar , volgens jou, Duits moeten spreken?
 - 0%
 - 1% - 25%
 - 26% - 50%
 - 51% - 75%
 - 76% - 100%
- ▶ Beschrijf jouw ideale leraar Duits
- ▶ Wij, de leerlingen, spreken (voldoende) Duits in de les
 - Wij spreken veel Duits in de les
 - Wij spreken regelmatig Duits in de les
 - Neutraal - wij spreken niet veel, niet weinig Duits in de les
 - Wij spreken vrij weinig Duits in de les
 - Wij spreken niet/nauwelijks Duits in de les
- ▶ Hoe veel procent van de les spreek jij zelf Duits?
 - 0%
 - 1% - 25%
 - 26% - 50%
 - 51% - 75%
 - 76% - 100%
- ▶ Zou jij zelf meer Duits willen spreken in de lessen?
 - Ja
 - Nee
- ▶ Welk(e) lesmethode / boek gebruiken jullie?
 - Neue Kontakte
 - TrabiTour
 - Salzgitter
 - Na Klar
 - Zugspitze
 - Ausblick
 - Wij gebruiken geen methode/boek
 - Anders
- ▶ Doen jullie wel eens andere opdrachten dan opdrachten uit het boek?
 - Nooit
 - Soms
 - Vaak
 - Altijd
- ▶ Welke bijzondere activiteiten komen in de Duitse lessen aan bod? (meerdere antwoorden mogelijk)

- Partnerschap met een Duitstalige school
- Gastsprekers
- Schoolreis naar Duitsland (of Oostenrijk, Zwitserland)
- Uitwisseling met een Duitstalige school
- Extra lesmateriaal (bijv. boeken, films, muziek, websites, tijdschriften)
- Digitale opdrachten (webquests, Kahoot!, e-mailprojecten)
- MachMit-(Mobil)
- Dag van de Duitse taal
- Goethe certicaat
- Deutsch-Olympiade
- Anders
- ▶ Ben je bekend met de Dag van de Duitse taal?
 - Ja
 - Nee
- ▶ Indien ja, hebben jullie al eens meegedaan aan de Dag van de Duitse taal?
 - Ja
 - Nee
- ▶ Is het Mach-mit-Mobil al eens bij jou in de klas langs geweest?
 - Ja
 - Nee
- ▶ Mijn rapportcijfer / mijn cijfergemiddelde voor Duits is ongeveer ...
 - 10 – 8,5
 - 8,4 - 7,1
 - 7 - 5,5
 - Lager dan een 5,5

Duitsland in het algemeen

Geef bij de onderstaande vragen aan wat je van het land Duitsland vindt en wat je van het land en de cultuur zoal weet.

- ▶ Ik vind Duitsland een interessant land
 - Duitsland vind ik een (zeer) interessant land
 - Duitsland vind een redelijk interessant land
 - Neutraal – Duitsland vind ik geen interessant, maar ook geen oninteressant land
 - Duitsland vind ik een redelijk oninteressant land
 - Duitsland vind ik geen interessant land
- ▶ De Duitse cultuur (films, literatuur, musea etc.) vind ik ...
 - (zeer) interessant
 - redelijk interessant
 - neutraal, niet interessant, niet oninteressant
 - redelijk oninteressant
 - niet interessant
- ▶ Heb je Duitssprekende vrienden of familie?
 - Ja
 - Nee
- ▶ Hoe vaak ben je in Duitsland geweest?
 - 0 keer
 - 1 keer
 - 2 - 5 keer
 - 5 - 10 keer
 - meer dan 10 keer
- ▶ Wat is de voornaamste reden voor een bezoek aan Duitsland?
 - Schoolreis
 - Vakantie / wintersport
 - Winkelen
 - Kerstmarkt

- Stedentrip
- Familiebezoek
- ▶ Welke Duitse boeken ken je?
- ▶ Welke Duitse films ken je?
- ▶ Welke Duitse muziek (bands, liedjes etc.) ken je?
- ▶ Hoe veel mensen wonen er, denk je, ongeveer in Duitsland?
- ▶ Welke bekende Duitse personen ken je?
- ▶ Wie is de Bondskanselier van Duitsland?

EINDE VRAGENLIJST

Hartelijk dank voor de medewerking!

Vmbo bovenbouw met Duits

Welkom bij het Belevingsonderzoek Duits 2017. Dit onderzoek wordt uitgevoerd door het Duitsland Instituut Amsterdam (UvA). Hieronder volgen vragen voor leerlingen van de bovenbouw VMBO, mét het vak Duits in het vakkenpakket. Het invullen van de vragenlijst neemt ongeveer 20 minuten in beslag. De vragenlijst is geheel anoniem en jouw docent Duits heeft GEEN inzage in jouw antwoorden. Wij hopen dat je de vragenlijst eerlijk en zo uitgebreid mogelijk beantwoordt. Heel veel succes en alvast hartelijk dank voor jouw bijdrage aan ons landelijk onderzoek.

Algemene gegevens

- ▶ Geslacht
 - Man
 - Vrouw
- ▶ Leeftijd
 - 13 jaar of jonger
 - 14 jaar
 - 15 jaar
 - 16 jaar
 - 17 jaar
 - 18 jaar of ouder
- ▶ Naam school
- ▶ Plaats school
- ▶ Niveau
 - VMBO-basis
 - VMBO-kader
 - VMBO-gemengd
 - VMBO-theoretisch
- ▶ Ik zit in klas ...
 - 3
 - 4
- ▶ Ik heb Duits sinds ...
 - de eerste klas
 - de tweede klas
 - later
- ▶ Profiel
 - Economie en ondernemen
 - Horeca, bakkerij en recreatie
 - Zorg en welzijn
 - Groen
 - Bouwen, wonen en interieur
 - Produceren, installeren en energie
 - Mobiliteit en transport

- Media, vormgeving en ICT
- Maritiem en techniek
- Dienstverlening en producten
- Ik volg nog een profiel uit het oude systeem (Economie, Zorg&Welzijn, Landbouw, Techniek)
- ▶ Mijn moedertaal is Nederlands
 - Ja
 - Nee
- ▶ Ik heb (naast het Nederlands) (nog) een andere moedertaal
 - Ja
 - Nee
- ▶ Indien ja, welke taal?

Invloeden op de keuze van jouw vakkenpakket

De volgende vragen gaan over het kiezen van vakken, het samenstellen van vakkenpakketten en de beweegredenen voor deze keuzes. Geef hieronder aan welke vakken voor jou het leukst zijn op een schaal van 1 tot 6, waarbij het cijfer 1 de leukste vakken weergeeft en het cijfer 6 de minst leuke. Je mag elk cijfer maar één keer gebruiken.

- ▶ Moderne vreemde talen (Duits, Engels, Frans, Spaans)
- ▶ Gamma-vakken (geschiedenis, aardrijkskunde, economie)
- ▶ Bèta-vakken (natuur-/scheikunde, wiskunde)
- ▶ Kunstvakken (beeldende vorming, tekenen)
- ▶ Nederlands
- ▶ Lichamelijke opvoeding

Geef hieronder aan welke vakken voor jouw toekomst het belangrijkste zijn op een schaal van 1 tot 6, waarbij het cijfer 1 de belangrijkste vakken weergeeft en het cijfer 6 de minst belangrijke. Je mag elk cijfer maar één keer gebruiken.

- ▶ Moderne vreemde talen (Duits, Engels, Frans, Spaans)
- ▶ Gamma-vakken (geschiedenis, aardrijkskunde, economie)
- ▶ Bèta-vakken (natuur-/scheikunde, wiskunde)
- ▶ Kunstvakken (beeldende vorming, tekenen)
- ▶ Nederlands
- ▶ Lichamelijke opvoeding

Taalvakken

Geef hieronder aan wat volgens jou van toepassing is op de taalvakken (moderne vreemde talen) Duits, Engels, Frans en Spaans (er zijn meerdere antwoorden mogelijk).

- ▶ Duits
 - Interessant vak
 - Nuttig voor het dagelijks leven
 - Makkelijk vak
 - Leuke lessen
 - Belangrijk voor toekomstig werk/opleiding
- ▶ Engels
 - Interessant vak
 - Nuttig voor het dagelijks leven
 - Makkelijk vak
 - Leuke lessen
 - Belangrijk voor toekomstig werk/opleiding
- ▶ Frans
 - Interessant vak
 - Nuttig voor het dagelijks leven
 - Makkelijk vak

- Leuke lessen
- Belangrijk voor toekomstig werk/opleiding
- Ik volg dit vak niet
- ▶ Spaans
 - Interessant vak
 - Nuttig voor het dagelijks leven
 - Makkelijk vak
 - Leuke lessen
 - Belangrijk voor toekomstig werk/opleiding
 - Ik volg dit vak niet

De Duitse taal in het algemeen

Geef bij onderstaande stellingen aan hoe jij tegen de Duitse taal aankijkt. Het gaat hierbij om de taal zelf, niet over het vak Duits of over hoe Duits op jouw school gegeven wordt.

- ▶ Ik vind Duits een interessante taal
 - Duits vind ik een (zeer) interessante taal
 - Duits vind ik een redelijk interessante taal
 - Neutraal - Duits vind ik geen interessante taal, maar ook niet oninteressant
 - Duits vind ik een vrij oninteressante taal
 - Duits vind ik een (zeer) oninteressante taal
- ▶ Ik vind Duits een mooie taal
 - Duits vind ik een (zeer) mooie taal
 - Duits vind ik een redelijk mooie taal
 - Neutraal - Duits vind ik geen mooie, maar ook geen lelijke taal
 - Duits vind ik niet echt een mooie taal
 - Duits vind ik geen mooie taal
- ▶ Ik vind Duits een makkelijke taal
 - Duits vind ik een (zeer) makkelijke taal
 - Duits vind ik een redelijk makkelijk taal
 - Neutraal - Duits vind ik geen makkelijke, maar ook geen moeilijke taal
 - Duits vind ik een vrij moeilijke taal
 - Duits vind ik een (zeer) moeilijke taal

Het belang van het vak Duits voor de toekomst

Geef bij onderstaande stellingen aan hoe jij het vak Duits (in de toekomst) zou kunnen gebruiken.

- ▶ Ik vind het vak Duits nuttig voor het dagelijks leven
 - Duits vind ik (heel) nuttig voor het dagelijks leven
 - Duits vind ik redelijk nuttig voor het dagelijks leven
 - Neutraal – Duits vind ik niet nuttig, maar ook niet zinloos voor het dagelijks leven
 - Duits vind ik niet echt nuttig voor het dagelijks leven
 - Duits vind ik (helemaal) niet nuttig voor het dagelijks leven
- ▶ Ik heb het vak Duits nodig voor mijn toekomstige opleiding/baan
 - Ik heb het vak Duits nodig
 - Ik heb het vak Duits redelijk nodig
 - Neutraal – ik heb het niet per se nodig, maar ik kan het ook niet missen
 - Ik heb het vak Duits niet echt nodig
 - Ik heb het vak Duits (helemaal) niet nodig
- ▶ Het vak Duits vergroot mijn kansen op de arbeidsmarkt
 - Duits vergroot mijn kansen op de arbeidsmarkt aanzienlijk
 - Duits vergroot mijn kansen op de arbeidsmarkt redelijk
 - Neutraal
 - Duits vergroot mijn kansen niet echt op de arbeidsmarkt
 - Duits vergroot mijn kansen op de arbeidsmarkt niet

Het vak Duits op jouw school

Onderstaande vragen gaan over het vak Duits en de lessen Duits bij jou op school.

- ▶ Waarom heb je voor het vak Duits gekozen? (meerdere antwoorden mogelijk)
 - Interessant vak (taal, cultuur, land, inwoners)
 - Nuttig vak (heb ik iets aan in het dagelijks leven)
 - Heb ik nodig voor opleiding/werk
 - Vergoot mijn kansen op de arbeidsmarkt
 - Makkelijke taal
 - Mooie taal
 - Ik heb er "iets" mee
 - Leuke leraar Duits
 - Leuke lessen
 - Vanwege excursies naar Duitsland (of Oostenrijk, Zwitserland)
 - Duits past het beste in mijn rooster
- ▶ Ben je tevreden met de keuze voor het vak Duits?
 - Ja
 - Nee
- ▶ Licht je antwoord op de vorige vraag toe
- ▶ De lessen Duits vind ik makkelijk
 - De lessen vind ik (heel) makkelijk
 - De lessen vind ik redelijk makkelijk
 - Neutraal – ik vind de lessen Duits niet makkelijk, niet moeilijk
 - De lessen vind ik vrij moeilijk
 - De lessen vind ik (heel) moeilijk
- ▶ De lessen Duits vind ik interessant
- ▶ De lessen vind ik (heel) interessant
- ▶ De lessen vind ik redelijk interessant
- ▶ Neutraal – de lessen vind ik niet interessant, niet saai
- ▶ De lessen vind ik vrij saai
- ▶ De lessen vind ik (heel) saai
- ▶ De lessen Duits vind ik leuk
- ▶ De lessen vind ik (heel) leuk
 - De lessen vind ik redelijk leuk
 - Neutraal – de lessen vind ik niet leuk, niet stom
 - De lessen vind ik vrij stom
 - De lessen vind ik (heel) stom
- ▶ De lessen Duits vind ik afwisselend
 - De lessen Duits vind ik afwisselend
 - De lessen Duits vind ik redelijk afwisselend
 - Neutraal – de lessen Duits vind ik niet afwisselend, niet eentonig
 - De lessen Duits vind ik vrij eentonig
 - De lessen Duits vind ik (heel) eentonig
- ▶ Ik vind dat de Duitse literatuur (voldoende) aan bod komt in de lessen
 - Duitse literatuur komt veel aan bod in de lessen
 - Duitse literatuur komt regelmatig voor in de lessen
 - Neutraal – Duitse literatuur komt niet veel, niet weinig aan bod in de lessen
 - Duitse literatuur komt vrij weinig aan bod in de lessen
 - Duitse literatuur komt niet/nauwelijks aan bod in de lessen
- ▶ Ik vind dat de kennis van land en cultuur (voldoende) aan bod komt in de lessen Duits
 - Kennis van land en cultuur komt veel aan bod in de lessen
 - Kennis van land en cultuur komt regelmatig voor in de lessen
 - Neutraal – kennis van land en cultuur komt niet veel, niet weinig aan bod in de lessen
 - Kennis van land in cultuur komt vrij weinig aan bod in de lessen
 - Kennis van land en cultuur komt niet/nauwelijks aan bod in de lessen
- ▶ Ik vind dat de actuele ontwikkeling in Duitsland (voldoende) aan bod komen in de lessen Duits

- Actuele ontwikkelingen in Duitsland komen veel aan bod in de lessen
- Actuele ontwikkelingen in Duitsland komen regelmatig voor in de lessen
- Neutraal – actuele ontwikkelingen in Duitsland komen niet veel, niet weinig aan bod in de lessen
- Actuele ontwikkelingen in Duitsland komen vrij weinig aan bod in de lessen
- Actuele ontwikkelingen in Duitsland komen niet/nauwelijks aan bod in de lessen
- ▶ Ik heb een leuke docent Duits
 - Ik heb een (heel) leuke docent Duits
 - Ik heb een redelijk leuke docent Duits
 - Neutraal – geen leuke, geen stomme docent Duits
 - Ik heb niet echt een leuke docent Duits
 - Ik heb (helemaal) geen leuke docent Duits
- ▶ Hoe veel procent van de les spreekt jouw leraar Duits?
 - 0%
 - 1% - 25%
 - 26% - 50%
 - 51% - 75%
 - 76% - 100%
- ▶ Hoe veel procent van de les zou jouw leraar, volgens jou, Duits moeten spreken?
 - 0%
 - 1% - 25%
 - 26% - 50%
 - 51% - 75%
 - 76% - 100%
- ▶ Beschrijf jouw ideale leraar Duits
- ▶ Wij, de leerlingen, spreken (voldoende) Duits in de les
 - Wij spreken veel Duits in de les
 - Wij spreken regelmatig Duits in de les
 - Neutraal - wij spreken niet veel, niet weinig Duits in de les
 - Wij spreken vrij weinig Duits in de les
 - Wij spreken niet/nauwelijks Duits in de les
- ▶ Hoe veel procent van de les spreek jij zelf Duits?
 - 0%
 - 1% - 25%
 - 26% - 50%
 - 51% - 75%
 - 76% - 100%
- ▶ Zou jij zelf meer Duits willen spreken in de lessen?
 - Ja
 - Nee
- ▶ Welk(e) lesmethode / boek gebruiken jullie?
 - Neue Kontakte
 - TrabiTour
 - Salzgitter
 - Na Klar
 - Zugspitze
 - Ausblick
 - Wij gebruiken geen methode/boek
 - Anders
- ▶ Doen jullie wel eens andere opdrachten dan opdrachten uit het boek?
 - Nooit
 - Soms
 - Vaak
 - Altijd

- ▶ Welke bijzondere activiteiten komen in de Duitse lessen aan bod? (meerdere antwoorden mogelijk)
 - Partnerschap met een Duitstalige school
 - Gastsprekers
 - Schoolreis naar Duitsland (of Oostenrijk, Zwitserland)
 - Uitwisseling met een Duitstalige school
 - Extra lesmateriaal (bijv. boeken, films, muziek, websites, tijdschriften)
 - Digitale opdrachten (webquests, Kahoot!, e-mailprojecten)
 - MachMit-(Mobil)
 - Dag van de Duitse taal
 - Goethe certificaat
 - Deutsch-Olympiade
 - Anders
- ▶ Ben je bekend met de Dag van de Duitse taal?
 - Ja
 - Nee
- ▶ Indien ja, hebben jullie al eens meegedaan aan de Dag van de Duitse taal?
 - Ja
 - Nee
- ▶ Is het Mach-mit-Mobil al eens bij jou in de klas langs geweest?
 - Ja
 - Nee
- ▶ Mijn rapportcijfer / mijn cijfergemiddelde voor Duits is ongeveer ...
 - 10 – 8,5
 - 8,4 - 7,1
 - 7 - 5,5
 - Lager dan een 5,5

Duitsland in het algemeen

Geef bij de onderstaande vragen aan wat je van het land Duitsland vindt en wat je van het land en de cultuur zoal weet.

- ▶ Ik vind Duitsland een interessant land
 - Duitsland vind ik een (zeer) interessant land
 - Duitsland vind een redelijk interessant land
 - Neutraal – Duitsland vind ik geen interessant, maar ook geen oninteressant land
 - Duitsland vind ik een redelijk oninteressant land
 - Duitsland vind ik geen interessant land
- ▶ De Duitse cultuur (films, literatuur, musea etc.) vind ik ...
 - (zeer) interessant
 - redelijk interessant
 - neutraal, niet interessant, niet oninteressant
 - redelijk oninteressant
 - niet interessant
- ▶ De mogelijkheden voor opleiding/werk in Duitsland vind ik ...
 - (zeer) interessant
 - redelijk interessant
 - neutraal, niet interessant, niet oninteressant
 - redelijk oninteressant
 - niet interessant
- ▶ Heb je Duitssprekende vrienden of familie?
 - Ja
 - Nee
- ▶ Hoe vaak ben je in Duitsland geweest?
 - 0 keer
 - 1 keer

- 2 - 5 keer
- 5 - 10 keer
- meer dan 10 keer
- ▶ Wat is de voornaamste reden voor een bezoek aan Duitsland?
 - Schoolreis
 - Vakantie / wintersport
 - Winkelen
 - Kerstmarkt
 - Stedentrip
 - Familiebezoek
- ▶ Welke Duitse boeken ken je?
- ▶ Welke Duitse schrijvers/dichters ken je?
- ▶ Welke Duitse films ken je?
- ▶ Welke Duitse muziek (bands, liedjes etc.) ken je?
- ▶ Hoe veel mensen wonen er, denk je, ongeveer in Duitsland?
- ▶ Welke bekende Duitse personen ken je?
- ▶ Wie is de Bondskanselier van Duitsland?

EINDE VRAGENLIJST

Hartelijk dank voor de medewerking!

Vmbo bovenbouw zonder Duits

Welkom bij het Belevingsonderzoek Duits 2017. Dit onderzoek wordt uitgevoerd door het Duitsland Instituut Amsterdam (UvA). Hieronder volgen vragen voor leerlingen van de bovenbouw VMBO, zonder het vak Duits in het vakkenpakket. Het invullen van de vragenlijst neemt ongeveer 20 minuten in beslag. De vragenlijst is geheel anoniem en jouw docent Duits heeft GEEN inzage in jouw antwoorden. Wij hopen dat je de vragenlijst eerlijk en zo uitgebreid mogelijk beantwoordt. Heel veel succes en alvast hartelijk dank voor jouw bijdrage aan ons landelijk onderzoek.

Algemene gegevens

- ▶ Geslacht
 - Man
 - Vrouw
- ▶ Leeftijd
 - 13 jaar of jonger
 - 14 jaar
 - 15 jaar
 - 16 jaar
 - 17 jaar
 - 18 jaar of ouder
- ▶ Naam school
- ▶ Plaats school
- ▶ Niveau
 - VMBO-basis
 - VMBO-kader
 - VMBO-gemengd
 - VMBO-theoretisch
- ▶ Ik zit in klas...
 - 3
 - 4
- ▶ Ik heb Duits gehad in de...
 - eerste klas

- tweede klas
- derde klas
- vierde klas
- ▶ Profiel
 - Economie
 - Horeca, bakkerij en recreatie
 - Zorg en welzijn
 - Groen
 - Bouwen, wonen en interieur
 - Produceren, installeren en energie
 - Mobiliteit en transport
 - Media, vormgeving en ICT
 - Maritiem en techniek
 - Dienstverlening en producten
 - Ik volg nog een profiel
 - uit het oude systeem (Economie, Zorg & Welzijn, Landbouw, Techniek)
- ▶ Mijn moeder taal is Nederlands
 - Ja
 - Nee
- ▶ Ik heb (naast het Nederlands) (nog) een andere moedertaal
 - Ja
 - Nee
- ▶ Indien ja, welke taal?

Invloeden op de keuze van jouw vakkenpakket

De volgende vragen gaan over het kiezen van vakken, het samenstellen van vakkenpakketten en de beweegredenen voor deze keuzes. Geef hieronder aan welke vakken voor jou het leukst zijn op een schaal van 1 tot 6, waarbij het cijfer 1 de leukste vakken weergeeft en het cijfer 6 de minst leuke. Je mag elk cijfer maar één keer gebruiken.

- ▶ Moderne vreemde talen (Duits, Engels, Frans, Spaans)
- ▶ Gamma-vakken (geschiedenis, aardrijkskunde, economie)
- ▶ Bèta-vakken (natuur-/scheikunde, wiskunde)
- ▶ Kunstvakken (beeldende vorming, tekenen)
- ▶ Nederlands
- ▶ Lichamelijke opvoeding

Geef hieronder aan welke vakken voor jouw toekomst het belangrijkste zijn op een schaal van 1 tot 6, waarbij het cijfer 1 de belangrijkste vakken weergeeft en het cijfer 6 de minst belangrijke. Je mag elk cijfer maar één keer gebruiken.

- ▶ Moderne vreemde talen (Duits, Engels, Frans, Spaans)
- ▶ Gamma-vakken (geschiedenis, aardrijkskunde, economie)
- ▶ Bèta-vakken (natuur-/scheikunde, wiskunde)
- ▶ Kunstvakken (beeldende vorming, tekenen)
- ▶ Nederlands
- ▶ Lichamelijke opvoeding

Taalvakken

Geef hieronder aan wat volgens jou van toepassing is op de taalvakken (moderne vreemde talen) Duits, Engels, Frans en Spaans (er zijn meerdere antwoorden mogelijk).

- ▶ Duits
 - Interessant vak
 - Nuttig voor het dagelijks leven
 - Makkelijk vak
 - Leuke lessen

- Belangrijk voor toekomstig werk/opleiding
- Ik volg dit vak niet
- ▶ Engels
 - Interessant vak
 - Nuttig voor het dagelijks leven
 - Makkelijk vak
 - Leuke lessen
 - Belangrijk voor toekomstig werk/opleiding
- ▶ Frans
 - Interessant vak
 - Nuttig voor het dagelijks leven
 - Makkelijk vak
 - Leuke lessen
 - Belangrijk voor toekomstig werk/opleiding
 - Ik volg dit vak niet
- ▶ Spaans
 - Interessant vak
 - Nuttig voor het dagelijks leven
 - Makkelijk vak
 - Leuke lessen
 - Belangrijk voor toekomstig werk/opleiding
 - Ik volg dit vak niet

De Duitse taal in het algemeen

Geef bij onderstaande stellingen aan hoe jij tegen de Duitse taal aankijkt. Het gaat hierbij om de taal zelf, niet over het vak Duits of over hoe Duits op jouw school gegeven wordt.

- ▶ Ik vind Duits een interessante taal
 - Duits vind ik een (zeer) interessante taal
 - Duits vind ik een redelijk interessante taal
 - Neutraal - Duits vind ik geen interessante taal, maar ook niet oninteressant
 - Duits vind ik een vrij oninteressante taal
 - Duits vind ik een (zeer) oninteressante taal
- ▶ Ik vind Duits een mooie taal
 - Duits vind ik een (zeer) mooie taal
 - Duits vind ik een redelijk mooie taal
 - Neutraal - Duits vind ik geen mooie, maar ook geen lelijke taal
 - Duits vind ik niet echt een mooie taal
 - Duits vind ik geen mooie taal
- ▶ Ik vind Duits een makkelijke taal
 - Duits vind ik een (zeer) makkelijke taal
 - Duits vind ik een redelijk makkelijk taal
 - Neutraal - Duits vind ik geen makkelijke, maar ook geen moeilijke taal
 - Duits vind ik een vrij moeilijke taal
 - Duits vind ik een (zeer) moeilijke taal

Het belang van het vak Duits voor de toekomst

Geef bij onderstaande stellingen aan hoe jij het vak Duits (in de toekomst) zou kunnen gebruiken.

- ▶ Ik vind het vak Duits nuttig voor het dagelijks leven
 - Duits vind ik (heel) nuttig voor het dagelijks leven
 - Duits vind ik redelijk nuttig voor het dagelijks leven
 - Neutraal – Duits vind ik niet nuttig, maar ook niet zinloos voor het dagelijks leven
 - Duits vind ik niet echt nuttig voor het dagelijks leven
 - Duits vind ik (helemaal) niet nuttig voor het dagelijks leven
- ▶ Ik heb het vak Duits nodig voor mijn toekomstige opleiding/baan

- Ik heb het vak Duits nodig
- Ik heb het vak Duits redelijk nodig
- Neutraal – ik heb het niet per se nodig, maar ik kan het ook niet missen
- Ik heb het vak Duits niet echt nodig
- Ik heb het vak Duits (helemaal) niet nodig
- ▶ Het vak Duits vergroot de kansen op de arbeidsmarkt
 - Duits vergroot de kansen op de arbeidsmarkt aanzienlijk
 - Duits vergroot de kansen op de arbeidsmarkt redelijk
 - Neutraal
 - Duits vergroot de kansen niet echt op de arbeidsmarkt
 - Duits vergroot de kansen op de arbeidsmarkt niet

Het vak Duits op jouw school

Onderstaande vragen gaan over het vak Duits en de lessen Duits bij jou op school. Waarom heb je niet voor het vak Duits gekozen?

- ▶ Ik kon het niet kiezen
 - Geen interessant vak (taal, cultuur, land, inwoners)
 - Geen nuttig vak (heb ik niets aan in het dagelijks leven)
 - Heb ik niet nodig voor opleiding/werk
 - Ik denk niet dat het mijn kansen op de arbeidsmarkt vergroot
 - Moeilijke taal
 - Geen mooie taal
 - Ik heb er "niets" mee
 - Geen leuke leraar Duits
 - Geen leuke lessen
 - Weinig/geen excursies naar Duitsland (of Oostenrijk, Zwitserland)
 - Duits paste niet in mijn rooster
 - Anders
- ▶ Ben je tevreden met je keuze om het vak Duits niet meer te volgen
 - Ja
 - Nee
- ▶ Als ik kon/mocht, zou ik graag alsnog het vak Duits kiezen
 - Ja
 - Nee
- ▶ De lessen Duits vond ik makkelijk
 - De lessen vond ik (heel) makkelijk
 - De lessen vond ik redelijk makkelijk
 - Neutraal - ik vond de lessen Duits niet makkelijk, niet moeilijk
 - De lessen vond ik vrij moeilijk
 - De lessen von ik (heel) moeilijk
- ▶ De lessen Duits vond ik interessant
 - De lessen vond ik (heel) interessant
 - De lessen vond ik redelijk interessant
 - Neutraal - de lessen von ik niet interessant, niet saai
 - De lessen vond ik vrij saai
 - De lessen vond ik (heel) saai
- ▶ De lessen Duits vond ik leuk
 - De lessen vond ik (heel) leuk
 - De lessen vond ik redelijk leuk
 - Neutraal - de lessen vond ik niet leuk, niet stom
 - De lessen vond ik vrij stom
 - De lessen vond ik (heel) stom
- ▶ De lessen Duits vond ik afwisselend
 - De lessen Duits vond ik afwisselend
 - De lessen Duits vond ik redelijk afwisselend

- Neutraal - de lessen Duits vond ik niet afwisselend, niet eentonig
- De lessen Duits vond ik vrij eentonig
- De lessen Duits vond ik (heel) eentonig
- ▶ Ik vond dat de Duitse literatuur (voldoende) aan bod kwam in de lessen
 - Duitse literatuur kwam veel aan bod in de lessen
 - Duitse literatuur kwam regelmatig voor in de lessen
 - Neutraal – Duitse literatuur kwam niet veel, niet weinig aan bod in de lessen
 - Duitse literatuur kwam vrij weinig aan bod in de lessen
 - Duitse literatuur kwam niet/nauwelijks aan bod in de lessen
- ▶ Ik vond dat de kennis van land en cultuur (voldoende) aan bod kwam in de lessen Duits
 - Kennis van land en cultuur kwam veel aan bod in de lessen
 - Kennis van land en cultuur kwam regelmatig voor in de lessen
 - Neutraal – kennis van land en cultuur kwam niet veel, niet weinig aan bod in de lessen
 - Kennis van land in cultuur kwam vrij weinig aan bod in de lessen
 - Kennis van land en cultuur kwam niet/nauwelijks aan bod in de lessen
- ▶ Ik vond dat de actuele ontwikkeling in Duitsland (voldoende) aan bod kwamen in de lessen Duits
 - Actuele ontwikkelingen in Duitsland kwamen veel aan bod in de lessen
 - Actuele ontwikkelingen in Duitsland kwamen regelmatig voor in de lessen
 - Neutraal – actuele ontwikkelingen in Duitsland kwamen niet veel, niet weinig aan bod in de lessen
 - Actuele ontwikkelingen in Duitsland kwamen vrij weinig aan bod in de lessen
 - Actuele ontwikkelingen in Duitsland kwamen niet/nauwelijks aan bod in de lessen
- ▶ Ik had een leuke docent Duits
 - Ik had een (heel) leuke docent Duits
 - Ik had een redelijk leuke docent Duits
 - Neutraal – geen leuke, geen stomme docent Duits
 - Ik had niet echt een leuke docent Duits
 - Ik had (helemaal) geen leuke docent Duits
- ▶ Hoe veel procent van de les sprak jouw leraar Duits?
 - 0%
 - 1% - 25%
 - 26% - 50%
 - 51% - 75%
 - 76% - 100%
- ▶ Hoe veel procent van de les had jouw leraar , volgens jou, in de les Duits moeten spreken?
 - 0%
 - 1% - 25%
 - 26% - 50%
 - 51% - 75%
 - 76% - 100%
- ▶ Beschrijf jouw ideale leraar Duits:
- ▶ Wij, de leerlingen, spraken (voldoende) Duits in de les
 - Wij spraken veel Duits in de les
 - Wij spraken regelmatig Duits in de les
 - Neutraal - wij spraken niet veel, niet weinig Duits in de les
 - Wij spraken vrij weinig Duits in de les
 - Wij spraken niet/nauwelijks Duits in de les
- ▶ Hoe veel procent van de les sprak jij zelf Duits?
 - 0%
 - 1% - 25%
 - 26% - 50%
 - 51% - 75%
 - 76% - 100%
- ▶ Had jij meer Duits willen spreken in de lessen?
 - Ja

- Nee
- ▶ Welk(e) lesmethode/ boek gebruikten jullie?
 - Neue Kontakte
 - TrabiTour
 - Salzgitter
 - Na Klar
 - Zugspitze
 - Ausblick
 - Wij gebruikten geen methode/boek
 - Anders
- ▶ Deden jullie wel eens andere opdrachten dan opdrachten uit het boek?
 - Nooit
 - Soms
 - Vaak
 - Altijd
- ▶ Welke bijzondere activiteiten kwamen in de Duitse lessen aan bod? (meerdere antwoorden mogelijk)
 - Partnerschap met een Duitstalige school
 - Gastsprekers
 - Schoolreis naar Duitsland (of Oostenrijk, Zwitserland)
 - Uitwisseling met een Duitstalige school
 - Extra lesmateriaal (bijv. boeken, films, muziek, websites, tijdschriften)
 - Digitale opdrachten (webquests, Kahoot!, e-mailprojecten)
 - MachMit-(Mobil)
 - Dag van de Duitse taal
 - Goethe certicaat
 - Deutsch-Olympiade
 - Anders
- ▶ Welke bijzondere activiteiten miste je in de Duitse lessen?
 - Partnerschap met een Duitstalige school
 - Gastsprekers
 - Schoolreis naar Duitsland (of Oostenrijk, Zwitserland)
 - Uitwisseling met een Duitstalige school
 - Extra lesmateriaal (bijv. boeken, films, muziek, websites, tijdschriften) Digitale opdrachten (webquests, Kahoot!, e-mailprojecten)
 - MachMit-(Mobil)
 - Dag van de Duitse taal
 - Goethe certicaat
 - Deutsch-Olympiade
 - Anders
- ▶ Ben je bekend met de Dag van de Duitse taal?
 - Ja
 - Nee
- ▶ Indien ja, hebben jullie al eens meegedaan aan de Dag van de Duitse taal?
 - Ja
 - Nee
- ▶ Is het Mach-Mit-Mobil al eens bij jou in de klas langs geweest?
 - Ja
 - Nee
- ▶ Mijn rapportcijfers / mijn cijfergemiddelde voor Duits was ongeveer:
 - 10 - 8,5
 - 7,1 - 8,4
 - 5,5 - 7
 - Lager dan een 5,5

Duitsland in het algemeen

Geef bij de onderstaande vragen aan wat je van het land Duitsland vindt en wat je van het land en de cultuur zoal weet.

- ▶ Ik vind Duitsland een interessant land
 - Duitsland vind ik een (zeer) interessant land
 - Duitsland vind een redelijk interessant land
 - Neutraal – Duitsland vind ik geen interessant, maar ook geen oninteressant land
 - Duitsland vind ik een redelijk oninteressant land
 - Duitsland vind ik geen interessant land
- ▶ De Duitse cultuur (films, literatuur , musea etc.) vind ik ...
 - (zeer) interessant
 - redelijk interessant
 - neutraal, niet interessant, niet oninteressant
 - redelijk oninteressant
 - niet interessant
- ▶ De mogelijkheden voor opleiding/werk in Duitsland vind ik ...
 - (zeer) interessant
 - redelijk interessant
 - neutraal, niet interessant, niet oninteressant
 - redelijk oninteressant
 - niet interessant
- ▶ Heb je Duitssprekende vrienden of familie?
 - Ja
 - Nee
- ▶ Hoe vaak ben je in Duitsland geweest?
 - 0 keer
 - 1 keer
 - 2 - 5 keer
 - 5 - 10 keer
 - meer dan 10 keer
- ▶ Wat is de voornaamste reden voor een bezoek aan Duitsland?
 - Schoolreis
 - Vakantie / wintersport
 - Winkelen
 - Kerstmarkt
 - Stedentrip
 - Familiebezoek
- ▶ Welke Duitse boeken ken je?
- ▶ Welke Duitse schrijvers/dichters ken je?
- ▶ Welke Duitse films ken je?
- ▶ Welke Duitse muziek (bands, liedjes etc.) ken je?
- ▶ Hoe veel mensen wonen er, denk je, ongeveer in Duitsland?
- ▶ Welke bekende Duitse personen ken je?
- ▶ Wie is de Bondskanselier van Duitsland?

EINDE VRAGENLIJST

Hartelijk dank voor de medewerking!

Havo/vwo onderbouw

Welkom bij het Belevingsonderzoek Duits 2017. Dit onderzoek wordt uitgevoerd door het Duitsland Instituut Amsterdam (UvA). Hieronder volgen vragen voor leerlingen van de onderbouw HAVO/VWO. Het invullen van de vragenlijst neemt ongeveer 20 minuten in beslag. De vragenlijst is geheel anoniem en jouw docent Duits heeft GEEN inzage in jouw antwoorden. Wij hopen dat je de vragenlijst eerlijk en zo uitgebreid

mogelijk beantwoordt. Heel veel succes en alvast hartelijk dank voor jouw bijdrage aan ons landelijk onderzoek.

Algemene gegevens

- ▶ Geslacht
 - Man
 - Vrouw
- ▶ Leeftijd
 - 10 jaar of jonger
 - 11 jaar
 - 12 jaar
 - 13 jaar
 - 14 jaar
 - 15 jaar
 - 16 jaar of ouder
- ▶ Naam school
- ▶ Plaats school
- ▶ Niveau
 - HAVO
 - VWO (atheneum / gymnasium)
- ▶ Ik zit in klas ...
 - 1
 - 2
 - 3
- ▶ Ik heb Duits sinds ...
 - de eerste klas
 - de tweede klas
 - later
- ▶ Profiel
 - Ik heb nog geen profiel hoeven kiezen
 - Cultuur en Maatschappij
 - Economie en Maatschappij
 - Natuur en Gezondheid
 - Natuur en Techniek
 - Combinatieprofiel: CM + EM
 - Combinatieprofiel: NG + NT
- ▶ Mijn moeder taal is Nederlands
 - Ja
 - Nee
- ▶ Ik heb (naast het Nederlands) (nog) een andere moedertaal
 - Ja
 - Nee
- ▶ Indien ja, welke taal?

Invloeden op de keuze van jouw vakkenpakket

De volgende vragen gaan over het kiezen van vakken, het samenstellen van vakkenpakketten en de beweegredenen voor deze keuzes. Deze vragen kan je ook beantwoorden als je nog geen vakkenpakket hebt gekozen / hoeft te kiezen. Geef hieronder aan welke vakken voor jou het leukst zijn op een schaal van 1 tot 6, waarbij het cijfer 1 de leukste vakken weergeeft en het cijfer 6 de minst leuke. Je mag elk cijfer maar één keer gebruiken.

- ▶ Moderne vreemde talen (Duits, Engels, Frans, Spaans)
- ▶ Gamma-vakken (geschiedenis, aardrijkskunde, economie)
- ▶ Bèta-vakken (natuur-/scheikunde, wiskunde)
- ▶ Kunstvakken (beeldende vorming, tekenen)

- ▶ Nederlands
- ▶ Lichamelijke opvoeding

Geef hieronder aan welke vakken voor jouw toekomst het belangrijkste zijn op een schaal van 1 tot 6, waarbij het cijfer 1 de belangrijkste vakken weergeeft en het cijfer 6 de minst belangrijke. Je mag elk cijfer maar één keer gebruiken.

- ▶ Moderne vreemde talen (Duits, Engels, Frans, Spaans)
- ▶ Gamma-vakken (geschiedenis, aardrijkskunde, economie)
- ▶ Bèta-vakken (natuur-/scheikunde, wiskunde)
- ▶ Kunstvakken (beeldende vorming, tekenen)
- ▶ Nederlands
- ▶ Lichamelijke opvoeding

Taalvakken

Geef hieronder aan wat volgens jou van toepassing is op de taalvakken (moderne vreemde talen) Duits, Engels, Frans en Spaans (er zijn meerdere antwoorden mogelijk).

- ▶ Duits
 - Interessant vak
 - Nuttig voor het dagelijks leven
 - Makkelijk vak
 - Leuke lessen
 - Belangrijk voor toekomstig werk/opleiding
- ▶ Engels
 - Interessant vak
 - Nuttig voor het dagelijks leven
 - Makkelijk vak
 - Leuke lessen
 - Belangrijk voor toekomstig werk/opleiding
- ▶ Frans
 - Interessant vak
 - Nuttig voor het dagelijks leven
 - Makkelijk vak
 - Leuke lessen
 - Belangrijk voor toekomstig werk/opleiding
 - Ik volg dit vak niet
- ▶ Spaans
 - Interessant vak
 - Nuttig voor het dagelijks leven
 - Makkelijk vak
 - Leuke lessen
 - Belangrijk voor toekomstig werk/opleiding
 - Ik volg dit vak niet

De Duitse taal in het algemeen

Geef bij onderstaande stellingen aan hoe jij tegen de Duitse taal aankijkt. Het gaat hierbij om de taal zelf, niet over het vak Duits of over hoe Duits op jouw school gegeven wordt.

- ▶ Ik vind Duits een interessante taal
 - Duits vind ik een (zeer) interessante taal
 - Duits vind ik een redelijk interessante taal
 - Neutraal - Duits vind ik geen interessante taal, maar ook niet oninteressant
 - Duits vind ik een vrij oninteressante taal
 - Duits vind ik een (zeer) oninteressante taal
- ▶ Ik vind Duits een mooie taal
 - Duits vind ik een (zeer) mooie taal

- Duits vind ik een redelijk mooie taal
- Neutraal - Duits vind ik geen mooie, maar ook geen lelijke taal
- Duits vind ik niet echt een mooie taal
- ▶ Duits vind ik geen mooie taal
 - Ik vind Duits een makkelijke taal
 - Duits vind ik een (zeer) makkelijke taal
 - Duits vind ik een redelijk makkelijk taal
 - Neutraal - Duits vind ik geen makkelijke, maar ook geen moeilijke taal
 - Duits vind ik een vrij moeilijke taal
 - Duits vind ik een (zeer) moeilijke taal

Het belang van het vak Duits voor de toekomst

Geef bij onderstaande stellingen aan hoe jij het vak Duits (in de toekomst) zou kunnen gebruiken.

- ▶ Ik vind het vak Duits nuttig voor het dagelijks leven
 - Duits vind ik (heel) nuttig voor het dagelijks leven
 - Duits vind ik redelijk nuttig voor het dagelijks leven
 - Neutraal – Duits vind ik niet nuttig, maar ook niet zinloos voor het dagelijks leven
 - Duits vind ik niet echt nuttig voor het dagelijks leven
 - Duits vind ik (helemaal) niet nuttig voor het dagelijks leven
- ▶ Het vak Duits vergroot mijn kansen op de arbeidsmarkt
 - Duits vergroot mijn kansen op de arbeidsmarkt aanzienlijk
 - Duits vergroot mijn kansen op de arbeidsmarkt redelijk
 - Neutraal
 - Duits vergroot mijn kansen niet echt op de arbeidsmarkt
 - Duits vergroot mijn kansen op de arbeidsmarkt niet

Het vak Duits op jouw school

Onderstaande vragen gaan over het vak Duits en de lessen Duits bij jou op school.

- ▶ Ga jij in de bovenbouw Duits kiezen?
 - Ja
 - Nee
 - Weet niet
- ▶ Indien ja, waarom kies je voor het vak Duits? (meerdere antwoorden mogelijk)
 - Interessant vak (taal, cultuur, land, inwoners)
 - Nuttig vak (heb ik iets aan in het dagelijks leven)
 - Heb ik nodig voor opleiding/werk
 - Vergoot mijn kansen op de arbeidsmarkt
 - Makkelijke taal
 - Mooie taal
 - Ik heb er "iets" mee
 - Leuke leraar Duits
 - Leuke lessen
 - Vanwege excursies naar Duitsland (of Oostenrijk, Zwitserland)
 - Duits past het beste in mijn rooster
 - Niet van toepassing; ik ga Duits niet kiezen in de bovenbouw
- ▶ Indien nee, waarom kies je niet voor het vak Duits? (meerdere antwoorden mogelijk)
 - Oninteressant vak (taal, cultuur, land, inwoners)
 - Nutteloos vak (heb ik niets aan in het dagelijks leven)
 - Heb ik niet nodig voor opleiding/werk
 - Vergoot mijn kansen niet per se op de arbeidsmarkt
 - Moeilijke taal
 - Geen mooie taal
 - Ik heb er "niets" mee
 - Geen leuke leraar Duits

- Geen leuke lessen
- Duits past niet goed in mijn rooster
- Niet van toepassing; ik ga Duits wél kiezen in de bovenbouw
- ▶ Indien "weet ik niet": Waar twijfel je over?
- ▶ De lessen Duits vind ik makkelijk
 - De lessen vind ik (heel) makkelijk
 - De lessen vind ik redelijk makkelijk
 - Neutraal – ik vind de lessen Duits niet makkelijk, niet moeilijk
 - De lessen vind ik vrij moeilijk
 - De lessen vind ik (heel) moeilijk
- ▶ De lessen Duits vind ik interessant
 - De lessen vind ik (heel) interessant
 - De lessen vind ik redelijk interessant
 - Neutraal – de lessen vind ik niet interessant, niet saai
 - De lessen vind ik vrij saai
 - De lessen vind ik (heel) saai
- ▶ De lessen Duits vind ik leuk
 - De lessen vind ik (heel) leuk
 - De lessen vind ik redelijk leuk
 - Neutraal – de lessen vind ik niet leuk, niet stom
 - De lessen vind ik vrij stom
 - De lessen vind ik (heel) stom
- ▶ De lessen Duits vind ik afwisselend
 - De lessen Duits vind ik afwisselend
 - De lessen Duits vind ik redelijk afwisselend
 - Neutraal – de lessen Duits vind ik niet afwisselend, niet eentonig
 - De lessen Duits vind ik vrij eentonig
 - De lessen Duits vind ik (heel) eentonig
- ▶ Ik vind dat de Duitse literatuur (voldoende) aan bod komt in de lessen
 - Duitse literatuur komt veel aan bod in de lessen
 - Duitse literatuur komt regelmatig voor in de lessen
 - Neutraal – Duitse literatuur komt niet veel, niet weinig aan bod in de lessen
 - Duitse literatuur komt vrij weinig aan bod in de lessen
 - Duitse literatuur komt niet/nauwelijks aan bod in de lessen
- ▶ Ik vind dat de kennis van land en cultuur (voldoende) aan bod komt in de lessen Duits
 - Kennis van land en cultuur komt veel aan bod in de lessen
 - Kennis van land en cultuur komt regelmatig voor in de lessen
 - Neutraal – kennis van land en cultuur komt niet veel, niet weinig aan bod in de lessen
 - Kennis van land in cultuur komt vrij weinig aan bod in de lessen
 - Kennis van land en cultuur komt niet/nauwelijks aan bod in de lessen
- ▶ Ik vind dat de actuele ontwikkeling in Duitsland (voldoende) aan bod komen in de lessen Duits
 - Actuele ontwikkelingen in Duitsland komen veel aan bod in de lessen
 - Actuele ontwikkelingen in Duitsland komen regelmatig voor in de lessen
 - Neutraal – actuele ontwikkelingen in Duitsland komen niet veel, niet weinig aan bod in de lessen
 - Actuele ontwikkelingen in Duitsland komen vrij weinig aan bod in de lessen
 - Actuele ontwikkelingen in Duitsland komen niet/nauwelijks aan bod in de lessen
- ▶ Ik heb een leuke docent Duits
 - Ik heb een (heel) leuke docent Duits
 - Ik heb een redelijk leuke docent Duits
 - Neutraal – geen leuke, geen stomme docent Duits
 - Ik heb niet echt een leuke docent Duits
 - Ik heb (helemaal) geen leuke docent Duits
- ▶ Hoe veel procent van de les spreekt jouw leraar Duits?
 - 0%

- 1% - 25%
- 26% - 50%
- 51% - 75%
- 76% - 100%
- ▶ Hoe veel procent van de les zou jouw leraar, volgens jou, Duits moeten spreken?
 - 0%
 - 1% - 25%
 - 26% - 50%
 - 51% - 75%
 - 76% - 100%
- ▶ Beschrijf jouw ideale leraar Duits
- ▶ Wij, de leerlingen, spreken (voldoende) Duits in de les
 - Wij spreken veel Duits in de les
 - Wij spreken regelmatig Duits in de les
 - Neutraal - wij spreken niet veel, niet weinig Duits in de les
 - Wij spreken vrij weinig Duits in de les
 - Wij spreken niet/nauwelijks Duits in de les
- ▶ Hoe veel procent van de les spreek jij zelf Duits?
 - 0%
 - 1% - 25%
 - 26% - 50%
 - 51% - 75%
 - 76% - 100%
- ▶ Zou jij zelf meer Duits willen spreken in de lessen?
 - Ja
 - Nee
- ▶ Welk(e) lesmethode / boek gebruiken jullie?
 - Neue Kontakte
 - TrabiTour
 - Salzgitter
 - Na Klar
 - Zugspitze
 - Ausblick
 - Wij gebruiken geen methode/boek
 - Anders
- ▶ Doen jullie wel eens andere opdrachten dan opdrachten uit het boek?
 - Nooit
 - Soms
 - Vaak
 - Altijd
- ▶ Welke bijzondere activiteiten komen in de Duitse lessen aan bod? (meerdere antwoorden mogelijk)
 - Partnerschap met een Duitstalige school
 - Gast sprekers
 - Schoolreis naar Duitsland (of Oostenrijk, Zwitserland)
 - Uitwisseling met een Duitstalige school
 - Extra lesmateriaal (bijv. boeken, films, muziek, websites, tijdschriften)
 - Digitale opdrachten (webquests, Kahoot!, e-mailprojecten)
 - Mach-Mit-(Mobil)
 - Dag van de Duitse taal
 - Goethe certicaat
 - Deutsch-Olympiade
 - Anders
- ▶ Ben je bekend met de Dag van de Duitse taal?
 - Ja

- Nee
- ▶ Indien ja, hebben jullie al eens meegedaan aan de Dag van de Duitse taal?
 - Ja
 - Nee
- ▶ Is het Mach-mit-Mobil al eens bij jou in de klas langs geweest?
 - Ja
 - Nee
- ▶ Mijn rapportcijfer / mijn cijfergemiddelde voor Duits is ongeveer ...
 - 10 – 8,5
 - 8,4 - 7,1
 - 7 - 5,5
 - Lager dan een 5,5

Duitsland in het algemeen

Geef bij de onderstaande vragen aan wat je van het land Duitsland vindt en wat je van het land en de cultuur zoal weet.

- ▶ Ik vind Duitsland een interessant land
 - Duitsland vind ik een (zeer) interessant land
 - Duitsland vind een redelijk interessant land
 - Neutraal – Duitsland vind ik geen interessant, maar ook geen oninteressant land
 - Duitsland vind ik een redelijk oninteressant land
 - Duitsland vind ik geen interessant land
- ▶ De Duitse cultuur (films, literatuur , musea etc.) vind ik ...
 - (zeer) interessant
 - redelijk interessant
 - neutraal, niet interessant, niet oninteressant
 - redelijk oninteressant
 - niet interessant
- ▶ Heb je Duitssprekende vrienden of familie?
 - Ja
 - Nee
- ▶ Hoe vaak ben je in Duitsland geweest?
 - 0 keer
 - 1 keer
 - 2 - 5 keer
 - 5 - 10 keer
 - meer dan 10 keer
- ▶ Wat is de voornaamste reden voor een bezoek aan Duitsland?
 - Schoolreis
 - Vakantie / wintersport
 - Winkelen
 - Kerstmarkt
 - Stedentrip
 - Familiebezoek
- ▶ Welke Duitse boeken ken je?
- ▶ Welke Duitse films ken je?
- ▶ Welke Duitse muziek (bands liedjes etc) ken je?
- ▶ Hoe veel mensen wonen er , denk je, ongeveer in Duitsland?
- ▶ Welke bekende Duitse personen ken je?
- ▶ Wie is de Bondskanselier van Duitsland?

EINDE VRAGENLIJST

Hartelijk dank voor de medewerking!

Havo/vwo bovenbouw met Duits

Welkom bij het Belevingsonderzoek Duits 2017. Dit onderzoek wordt uitgevoerd door het Duitsland Instituut Amsterdam (UvA). Hieronder volgen vragen voor leerlingen van de bovenbouw HAVO/VWO, mét het vak Duits in het vakkenpakket. Het invullen van de vragenlijst neemt ongeveer 20 minuten in beslag. De vragenlijst is geheel anoniem en jouw docent Duits heeft GEEN inzage in jouw antwoorden. Wij hopen dat je de vragenlijst eerlijk en zo uitgebreid mogelijk beantwoordt. Heel veel succes en alvast hartelijk dank voor jouw bijdrage aan ons landelijk onderzoek.

Algemene gegevens

- ▶ Geslacht
 - Man
 - Vrouw
- ▶ Leeftijd
 - 14 jaar of jonger
 - 15 jaar
 - 16 jaar
 - 17 jaar
 - 18 jaar
 - 19 jaar
 - 20 jaar of ouder
- ▶ Naam school
- ▶ Plaats school
- ▶ Niveau
 - ▶ HAVO
 - VWO (atheneum / gymnasium)
- ▶ Ik zit in klas ...
 - 4
 - 5
 - 6
- ▶ Ik heb Duits sinds ...
 - de eerste klas
 - de tweede klas
 - later
- ▶ Profiel
 - Cultuur en Maatschappij
 - Economie en Maatschappij
 - Natuur en Gezondheid
 - Natuur en Techniek
 - Combinatieprofiel: CM + EM
 - Combinatieprofiel: NG + NT
- ▶ Mijn moedertaal is Nederlands
 - Ja
 - Nee
- ▶ Ik heb (naast het Nederlands) (nog) een andere moedertaal
 - Ja
 - Nee
- ▶ Indien ja, welke taal?

Invloeden op de keuze van jouw vakkenpakket

De volgende vragen gaan over het kiezen van vakken, het samenstellen van vakkenpakketten en de beweegredenen voor deze keuzes. Geef hieronder aan welke vakken voor jou het leukst zijn op een schaal van 1 tot 6, waarbij het cijfer 1 de leukste vakken weergeeft en het cijfer 6 de minst leuke. Je mag elk cijfer maar één keer gebruiken.

- ▶ Moderne vreemde talen (Duits, Engels, Frans, Spaans)
- ▶ Gamma-vakken (geschiedenis, aardrijkskunde, economie)
- ▶ Bèta-vakken (natuur-/scheikunde, wiskunde)
- ▶ Kunstvakken (beeldende vorming, tekenen)
- ▶ Nederlands
- ▶ Lichamelijke opvoeding

Geef hieronder aan welke vakken voor jouw toekomst het belangrijkst zijn op een schaal van 1 tot 6, waarbij het cijfer 1 de belangrijkste vakken weergeeft en het cijfer 6 de minst belangrijke. Je mag elk cijfer maar één keer gebruiken.

- ▶ Moderne vreemde talen (Duits, Engels, Frans, Spaans)
- ▶ Gamma-vakken (geschiedenis, aardrijkskunde, economie)
- ▶ Bèta-vakken (natuur-/scheikunde, wiskunde)
- ▶ Kunstvakken (beeldende vorming, tekenen)
- ▶ Nederlands
- ▶ Lichamelijke opvoeding

Taalvakken

Geef hieronder aan wat volgens jou van toepassing is op de taalvakken (moderne vreemde talen) Duits, Engels, Frans en Spaans (er zijn meerdere antwoorden mogelijk).

- ▶ Duits
 - Interessant vak
 - Nuttig voor het dagelijks leven
 - Makkelijk vak
 - Leuke lessen
 - Belangrijk voor toekomstig werk/opleiding
- ▶ Engels
 - Interessant vak
 - Nuttig voor het dagelijks leven
 - Makkelijk vak
 - Leuke lessen
 - Belangrijk voor toekomstig werk/opleiding
- ▶ Frans
 - Interessant vak
 - Nuttig voor het dagelijks leven
 - Makkelijk vak
 - Leuke lessen
 - Belangrijk voor toekomstig werk/opleiding
 - Ik volg dit vak niet
- ▶ Spaans
 - Interessant vak
 - Nuttig voor het dagelijks leven
 - Makkelijk vak
 - Leuke lessen
 - Belangrijk voor toekomstig werk/opleiding
 - Ik volg dit vak niet

De Duitse taal in het algemeen

Geef bij onderstaande stellingen aan hoe jij tegen de Duitse taal aankijkt. Het gaat hierbij om de taal zelf, niet over het vak Duits of over hoe Duits op jouw school gegeven wordt.

- ▶ Ik vind Duits een interessante taal
 - Duits vind ik een (zeer) interessante taal
 - Duits vind ik een redelijk interessante taal
 - Neutraal - Duits vind ik geen interessante taal, maar ook niet oninteressant
 - Duits vind ik een vrij oninteressante taal

- Duits vind ik een (zeer) oninteressante taal
- ▶ Ik vind Duits een mooie taal
 - Duits vind ik een (zeer) mooie taal
 - Duits vind ik een redelijk mooie taal
 - Neutraal - Duits vind ik geen mooie, maar ook geen lelijke taal
 - Duits vind ik niet echt een mooie taal
 - Duits vind ik geen mooie taal
- ▶ Ik vind Duits een makkelijke taal
 - Duits vind ik een (zeer) makkelijke taal
 - Duits vind ik een redelijk makkelijk taal
 - Neutraal - Duits vind ik geen makkelijke, maar ook geen moeilijke taal
 - Duits vind ik een vrij moeilijke taal
 - Duits vind ik een moeilijke taal

Het belang van het vak Duits voor de toekomst

Geef bij onderstaande stellingen aan hoe jij het vak Duits (in de toekomst) zou kunnen gebruiken.

- ▶ Ik vind het vak Duits nuttig voor het dagelijks leven
 - Duits vind ik (heel) nuttig voor het dagelijks leven
 - Duits vind ik redelijk nuttig voor het dagelijks leven
 - Neutraal – Duits vind ik niet nuttig, maar ook niet zinloos voor het dagelijks leven
 - Duits vind ik niet echt nuttig voor het dagelijks leven
 - Duits vind ik (helemaal) niet nuttig voor het dagelijks leven
- ▶ Ik heb het vak Duits nodig voor mijn toekomstige opleiding/baan
 - Ik heb het vak Duits nodig
 - Ik heb het vak Duits redelijk nodig
 - Neutraal – ik heb het niet per se nodig, maar ik kan het ook niet missen
 - Ik heb het vak Duits niet echt nodig
 - Ik heb het vak Duits (helemaal) niet nodig
- ▶ Het vak Duits vergroot mijn kansen op de arbeidsmarkt
 - Duits vergroot mijn kansen op de arbeidsmarkt aanzienlijk
 - Duits vergroot mijn kansen op de arbeidsmarkt redelijk
 - Neutraal
 - Duits vergroot mijn kansen niet echt op de arbeidsmarkt
 - Duits vergroot mijn kansen op de arbeidsmarkt niet

Het vak Duits op jouw school

Onderstaande vragen gaan over het vak Duits en de lessen Duits bij jou op school.

- ▶ Waarom heb je voor het vak Duits gekozen? (meerdere antwoorden mogelijk)
 - Interessant vak (taal, cultuur, land, inwoners)
 - Nuttig vak (heb ik iets aan in het dagelijks leven)
 - Heb ik nodig voor opleiding/werk
 - Vergoot mijn kansen op de arbeidsmarkt
 - Makkelijke taal
 - Mooie taal
 - Ik heb er "iets" mee
 - Leuke leraar Duits
 - Leuke lessen
 - Vanwege excursies naar Duitsland (of Oostenrijk, Zwitserland)
 - Duits past het beste in mijn rooster
- ▶ Ben je tevreden met de keuze voor het vak Duits?
 - Ja
 - Nee
- ▶ Licht je antwoord op de vorige vraag toe
- ▶ De lessen Duits vind ik makkelijk
 - De lessen vind ik (heel) makkelijk

- De lessen vind ik redelijk makkelijk
- Neutraal – ik vind de lessen Duits niet makkelijk, niet moeilijk
- De lessen vind ik vrij moeilijk
- De lessen vind ik (heel) moeilijk
- ▶ De lessen Duits vind ik interessant
 - De lessen vind ik (heel) interessant
 - De lessen vind ik redelijk interessant
 - Neutraal – de lessen vind ik niet interessant, niet saai
 - De lessen vind ik vrij saai
 - De lessen vind ik (heel) saai
- ▶ De lessen Duits vind ik leuk
 - De lessen vind ik (heel) leuk
 - De lessen vind ik redelijk leuk
 - Neutraal – de lessen vind ik niet leuk, niet stom
 - De lessen vind ik vrij stom
 - De lessen vind ik (heel) stom
- ▶ De lessen Duits vind ik afwisselend
 - De lessen Duits vind ik afwisselend
 - De lessen Duits vind ik redelijk afwisselend
 - Neutraal – de lessen Duits vind ik niet afwisselend, niet eentonig
 - De lessen Duits vind ik vrij eentonig
 - De lessen Duits vind ik (heel) eentonig
- ▶ Ik vind dat de Duitse literatuur (voldoende) aan bod komt in de lessen
 - Duitse literatuur komt veel aan bod in de lessen
 - Duitse literatuur komt regelmatig voor in de lessen
 - Neutraal – Duitse literatuur komt niet veel, niet weinig aan bod in de lessen
 - Duitse literatuur komt vrij weinig aan bod in de lessen
 - Duitse literatuur komt niet/nauwelijks aan bod in de lessen
- ▶ Ik vind dat de kennis van land en cultuur (voldoende) aan bod komt in de lessen Duits
 - Kennis van land en cultuur komt veel aan bod in de lessen
 - Kennis van land en cultuur komt regelmatig voor in de lessen
 - Neutraal – kennis van land en cultuur komt niet veel, niet weinig aan bod in de lessen
 - Kennis van land en cultuur komt vrij weinig aan bod in de lessen
 - Kennis van land en cultuur komt niet/nauwelijks aan bod in de lessen
- ▶ Ik vind dat de actuele ontwikkeling in Duitsland (voldoende) aan bod komen in de lessen Duits
 - Actuele ontwikkelingen in Duitsland komen veel aan bod in de lessen
 - Actuele ontwikkelingen in Duitsland komen regelmatig voor in de lessen
 - Neutraal – actuele ontwikkelingen in Duitsland komen niet veel, niet weinig aan bod in de lessen
 - Actuele ontwikkelingen in Duitsland komen vrij weinig aan bod in de lessen
 - Actuele ontwikkelingen in Duitsland komen niet/nauwelijks aan bod in de lessen
- ▶ Ik heb een leuke docent Duits
 - Ik heb een (heel) leuke docent Duits
 - Ik heb een redelijk leuke docent Duits
 - Neutraal – geen leuke, geen stomme docent Duits
 - Ik heb niet echt een leuke docent Duits
 - Ik heb (helemaal) geen leuke docent Duits
- ▶ Hoe veel procent van de les spreekt jouw leraar Duits?
 - 0%
 - 1% - 25%
 - 26% - 50%
 - 51% - 75%
 - 76% - 100%
- ▶ Hoe veel procent van de les zou jouw leraar, volgens jou, Duits moeten spreken?
 - 0%

- 1% - 25%
- 26% - 50%
- 51% - 75%
- 76% - 100%
- ▶ Beschrijf jouw ideale leraar Duits
- ▶ Wij, de leerlingen, spreken (voldoende) Duits in de les
 - Wij spreken veel Duits in de les
 - Wij spreken regelmatig Duits in de les
 - Neutraal - wij spreken niet veel, niet weinig Duits in de les
 - Wij spreken vrij weinig Duits in de les
 - Wij spreken niet/nauwelijks Duits in de les
- ▶ Hoe veel procent van de les spreek jij zelf Duits?
 - 0%
 - 1% - 25%
 - 26% - 50%
 - 51% - 75%
 - 76% - 100%
- ▶ Zou jij zelf meer Duits willen spreken in de lessen?
 - Ja
 - Nee
- ▶ Welk(e) lesmethode / boek gebruiken jullie?
 - Neue Kontakte
 - TrabiTour
 - Salzgitter
 - Na Klar
 - Zugspitze
 - Ausblick
 - Wij gebruiken geen methode/boek
 - Anders
- ▶ Doen jullie wel eens andere opdrachten dan opdrachten uit het boek?
 - Nooit
 - Soms
 - Vaak
 - Altijd
- ▶ Welke bijzondere activiteiten komen in de Duitse lessen aan bod? (meerdere antwoorden mogelijk)
 - Partnerschap met een Duitstalige school
 - Gastsprekers
 - Schoolreis naar Duitsland (of Oostenrijk, Zwitserland)
 - Uitwisseling met een Duitstalige school
 - Extra lesmateriaal (bijv. boeken, films, muziek, websites, tijdschriften)
 - Digitale opdrachten (webquests, Kahoot!, e-mailprojecten)
 - MachMit-(Mobil)
 - Dag van de Duitse taal
 - Goethe certicaat
 - Deutsch-Olympiade
 - Anders
- ▶ Ben je bekend met de Dag van de Duitse taal?
 - Ja
 - Nee
- ▶ Indien ja, hebben jullie al eens meegedaan aan de Dag van de Duitse taal?
 - Ja
 - Nee
- ▶ Is het Mach-mit-Mobil al eens bij jou in de klas langs geweest?
 - Ja

- Nee
- ▶ Mijn rapportcijfer / mijn cijfergemiddelde voor Duits is ongeveer ...
 - 10 – 8,5
 - 8,4 - 7,1
 - 7 - 5,5
 - Lager dan een 5,5

Duitsland in het algemeen

Geef bij de onderstaande vragen aan wat je van het land Duitsland vindt en wat je van het land en de cultuur zoal weet.

- ▶ Ik vind Duitsland een interessant land
 - Duitsland vind ik een (zeer) interessant land
 - Duitsland vind een redelijk interessant land
 - Neutraal – Duitsland vind ik geen interessant, maar ook geen oninteressant land
 - Duitsland vind ik een redelijk oninteressant land
 - Duitsland vind ik geen interessant land
- ▶ De Duitse cultuur (films, literatuur , musea etc.) vind ik ...
 - (zeer) interessant
 - redelijk interessant
 - neutraal, niet interessant, niet oninteressant
 - redelijk oninteressant
 - niet interessant
- ▶ De mogelijkheden voor opleiding/werk in Duitsland vind ik ...
 - (zeer) interessant
 - redelijk interessant
 - neutraal, niet interessant, niet oninteressant
 - redelijk oninteressant
 - niet interessant
- ▶ Heb je Duitssprekende vrienden of familie?
 - Ja
 - Nee
- ▶ Hoe vaak ben je in Duitsland geweest?
 - 0 keer
 - 1 keer
 - 2 - 5 keer
 - 5 -10 keer
 - meer dan 10 keer
- ▶ Wat is de voornaamste reden voor een bezoek aan Duitsland?
 - Schoolreis
 - Vakantie / wintersport
 - Winkelen
 - Kerstmarkt
 - Stedentrip
 - Familiebezoek
- ▶ Welke Duitse boeken ken je?
- ▶ Welke Duitse schrijvers/dichters ken je?
- ▶ Welke Duitse films ken je?
- ▶ Welke Duitse muziek (bands, liedjes etc.) ken je?
- ▶ Hoe veel mensen wonen er , denk je, ongeveer in Duitsland?
- ▶ Welke bekende Duitse personen ken je?
- ▶ Wie is de Bondskanselier van Duitsland?

EINDE VRAGENLIJST

Hartelijk dank voor de medewerking!

Havo/vwo bovenbouw zonder Duits

Welkom bij het Belevingsonderzoek Duits 2017. Dit onderzoek wordt uitgevoerd door het Duitsland Instituut Amsterdam (UvA). Hieronder volgen vragen voor leerlingen van de bovenbouw HAVO/VWO, zonder het vak Duits in het vakkenpakket. Het invullen van de vragenlijst neemt ongeveer 20 minuten in beslag. De vragenlijst is geheel anoniem en jouw docent Duits heeft GEEN inzage in jouw antwoorden. Wij hopen dat je de vragenlijst eerlijk en zo uitgebreid mogelijk beantwoordt. Heel veel succes en alvast hartelijk dank voor jouw bijdrage aan ons landelijk onderzoek.

Algemene gegevens

- ▶ Geslacht
 - Man
 - Vrouw
- ▶ Leeftijd
- ▶ Naam school
- ▶ Plaats school
- ▶ Niveau
 - Havo
 - VWO (atheneum en gymnasium)
- ▶ Ik zit in klas
 - 4
 - 5
 - 6
- ▶ Ik heb Duits gehad in de...
 - eerste klas
 - tweede klas
 - derde klas
 - vierde klas
 - vijfde klas
 - zesde klas
- ▶ Profiel
 - Cultuur en Maatschappij
 - Economie en Maatschappij
 - Natuur en Gezondheid
 - Natuur en Techniek
 - Combinatieprofiel: CM + EM
 - Combinatieprofiel: NG + NT
- ▶ Mijn moeder taal is Nederlands
 - Ja
 - Nee
- ▶ Ik heb (naast het Nederlands) (nog) een andere moedertaal
 - Ja
 - Nee
- ▶ Indien ja, welke taal?

Invloeden op de keuze van jouw vakkenpakket

De volgende vragen gaan over het kiezen van vakken, het samenstellen van vakkenpakketten en de beweegredenen voor deze keuzes. Geef hieronder aan welke vakken voor jou het leukst zijn op een schaal van 1 tot 6, waarbij het cijfer 1 de leukste vakken weergeeft en het cijfer 6 de minst leuke. Je mag elk cijfer maar één keer gebruiken.

- ▶ Moderne vreemde talen (Duits, Engels, Frans, Spaans)
- ▶ Gamma-vakken (geschiedenis, aardrijkskunde, economie)
- ▶ Bèta-vakken (natuur-/scheikunde, wiskunde)
- ▶ Kunstvakken (beeldende vorming, tekenen)

- ▶ Nederlands
- ▶ Lichamelijke opvoeding

Geef hieronder aan welke vakken voor jouw toekomst het belangrijkste zijn op een schaal van 1 tot 6, waarbij het cijfer 1 de belangrijkste vakken weergeeft en het cijfer 6 de minst belangrijke. Je mag elk cijfer maar één keer gebruiken.

- ▶ Moderne vreemde talen (Duits, Engels, Frans, Spaans)
- ▶ Gamma-vakken (geschiedenis, aardrijkskunde, economie)
- ▶ Bèta-vakken (natuur-/scheikunde, wiskunde)
- ▶ Kunstvakken (beeldende vorming, tekenen)
- ▶ Nederlands
- ▶ Lichamelijke opvoeding

Taalvakken

Geef hieronder aan wat volgens jou van toepassing is op de taalvakken (moderne vreemde talen) Duits, Engels, Frans en Spaans (er zijn meerdere antwoorden mogelijk)

- ▶ Duits
 - Interessant vak
 - Nuttig voor het dagelijks leven
 - Makkelijk vak
 - Leuke lessen
 - Belangrijk voor toekomstig werk/ opleiding
 - Ik volg dit vak niet
- ▶ Engels
 - Interessant vak
 - Nuttig voor het dagelijks leven
 - Makkelijk vak
 - Leuke lessen
 - Belangrijk voor toekomstig werk/ opleiding
- ▶ Frans
 - Interessant vak
 - Nuttig voor het dagelijks leven
 - Makkelijk vak
 - Leuke lessen
 - Belangrijk voor toekomstig werk/ opleiding
 - Ik volg dit vak niet
- ▶ Spaans
 - Interessant vak
 - Nuttig voor het dagelijks leven
 - Makkelijk vak
 - Leuke lessen
 - Belangrijk voor toekomstig werk/ opleiding
 - Ik volg dit vak niet

De Duitse taal in het algemeen

Geef bij onderstaande stellingen aan hoe jij tegen de Duitse taal aankijkt. Het gaat hierbij om de taal zelf, niet over het vak Duits of over hoe Duits op jouw school gegeven wordt.

- ▶ Ik vind Duits een interessante taal
 - Duits vind ik een (zeer) interessante taal
 - Duits vind ik een redelijk interessante taal
 - Neutraal - Duits vind ik geen interessante taal, maar ook niet oninteressant
 - Duits vind ik een vrij oninteressante taal
 - Duits vind ik een (zeer) oninteressante taal
- ▶ Ik vind Duits een mooie taal

- Duits vind ik een (zeer) mooie taal
- Duits vind ik een redelijk mooie taal
- Neutraal - Duits vind ik geen mooie, maar ook geen lelijke taal
- Duits vind ik niet echt een mooie taal
- Duits vind ik geen mooie taal
- ▶ Ik vind Duits een makkelijke taal
 - Duits vind ik een (zeer) makkelijke taal
 - Duits vind ik een redelijk makkelijk taal
 - Neutraal - Duits vind ik geen makkelijke, maar ook geen moeilijke taal
 - Duits vind ik een vrij moeilijke taal
 - Duits vind ik een moeilijke taal

Het belang van het vak Duits voor de toekomst

Geef bij onderstaande stellingen aan hoe jij het vak Duits (in de toekomst) zou kunnen gebruiken.

- ▶ Ik vind het vak Duits nuttig voor het dagelijks leven
 - Duits vind ik (heel) nuttig voor het dagelijks leven
 - Duits vind ik redelijk nuttig voor het dagelijks leven
 - Neutraal – Duits vind ik niet nuttig, maar ook niet zinloos voor het dagelijks leven
 - Duits vind ik niet echt nuttig voor het dagelijks leven
 - Duits vind ik (helemaal) niet nuttig voor het dagelijks leven
- ▶ Ik heb het vak Duits nodig voor mijn toekomstige opleiding/baan
 - Ik heb het vak Duits nodig
 - Ik heb het vak Duits redelijk nodig
 - Neutraal – ik heb het niet per se nodig, maar ik kan het ook niet missen
 - Ik heb het vak Duits niet echt nodig
 - Ik heb het vak Duits (helemaal) niet nodig
- ▶ Het vak Duits vergroot de kansen op de arbeidsmarkt
 - Duits vergroot de kansen op de arbeidsmarkt aanzienlijk
 - Duits vergroot de kansen op de arbeidsmarkt redelijk
 - Neutraal – Duits vergroot niet de kansen, maar verkleint deze ook niet
 - Duits vergroot de kansen niet echt op de arbeidsmarkt
 - Duits vergroot de kansen op de arbeidsmarkt niet

Over het vak Duits op jouw school

Onderstaande vragen gaan over het vak Duits bij jou op school.

- ▶ Waarom heb je niet voor het vak Duits gekozen?
 - Ik kon het niet kiezen
 - Geen interessant vak (taal, cultuur, land, inwoners)
 - Geen nuttig vak (heb ik niets aan in het dagelijks leven)
 - Heb ik niet nodig voor opleiding/ werk
 - Ik denk niet dat het mijn kansen op de arbeidsmarkt vergroot
 - Moeilijke taal
 - Geen mooie taal
 - Ik heb er "niets" mee
 - Geen leuke leraar Duits
 - Geen leuke lessen
 - Weinig/geen excursies naar Duitsland (of Oostenrijk, Zwitserland)
 - Duits paste niet in mijn rooster
 - Anders
- ▶ Ben je tevreden met je keuze om het vak Duits niet meer te volgen?
 - Ja
 - Nee
- ▶ Licht je antwoord op de vorige vraag toe.
- ▶ Als ik kon/mocht, zou ik graag alsnog het vak Duits kiezen

- Ja
- Nee
- ▶ De lessen Duits vond ik makkelijk
 - De lessen vond ik (heel) makkelijk
 - De lessen vond ik redelijk makkelijk
 - Neutraal - ik vond de lessen Duits niet makkelijk, niet moeilijk
 - De lessen vond ik vrij moeilijk
 - De lessen von ik (heel) moeilijk
- ▶ De lessen Duits vond ik interessant
 - De lessen vond ik (heel) interessant
 - De lessen vond ik redelijk interessant
 - Neutraal - de lessen von ik niet interessant, niet saai
 - De lessen vond ik vrij saai
 - De lessen vond ik (heel) saai
- ▶ De lessen Duits vond ik leuk
 - De lessen von ik (heel) leuk
 - De lessen vond ik redelijk leuk
 - Neutraal - de lessen vond ik niet leuk, niet stom
 - De lessen vond ik vrij stom
 - De lessen vond ik (heel) stom
- ▶ De lessen Duits vond ik afwisselend
 - De lessen Duits vond ik afwisselend
 - De lessen Duits vond ik redelijk afwisselend
 - Neutraal - de lessen Duits vond ik niet afwisselend, niet eentonig
 - De lessen Duits vond ik vrij eentonig
 - De lessen Duits vond ik (heel) eentonig
- ▶ Ik vond dat de Duitse literatuur (voldoende) aan bod kwam in de lessen
 - Duitse literatuur kwam veel aan bod in de lessen
 - Duitse literatuur kwam regelmatig voor in de lessen
 - Neutraal – Duitse literatuur kwam niet veel, niet weinig aan bod in de lessen
 - Duitse literatuur kwam vrij weinig aan bod in de lessen
 - Duitse literatuur kwam niet/nauwelijks aan bod in de lessen
- ▶ Ik vond dat de kennis van land en cultuur (voldoende) aan bod kwam in de lessen Duits
 - Kennis van land en cultuur kwam veel aan bod in de lessen
 - Kennis van land en cultuur kwam regelmatig voor in de lessen
 - Neutraal – kennis van land en cultuur kwam niet veel, niet weinig aan bod in de lessen
 - Kennis van land in cultuur kwam vrij weinig aan bod in de lessen
 - Kennis van land en cultuur kwam niet/nauwelijks aan bod in de lessen
- ▶ Ik vond dat de actuele ontwikkeling in Duitsland (voldoende) aan bod kwamen in de lessen Duits
 - Actuele ontwikkelingen in Duitsland kwamen veel aan bod in de lessen
 - Actuele ontwikkelingen in Duitsland kwamen regelmatig voor in de lessen
 - Neutraal – actuele ontwikkelingen in Duitsland kwamen niet veel, niet weinig aan bod in de lessen
 - Actuele ontwikkelingen in Duitsland kwamen vrij weinig aan bod in de lessen
 - Actuele ontwikkelingen in Duitsland kwamen niet/nauwelijks aan bod in de lessen
- ▶ Ik had een leuke docent Duits
 - Ik had een (heel) leuke docent Duits
 - Ik had een redelijk leuke docent Duits
 - Neutraal – geen leuke, geen stomme docent Duits
 - Ik had niet echt een leuke docent Duits
 - Ik had (helemaal) geen leuke docent Duits
- ▶ Hoe veel procent van de les sprak jouw leraar Duits?
 - 0%
 - 1% - 25%
 - 26% - 50%

- 51% - 75%
- 76% - 100%
- ▶ Hoe veel procent van de les had jouw leraar , volgens jouw, in de les Duits moeten spreken?
 - 0%
 - 1% - 25%
 - 26% - 50%
 - 51% - 75%
 - 76% - 100%
- ▶ Beschrijf jouw ideale leraar Duits:
- ▶ Wij, de leerlingen, spraken (voldoende) Duits in de les
 - Wij spraken veel Duits in de les
 - Wij spraken regelmatig Duits in de les
 - Neutraal - wij spraken niet veel, niet weinig Duits in de les
 - Wij spraken vrij weinig Duits in de les
 - Wij spraken niet/nauwelijks Duits in de les
- ▶ Hoe veel procent van de les sprak jij zelf Duits?
 - 0%
 - 1% - 25%
 - 26% - 50%
 - 51% - 75%
 - 76% - 100%
- ▶ Had jij meer Duits willen spreken in de lessen?
 - Ja
 - Nee
- ▶ Welk(e) lesmethode/ boek gebruikten jullie?
 - Neue Kontakte
 - TrabiTour
 - Salzgitter
 - Na Klar
 - Zugspitze
 - Ausblick
 - Wij gebruikten geen methode/ boek
 - Anders
- ▶ Deden jullie wel eens andere opdrachten dan opdrachten uit het boek?
 - Nooit
 - Soms
 - Vaak
 - Altijd
- ▶ Welke bijzondere activiteiten kwamen in de Duitse lessen aan bod? (meerdere antwoorden mogelijk)
 - Partnerschap met een Duitstalige school
 - Gastsprekers
 - Schoolreis naar Duitsland (of Oostenrijk, Zwitserland)
 - Uitwisseling met een Duitstalige school
 - Extra lesmateriaal (bijv. boeken, films, muziek, websites, tijdschriften)
 - Digitale opdrachten (webquests, Kahoot!, e-mailprojecten)
 - Mach-Mit-(Mobil)
 - Dag van de Duitse taal
 - Goethe certicaat
 - Deutsch-Olympiade
 - Anders
- ▶ Welke bijzondere activiteiten miste je in de Duitse lessen?
 - Partnerschap met een Duitstalige school
 - Gastsprekers
 - Schoolreis naar Duitsland (of Oostenrijk, Zwitserland)

- Uitwisseling met een Duitstalige school
- Extra lesmateriaal (bijv. boeken, films, muziek, websites, tijdschriften)
- Digitale opdrachten (webquests, Kahoot!, e-mailprojecten)
- Mach-Mit-(Mobil)
- Dag van de Duitse taal
- Goethe certicaat
- Deutsch-Olympiade
- Anders
- ▶ Ben je bekend met de Dag van de Duitse taal?
 - Ja
 - Nee
- ▶ Indien ja, hebben jullie al eens meegedaan aan de Dag van de Duitse taal?
 - Ja
 - Nee
- ▶ Is het Mach-Mit-Mobil al eens bij jou in de klas langs geweest?
 - Ja
 - Nee
- ▶ Mijn rapportcijfers / mijn cijfergemiddelde voor Duits was ongeveer:
 - 10 - 8,5
 - 7,1 - 8,4
 - 5,5 - 7
 - Lager dan een 5,5

Duitsland in het algemeen

Geef bij de onderstaande vragen aan wat je van het land Duitsland vindt en wat je van het land en de cultuur zoal weet.

- ▶ Ik vind Duitsland een interessant land
 - Duitsland vind ik een (zeer) interessant land
 - Duitsland vind een redelijk interessant land
 - Neutraal – Duitsland vind ik geen interessant, maar ook geen oninteressant land
 - Duitsland vind ik een redelijk oninteressant land
 - Duitsland vind ik geen interessant land
- ▶ De Duitse cultuur (films, literatuur , musea etc.) vind ik ...
 - (zeer) interessant
 - redelijk interessant
 - neutraal - niet interessant, niet oninteressant
 - redelijk oninteressant
 - niet interessant
- ▶ De mogelijkheden voor opleiding/werk in Duitsland vind ik...
 - (zeer) interessant
 - redelijk interessant
 - neutraal - niet interessant, niet oninteressant
 - redelijk oninteressant
 - niet interessant
- ▶ Heb je Duitssprekende vrienden of familie?
 - Ja
 - Nee
- ▶ Hoe vaak ben je in Duitsland geweest?
 - 0 keer
 - 1 keer
 - 2 - 5 keer
 - 5 - 10 keer
 - meer dan 10 keer
- ▶ Wat is de voornaamste reden voor een bezoek aan Duitsland?
 - Schoolreis

- Vakantie/ wintersport
- Winkelen
- Kerstmarkt
- Stedentrip
- Familiebezoek
- ▶ Welke Duitse boeken ken je?
- ▶ Welke Duitse schrijvers/ dichters ken je?
- ▶ Welke Duitse films ken je?
- ▶ Welke Duitse muziek (bands, liedjes etc.) ken je?
- ▶ Hoe veel mensen wonen er, denk je, ongeveer in Duitsland?
- ▶ Welke bekende Duitse personen ken je?
- ▶ Wie is de Bondskanselier van Duitsland?

EINDE VRAGENLIJST

Hartelijk dank voor de medewerking!

Docenten

Welkom bij het Belevingsonderzoek Duits 2017. Dit onderzoek wordt uitgevoerd door het Duitsland Instituut Amsterdam (UvA). Hieronder volgen vragen voor docenten wiens klassen ook deelnemen aan dit belevingsonderzoek. Het invullen van de vragenlijst neemt ongeveer 20-30 minuten in beslag. De vragenlijst is geheel anoniem. Wij hopen dat u de vragenlijst eerlijk en zo uitgebreid mogelijk kunt beantwoorden. Heel veel succes en alvast hartelijk dank voor uw bijdrage aan ons landelijk onderzoek.

Algemene gegevens

- ▶ Geslacht
 - Man
 - Vrouw
- ▶ Leeftijd
- ▶ Naam school
- ▶ Plaats school
- ▶ Welke niveaus geeft u les? (meerdere antwoorden mogelijk)
 - VMBO - basis
 - VMBO - kader
 - VMBO - gemengde leerweg
 - VMBO - theoretisch
 - HAVO
 - VWO (atheneum en gymnasium)
- ▶ Welke leerjaren geeft u les? (meerdere antwoorden mogelijk)
 - 1
 - 2
 - 3
 - 4
 - 5
 - 6

Achtergronden

- ▶ Hoe lang werkt u als docent Duits?
 - 0 - 2 jaar
 - 3 - 5 jaar
 - 6 - 10 jaar
 - 11 -15 jaar
 - Langer dan 15 jaar
- ▶ Mijn moeder taal is Nederlands
 - Ja

- Nee
- ▶ Ik heb (naast het Nederlands) (nog) een andere moedertaal
 - Ja
 - Nee
- ▶ Indien ja, welke taal?
- ▶ Welke lesbevoegdheid heeft u?
 - eerstegraads
 - tweedegraads
 - ik heb (nog) geen lesbevoegdheid
- ▶ In welk jaar heeft u uw lesbevoegdheid gehaald?
- ▶ Heeft u zelf in Duitsland / een Duitstalig land gestudeerd?
 - Ja
 - Nee
- ▶ Heeft u zelf in Duitsland / een Duitstalig land gewoond?
 - Ja
 - Nee
- ▶ Hoe vaak komt u zelf in Duitsland/ een Duitstalig gebied?
 - 0 - 1 keer per jaar
 - 2 - 5 keer per jaar
 - 6 - 10 keer per jaar
 - meer dan 10 keer per jaar
- ▶ Hoe veel procent van uw tijd spreekt u buiten schoolcontext Duits?
 - 0%
 - 1% - 25%
 - 26% - 50%
 - 51% - 75%
 - 76% - 100%
- ▶ Heeft u Duitstalige familie / een Duitstalige partner?
 - Ja
 - Nee

Lespraktijk

- ▶ Hoe veel procent van de les spreekt u (gemiddeld) Duits?
 - 0%
 - 1% - 25%
 - 26% - 50%
 - 51% - 75%
 - 76% - 100%
- ▶ Kunt u specificeren bij welke klassen u wel en bij welke klassen u geen Duits spreekt?
- ▶ Hoeveel procent zou u Duits willen spreken tijdens de les?
 - 0%
 - 1% - 25%
 - 26% - 50%
 - 51% - 75%
 - 76% - 100%
- ▶ Welke problemen er vaart u bij het hanteren van doeltaal = voertaal tijdens de les?
- ▶ Welke afspraken zijn er binnen uw sectie over doeltaal = voertaal in de les?
- ▶ Wat vindt u het belangrijkste bij het vak Duits? (meerdere antwoorden mogelijk)
 - Grammatica
 - Spreekvaardigheid
 - Gespreksvaardigheid
 - Leesvaardigheid
 - Schrijfvaardigheid
 - Literatuur en cultuur
 - Actualiteit

- Geschiedenis
- Anders
- ▶ Hoe vaak behandelt u actualiteiten in uw lessen?
 - Vaak
 - Regelmatig
 - Soms
 - Nooit
- ▶ Hoe vaak laat u Duitse muziek aan bod komen in uw lessen?
 - Vaak
 - Regelmatig
 - Soms
 - Nooit
- ▶ Heeft u verdere opmerkingen m.b.t. uw onderwijspraktijk?

Docentschap / onderwijs

- ▶ Vindt u dat docenten te weinig tijd hebben voor interessante projecten voor leerlingen? Kunt u uw antwoord toelichten?
- ▶ Vindt u dat er te veel tijd en aandacht gaat naar de voorbereiding voor het eindexamen? Kunt u uw antwoord toelichten?
- ▶ Met betrekking tot welke onderwerpen heeft u de afgelopen vijf jaar nascholing gevolgd?
- ▶ Met betrekking tot welke onderwerpen zou u graag een nascholing volgen?
- ▶ Als u nieuwe docenten Duits één advies zou mogen geven, wat zou dit dan zijn?
- ▶ Op welke manier zou volgens u het onderwijs in het algemeen verbeterd kunnen worden?
- ▶ Heeft u naar aanleiding van deze vragen verdere opmerkingen m.b.t. het leraarschap/onderwijs?

Het vak Duits

- ▶ Kunt u een inschatting maken hoe veel procent van de leerlingen Duits kiest in de bovenbouw op uw school?
- ▶ Heeft u gehoord van De Dag van de Duitse Taal en/of de Mach Mit campagne?
 - Ja
 - Nee
- ▶ Denkt u dat het schoolvak Duits aantrekkelijker wordt als bij het diploma ook het Goethe-Zertifikat wordt uitgereikt?
 - Ja
 - Nee
 - Weet niet
- ▶ Welke methode(n) gebruikt u?
 - Neue Kontakte
 - TrabiTour
 - Salzgitter
 - Na Klar
 - Zugspitze
 - Ausblick
 - Ik gebruik geen methode
 - Anders
- ▶ Voor welke onderdelen zou in de methoden meer aandacht moeten zijn? (meerdere antwoorden mogelijk)
 - Grammatica
 - Spreekvaardigheid
 - Gespreksvaardigheid
 - Leesvaardigheid
 - Schrijfvaardigheid
 - Literatuur en cultuur
 - Actualiteit

- Geschiedenis
- ▶ Heeft u verdere opmerkingen m.b.t. het schoolvak Duits?
- ▶ Wat vindt u goed aan het Nederlandse onderwijs m.b.t. het vak Duits?
- ▶ Heeft u suggesties hoe het Duitsland Instituut het vak Duits beter onder de aandacht kan brengen en/of aantrekkelijker kan maken?

EINDE VRAGENLIJST

Hartelijk dank voor de medewerking!

www.duitslandinstituut.nl/voortgezet-onderwijs

Stichting Duitsland Instituut
bij de Universiteit van Amsterdam

Bezoekadres
Oude Hoogstraat 24
1012 CE Amsterdam

Postadres
Kloveniersburgwal 48
1012 CX Amsterdam

020 525 3690
dia@uva.nl

